XG
.19
.64

EX MUSÆO CAROLI NODIER.

Accessions 157,226
Shelf No. XG.3456.29 19.64
Barton Library.

MERLINI COCAI POETAE MANTVANI LIBER MACARONICES LIBRI .XVII. NON ANTE IMPRESSI.

Magistri Aquarii herbolatti, in arte cristeriēsci peritissimi ad illustrem dominū Passarinū comitem scarduarum libellus de laudibus Merlini Cocai.

d Vdum serenissime comes adeo meum inbalordasti ceruellum, ut tibi de retrouatione huius uoluminis aliqd scriberē quod de memoriæ cadastris quasi mattus caschauerim, et ne tantum mihi prebeas amplius impazzum, Accipe rē, nō quam audiui sed his manibus pertocaui. Iam pridē nosti quātum ego sim in curiosando mundum, diuersosq; mundi costūmos sollicitus. et hoc herbolattos, cauatores dentium, magistros bragirorum con decet. Accidit quod nos aliquāti Herbolatti nauigabamus ad partes armeniæ causa retrouandi radices, herbas, lapides, uermiculos, & huius modi facendas ad conficiendā triaquā. erantq; inter nos super illam garauellā magister Quintinus scaramella: Magister Saluanellus bocca torta: magister Dimeldeus zuccōus, magister Ioannes baricocola, magister Buttadeus de grattarognis, et ego magister Aquarius lodola, Sed cōtrariante fortuna, tanta nos discrepantia uento

rum i altum mare diuersaliter acoiauit/quod no
stra garauella se ad quandã inhabitatã et inher
bosam insulam tandem inzapellauit. Nos itaq;
semiuiui/tanto pro sbalordimento fluctuũ/des/
smontauimus in siccam littoris harenam/& ali/
quantillũ repossati/surreximus ad uestigandam
insulam. Terrenus ibi sabionizzus erat/unde di/
uersos intrauimus pignarum boschos/intolera/
bilem Phœbus ibi caldum effundebat/unde con
stricti tanto caliditatis boimento/sub cuiusdam
montagnæ smisuratissimæ cauernã adfugimus/
Quæ nimis obscura nos in aspectu solo spauẽ/
tabat, tamen ualorosum assummentes animum,
deliberauimus accepta uictuaria et lumine per
illam curiosare, Facto itaq; signo crucis subitra
uimus/et caminãtes caminantes caminantes sẽ
pmagis ad bassũ andabãus: Post caminamẽtũ
duorũ dierũ/ecce uetustas gãbas/testas/uariaq;
ossa diuersorum animaliũ retrouabamus, et pau
lo ante spaciosum antrũ cũ duabus portis de brũ
zo mire laboratis aspeximus/hic stetimus dubio
si per unam horã si dentrũ pergere debebamus;
Tandem ad fozam pegorarum unũ presemptuo
siorem aliis sequebamur: Imus hinc inde cercan
tes per speluncam, uidimus maleos/martellos/te
naias incudines/et hæc similia ualde ruginenta
uidimus testas/brazzos/gambas humanas, quã/

to stupore afficiebamur tu ipse puta. Vlterius pcedentes ecce (mirabile dictu) marmoreas undecim adnumerauimus sepulturas/quarū magnitudinem nō explicare meum est/super illas autē tabula porphidina lōga et larga dependebat/in qua litteris aureis hoc Epigrama cōpositum & sculpitum a nostro Cocaio patebat.

Hos sculpsit tumulos Merlini dextra Cocai,
 Texit magnanimos in quibus ipse uiros.
Hi phlegethonteas cœlo donante per umbras
 Lustrarunt/ac res quas retulere mihi.
Scripsimus hæroico libros in quinq; coturno:
 De baratro sensi quidquid ab ore suo.

His dudū fantasticatis/cœpimus epigramata sepulchrorum singulatim legere/erant (ut dixi) undecī tumuli/et medius illorū erat formosior, totus de alabastro/in cuius bianchitudine talia notantur carmina.

Hic iaceo Baldus/qui inferni rūpere portas
 Non timui, nec me terruit una stygis.
Vidi ego Cocyti fremitū/suspiria/fletus,
 Terrisonas uoces/perpetuamq; necem.
Lapsus ab inferno/placui contemnere mundū/
 Hoc ue cauernoso monte rogare deum.

Ad manum dextram ipsius sepulchri/alter cādidissimus tumulus sup quattuor lapideas columbas suspēdebatur hoc geminū carmen pmens.

Semper apud Baldum contēpto patre Rubinus
Vixit, et a tumulo non procul esse tulit.
Ad sinistrā aūt aliud marmoreū uirgulatū cernimus sepulchrū, ubi tale legebatur disticon.
Peruersus uixi Cingar, sed lapsus ad orcum
Fleui, nec pietas defuit alta mihi.
Apud Rubini sepulchrum talis quoq̃ uersus super niueum monumentum scribebatur.
Captus ab egregio Baldi Philotheus amore,
Infernum uidit, nunc tenet astra iugi.
Post hec, legimus apud Cingaris lapidem tales anotatos uersus in quodā sepulchro reliqs differenti, erat.n.plus altū quā longum.
Si mihi dimidiū corpus canis extitit, hoc non
Falchettus potuit displicuisse deo.
QVapp intelleximus per illā uersificationē hūc falchettū habuisse formā semicaninā, apud quē aliud niueū saxū hoc carmine uidimus scriptū.
Nobilis hircanus iacet hic, nō cognitus orbi,
Cui nutrix mater Cingaris ipsa fuit.
Apud hanc Hircani sepulturam. talis quoq̃ super album saxum disticus erat.
Paruulus ut Baldo uixi, iuuenisq; senexq;,
Moschinus sine quo me lapis hic nec habet.
Non procul ab ipso. monumentū sublime fundatur hoc signatum distico.
Hic Vinmazze lates, Centaurus q licet esses,

Non tamen humana mente carere potes.

Ad aliā partē apud ſepulchrum Philothei ſic in marmore ſcriptum erat.

Ecce ego Lironus ſubiens Acheronta/ Pyratæ.
Flens uidi pœnam quæ mihi danda fuit.

In alio quoq; ſaxo ad modum centenarì ſculpito hanc proſam admirati ſumus.

Nec in cœlo gratia, Nec in inferno pena
datur buffonis. hic ergo uiuam Bocalus.

Obſtupefacti ꝑ tali epigramate/deliberauimus euoluere lapidem ab oſtio ſepulture huius/ quo facto/ecce uidemus hominem macilentum/barbutū uſq; ad sūmitates pedū/et cū gallis/bechiris/nōnulliſq; bagatellis ludebat, qd/inqt/me infeſtatis? ad quē nos. qs es tu? sū q fui/ſed ero qui nō erā/ſi uos dabitis/q̄ nō dediſtis, Nos uerbum ænigmatatū admirati reſpōdemus/ dic clarius, Ille ſuſpirās dixit/nulla gratia i cœlo datur bufonis/nec ulla pena ī inferno/bufonus fui/iō cœlū et īfernus dedignātur me ſuſcipe, i uobis aūt hoc pēdet arbitriū/ſi ꝑ aīa mea aliqđ nonū fece ritis ad cœlū pgā, ſi malū ī īfernū portabor, uide te uos/cui nos, qd uis bonū aut malū? & ille/qđ naturaliter hō deſiderat, et ſic dicēs adeo conticuit/ quod ab eius nūquā ore amplius potuimus uerbū accipe, Illico qdā frater Gelminus q nobiſ cū uenerat cœpit barbottare pſalmos cū reqem

æternã/et in paruo spacio ille solutus corpe por tatur ab angelis in cælo/unde nec parum didici mus/itelligẽtes q̃d buffoni nõ hẽnt ꝑtẽ et i cælo et in inferno/sed reliquorũ hominũ est deprecari deum pro illis.

Nos ulterius intuẽtes/ecce sepulchrũ miræ ma/gnitudinis apparuit/in cuius latere pendebat hoc Epitaphium.

Lõgus ego cubitos quadragĩta:reuersus ab orco
  Luciferi ad mundũ cornua bina tuli.
In quibus ereptas quoniã duo mille ferebam
  De pœnis animas/pellor ab arce poli.
Ante fores cœli supplex exoro tonantem,
  Vt mihi pro tanto crimine dat ueniam.
Iudicis at recti fuit hæc sententia,tot stet
  Annos Fracassus quot fuerant animæ.

His itaq; diligẽter aĩaduersis/q̃ rebãus aliq̃d i/diciũ huius uatis et artificis merlini cocai,q scri pserat(ut sua testabãtur carmĩa)qnq; libros de diauolorũ patria/post lũgã querositatẽ et inuesti gationẽ/quẽdã magnũ cassonẽ desotterauimus/quo securibus fracto/Huius nostri laureati Co/cai tesaurũ atrouauimus/u; in arte macaronica doctissima uoluia/libros/ librettos/ libricolos/li/brazzos/et milles alios schartafacios/Nos magis alegri quã si cresi denarios catauissemus/(quia nobis philosophis magis scientia quam pecunia gradat)cœpimus quadã ĩgorditate scartabella/

re mõ hũc mõ illũerat iter alia uolumia qđdã mai ius aliis/tractãs de cũctis cosis naturalibus & supra celestibus erat liber tractãs quãtas batai ias fecit rex Carlonus frãciosorũ rex: erat liber de striis et strionibus/et hic frẽs dominiginos ĩ/ pugnabat assaiũ,erat liber ĩtitulatus barrichut alter transbaruch/alter robaiott alter sgnirifot, alter scharcacol/alter cracricron/alter stritricez alter argnafel:etplures alios quos ad memoriam nõ habeo qui tractãt de cosis tã subtilibus quas homines nõ decet eloq,ĩter alios/supradictos qn qꝫ libros de inferno accepimus/et ĩ quadã cassu la gouernauimus/et ipsũ librũ de gestis magna/ nimi Baldi,ceteros uero libros linquẽtes in cap/ sa/deliberauimus illã portare ad nauẽ/ Sed aut deus aut belzebub nõ tulit hoc·Nã cum pariter oẽs subiectis spallis illam portare sforzaremur tantus illico teremotus/et uentus/et petrarũ in/ cussio exorta ẽ/quod statim cõfugere cœpimus/ dubitantes illã montagnã nobis ruinare adossũ. et sic relicta capsa/tandẽ extra cauernas exiui/ mus/sed qa nõ cessabat teremotus/ĩgredimur na uẽ/et a littore uix discostati/statim illã insulã ui dimus miraculose natantẽ/et a nostris oculis du centos migliaros discostatã/apud quã nõ ampli/ us possibile ẽ apropiquare/ quoniã si marinari saltẽ ibi desmõtare minazzãt/idẽ terremotus cũ

tonitruis et nubiũ ꝑturbatiõe mouetur, Ego ita ꝗ; priã ad ꝓpatriã iũctus, quadã formidine nõ audebã illã aperire capsulã, i quã hoc idẽ opus Baldi, & libros de iferno posuerã, tamẽ aiatus eãde aperui, et tãtũ hoc uolumẽ de gestis Baldi adinueni, nec dũ bene limatum, qa ut põt credi, hec a Merlino cocaio prima fuit copia, libros ãt de iferno nõ inueni, quos aut miraculose euanuisse, aut aliquẽ robasse ualde suspicor, & forsitan ad lucẽ in ꝓcessu tpis uidebũtur. En igitur Serenis. P. tibi modũ Inuẽtiõis huius uolumis enarraui, nec me somniasse puta, quoniã multos posũ aducere testes, maxĩe ꝑdcõs Herbolatos ĩfã tasticabile uero sẽtimẽtũ nostri poetæ ĩ hoc lib. vii. iã pene menses adeo sforzatus sũ creuelare qđ igeniũ quasi (ut ait) de birlo cecidit. Singula tamẽ ad ultimũ taccacissime brãcaui: tantam phiæ, astronomiæ, cosmographiæ ſpnazacionem admiratus, ut Pythagoram, Plato. quã plure sq; phios reputaueri niẽtũ. Præterea grãdi loquacitationẽ, sermonisq; grassitudinẽ masticãs, Cice. Virgilioq; ĩcagare ꝑsũmo. Nonne quãdã altezã grãditudinẽ ne renidet illđ carmẽ, Raspãtes nequeũt ĩ stroppã stare caualli? & in alio loco.

Martinulosq; rotãt curuas flectendo balestras,
Dantq; focũ sgioppis tuf taf sborãte balotta?

Quid in cõparatiõibus laudatur Lucanus? ecce

Noster Merlinus cocaius quid de Baldo scribit.
Cum qualifuria taurus in amore uedellæ
Millibus a canibus quando assaltatur in agro.
Nunc pedibus ferrat, nunc illos cornibus urtat,
Et spargens sabiam magnos trat in aere calces
Oreq́; spūmoso cœlū mugitibus implet,
Talis erat Baldus &c. & in alio loco.
QValis cum bocca porcus Cingiarus aperta,
Quem cazzator habet speto pungente feritū,
It p campagnas, boschos, it p cauedagnas.
Sanguineam spūmā torto cum dente biassans.
Si discreptionē unius tēpestatis maritimæ q̄ris
qd tuū rūpis cermisonē in Virg. dicēte Vna Eu,
rusq́; Notusq́; ruunt creberq́; pcellis Aphricus,
& uastos uoluūt ad littora fluctus, Ecce qūo
Merlinus noster bene cantat.
Ecce repentinus uentorum stolus ariuat,
Borra prior, contraq́; illum sofiando siroccus.
En Garbinus adest, contra quem grecus amollat
Corezas grādes, qbus æthra summa rebūbant.
Fulgure flamigero creber lampezat olimpus,
Atq́; procellosas laxat sborrare piozas.
Si mortalitatē q̄ris, qd Hora. Iuue. Teren. scar,
tabellare bisognat? En rursus noster Cocaius
Oēs sunt medici, sua sed medicamina spernunt,
Oēs compagni sed non compagna scudella.
Sum diues, q́squam pro me uult ponere uitam,

Sum paup,nullus p me uult ponere robbam.
Si curiositatē delectabilē astronomiæ dicere ue lis qd tātas spheras mūdi,qd Euclidē intelligere conaris? q̃re i lib.x.imo totū,lege qa totus astro logiam sapit,uidebis qūo distictē nō alios imitatus astrologos oēs enucleatur circulos, et hoc in psona Cigaris demōstratur,uꝫ i illa,pfūdissima materia de luna,et q̄ꝫtū bene diffinit eius deffectus,et crescimētū,et proprietatem,ait enim.

Cernebam lunam maculosa fronte biancam
Distenebrare maris scoios terræq; paesos.
Hanc seruant medici quando medicina malato
Dāda scit,hæc faceret quādoq; cagare budellas

O peritissimum,o eloquentissimū poetā,ecce qđ pricipium assumpsit,et si cōparādum est principio uirgiliano,ait enim Virgilius.

Arma uirūq; cano /troiæ qui primus ab oris
Italiam fato profugus lauinaq; uenit
Littora,multū ille terris iactatus et alto.

Ecce quā magnificentiam noster Merlinus i pri/ cipio ostentat.

Fantasia mibi quædam fantastica uenit,
Historiam Baldi grossis cantare camænis.
Altiuagā cuius famam/nomenq; gaiardum
Terra tremit/baratrūq; metu se cagat adossum

Sed uolēs oia formosa declaremus oporteret totū librū spaciatamēter legere/tu ingeniose prin

ceps melius quã explicare uelim nosti. tedet me hoc nobile uolumen ab illo nõ fuisse et reuedutũ et cõpitũ/o quãto melius fuisset/nam terra/quo plus aratur/plus fecũdat testante colomella.
Exierũt aũt nõnulli pedagogi idioti/q iã questio nẽ mouerũt ipsum cocaiũ nõ fuisse mãtuanũ/o grãdis dificultas hoc scire/cũ ipẽ poeta testetur ĩ sextadecia macaronice/sic dicẽs, Noie cocaius dicor de sanguie mãtos, unde datur ĩtelligi/non tãtũ ipm fuisse mãtoanũ/uerũ ẽt de genologia mulieris mãtos/q̃ maga dicitur ædificasse urbẽ suo noie dictã Mãtoã, Sed ad maiorẽ pbationẽ potest dephẽdi ĩ diuersis locis/ quãtũ bene mores et costũmos eiusdẽ cĩtatis depĩgit/et maxie ĩ primis septẽ libris, Hos tamẽ ĩ ĩfrõte uolũinis huius uersus anotatos tũc repi/quos scribendos eẽ iudicauimus ipẽ de seipso loquens ait.

Si queris qui sim patria mantous, et annis
Sub quibus imperii uixi, sub rege gaioffo,
Cuius in arbitrio macaronica regna stetere,
Si nomen, cocaius ego Merlinus apellor.
Cocaius nomen/titulus Merlinus, in agro
Dũ mater pregnãs cocaium forte botazzi
QVæreret ãmissum/pepit me, nomen et istud
Sortior, utq; scias Merlini significatum,
Quotidie ad cunas tulerat mihi merla becatã,
Nã mea se in uino genitrix me infante negauit
Cocaius uocor hinc/Merlinuor nominor illinc.

Inclita magnanimi Baldi cantauimus arma:
Non stilus heroicus placuit mihi, clara poesis
Me macaronenscis uatē manifestat in orbem.
Silaba longa/breuis/ꝓpriā tenet undiq; normā.
Libertate mea raro corrumpimus illos.
Multa meo ingenio uocabula plura cataui,
QVæ sine comentis intendere quisq; ualebit.

Ecce quā liqdo suā denotat patriā/et suū itimat studiū. nulla igitur sit altercatio īter istos ignorātes/et quo tpe fuit/aut sub quo ipio uixit ipemet testatur/q ait/sub rege Gaioffo, qs fuit iste rex Gaioffus/Ioānes schānagatus ī historiis suis/et Petrus bricola suis ī suplemētis descripserūt. In quo situ orbis regna macaronica sīt/multi scriptores dixerūt/ꝑcipue Tibertus pizzaferrus/et Gulielmus māgiafigus. Denotat ēt poeta noster fuisse de uillanis parētibus/ eo qđ mater sua īpgnata de se/dū cercaret cocaium Botazzi pturiuit illū/et sic casus nomē f cit, cur uocetur Merlinus/significat eo quo merla auis sibi quotidie māgiamētū ferebat ī cunis/qa mater sua/dū eēt ifans/semet anegauit ī tinello uini, o grādis et nunq̄; audita desgratia, Baldi gesta decātauit/qa/ut clare patet ī libro/ ipse poeta mātous uidit/et loquutus ē Baldū/quando ipse Baldus uersabatur apud mantuam. Et bene noster Poeta seruat Normam silabarum / nonulli tamen dicunt in hac arte Macaronica non debe

ri seruare breuiamēta neq; lōgamēta/o rudes et grossolāi/quos tāta mateꝫapiauit·scādite merlini carm · uidebitis postea/si norma seruetur. Sua tamē auctoritate licet raro corūpit, silabas sed nō oēs hāc ptātē habēt Deniq; splēdidissie princeps/ne i lōgū ꝑtrahar/anuncio tibi q̄ dixi fuisse uerissima/et sic testor corā supradictis meis coherbolattis, Vale memor mei/ex urbe alche/damach, Magister Aquarius.

Hāc subsequētē æglogā i eadē capsa retrouaui/ quā tibi etiam mittere nō renui: Iterum uale.

Merlini cocai Aegloga macaronica interloquutores, Tognaꝫus, Bigolinus, Simon, Scaramella.

Tog. V solus Bigoline iacens strauacatus in umbra,
Castroni similis teneras cum masticat herbas,
QVas fātasias animo subuolnis adessum?
Nonne soles faciem mihi promere semp alegrā?
Big, Deh Tognacce/ꝑcor/noli mihi rumpere testam
Si meus esse cupis charus compagnus ut ante.
Discede/atq; tuum cura sequitare caminum.
Dextrius o Bigoline meus/ quæ uerba diauol

Nunc baias? sic uis me ad primũ pellere tractũ?
QVi paterer pro te rostiri nostra corada,
Siue meus poni pro te magonus alessum?
Ergo malenconicus quare stas dicere uoias.
QVod macarone mihi poteris donare socorsũ Big,
QVi tibi non scires capiti cercare pedogios?
Tu non sufficeres mihi deschalzzare stiuallos:
Et Merlotte putas me consolare parolis.
Si nõ sufficerem te discalzzare stiuallos, Tog.
Forsan sufficiens essem cauare budellas.
QVid manegolde ũquã mecũ brauare putabis?
Scis modo qd cercas malãnum seu mala pascha,
QVã dabo ni cessas tales parlare parolas.
Si Tognazze tuũ ueles seguitare uiazzum, Bigo,
Inter nos talis non orta baruffa fuisset.
Quis dedit impazzũ? tibi sũ duo brachia lõge Togn,
Sed scio qd quæris te unum cornale cauaret
Extra frenesiam, quod nũc tua schena prouaret
Tanta tuo certe fugeret de uentre matana.
O, Tognacce nisi guardas quæ dicis, amici Bigo,
Non erimus, taceas, facies q; tacẽdo belopram.
Tu prius in colerã saltas debes q; tacere, Tog,
Guarda istã fraschã quã magna sup̃bia cœpit.
Nãq; suus pater est uilla comparus in ista,
Elatam portat frontem, cristamq; leuatam,
Vt gallina solet si grossum fecerit ouum.
Tu mihi non unum fecisti displicimentum, Big,

Sed tantos/quod iã nõ ſuportare ualemus
Tog. Scilicet/andamus uignas taiare nouellas:
Vt de nocte meas taiaſti perfide plantas,
Ac nocte in alia ueniſti more ladronis,
Galliniſq; meũ galliſq; pollare uodaſti.
Sed doleo cagnã tunc non habuiſſe brioſſam:
QVæ tibi feciſſet garlettos linquere, dretum
Big. Me robaſſe tuas gallinas? do codeſella,
Non tres pollaſtros tua coniunx nutrit in anno,
Et iactans plenum te dicis habere pollarum?
Nempe tuis habeo galinis grande biſognum.
Sed quis neſciret te barba trouaſſe Ianolum,
QVod ſtabas quãdam naſcoſtus retro pioppam,
Vt ſibi uix natum poſſes robbare caprettum?
Ille ſub umbroſa fingens dormire noſaro,
Dum paſcolabant ſpinoſa ꝑ arua capellæ,
Te nõ credentẽ ſummiſſa luce uidebat.
Et dum calcagnis conares ire le ziris
Atq; capretinum ueles griffare propinquum
In pede ſaltauit ſumpto baſtone defattum,
Teq; bonis ſtringhis fecit deponere prædam.
Tog, O quales dicit baianas hic boſiardus.
Dicere preſummis me baſtonaſſe Ianolum?
Big, Hoc ſcio/ſed melius tua ſcit ſchẽnazza ꝑuãdo
Indiciumq; huius rei monſtratur adeſſum,
Nãq; piantonem ſcorzzaſti tergore uirdũ.
De facies benum tales non dicere coſas,
Nam

Nam cum ceruello rupto fors ibis a casam.
Nō ego spoiaui media sub nocte picatum,
QVod tu fecisti cui mansit sola camisa.
Ergo si piccant ladros, piccaberis ipse, Bigo,
Teq; meum iuxta morem spoiabo ladronem,
Nec tibi promitto solettam linquere bragam.
Fac sennum matti, taceas bigoline, nec ultra Tog,
Me stigare uelis, ne te cagasanguis acciat.
Hunc possis cagare simul quoq; caga corada. Bigo,
Nō plus suporto, summe hoc, expecta ribalde, Tog,
QVo fugis? hoc aliud cū spallis carpe garofol.
Heu heu, nō talē tibi parco ribalde zucadam, Big,
Hoc etiam tuus est, an an, sta salde, qd inquis?
Non facio stimmam de te poltrone ceresam.
Nō facies stimmā? talem me ferre pugnadam? Togn,
Certe non patior: si possum supra ganassam
Hanc dare tartufolā: guarda, tuus hic tuus iste
QVid brauare putas? heu cascho, parce tognacc Big,
Heu heu ne facias, oyme, oyme, desine quæso,
O mea testa, meæ spallæ, mea schena, masellæ
An, an, calarunt zanzæ? anchora superbis? Togn,
Ast etiam tu uis repetare, quid esse putabis?
Es nondum sacius? uolo te tractare dasennum.
Me tognacce sinas, horsu, dolor heu nimis asp. Bigo.
O scaramella audis? clamorem sentio magnum Simon.
Heu quia testiculos striccat, quis præbet aiuttū. Bigo.
Cure cito scaramella, qs est? hūc esse. tognazum Simon.

Suſpicor/et dudũ ſenſi combattere uerbis.

Scar, Curro, tuq; tuũ mihi trade tonelle tracagnum.

Big, Me Tognacce ſinas: non non, ſi pdere uitam.

Deberem/uolo me deffēdere/nō potes ultra?

Togn. Non Bigoline uiã cœpiſti/me oyme ſuperſtas,

Big, Sta manegolde/ſup ueni/uolo rendere pugnos.

Tog, Te bene guardabis, qd uis? meus oyme galonus,

Big, Expecta donec pedibus tibi pāzza foletur.

Togn, Giap/giap/heu quales facis amolare corezas.

Parco tibi Bigoline/mihi quoq; parcere debes.

Heu mea pāzza dolet/slof slof/ ego creppo da/

Big, Aiũ māgiaſti/tuus en uētrōus amorbat (uerũ.

Hũc padire tibi faciã/ſed brutte ribalde.

Oybo cagas merdã faciam magiare, ſaporem

Sũme ribalde tuũ/māgia/nō eſt bona ? mangia.

Tog, Oybo nimis puzzat/glo glo/meſchinus anego

Non Bigoline bona ē/prius ē biasãda/ repoſſum

Da Bigoline pcor/mi mi ſcaramella ſocorſum

Fer quæſo/cernis quãtũ male tractor ab ipſo.

Bigo. O/Scaramella/tibi nō feci deſpiacimentum.

Neſcis quã peius hic me tractauit adeſſum.

Scar. Ne facias Bigoline. leua ſurſum/leua dico.

Bigo. Fac mihi pmittat me nō offendere quando

Laxatus fuerit/uis hoc promittere? parla.

Scar Hic bene promittet nō ſic Tognacce ſodalis?

Togn, O/Scaramella/nimis fuit hæc iiuria grandis.

Attamen iſta tuum ponatur propter amorem.

Surgite pastores, uestras quoq; tāgite dextras
Tu Bigoline manens lassiuas pasce capellas.
Tuq; tognaze tuum uoias seguitare uiazum.
Et iā phœbeus liqdis sol stuffat in undis.

FINIS

Altera ægloga Merlini Cocai Interlocutores Pedralus et Tonellus.

Fortuna mihi tantum peruersa, ribalda.
o QVæ tam promittis, post hæc non illa uideris.
QVa causa tanti pro te mihi dātur afanni?
Tu puzolenta omni merdosior es cagatori,
QVamuis nōnullis uidearis zuccarus esse,
QVos omnes istos capiat cagasanguis adessum.
Stentaui frustra tibi pro seruire malignæ,
Tuq; meā testam uoltasti more ciuettæ,
Nec patior tantū schernū, tātūq; pudorem.
Sed nisi te laxo. me carboncellus amazzet.
QVid sic turbatus facis hac pedrale sub umbra
Nūc procul audiui te suspirare dolentem.
Deprecor ut quod habes uoias buttare deforam.
Tu bene cognoscis parū nos esse parentes.
Nascitur in nobis ac nūquam deshonor ullus.
Tu scis quam sauius uilla reputatus in ista

Confilios presto tuta cũ mente piandos.
Si proprias ergo mihi uis depromere doias.
Forsitan altoriũ quẽquam donare ualebo.
Ped. Nũc nũc sperabã quod me tentare ueníres.
Vt faceres etiam me desperare plus oltra
O tonelle, benũ facies te tollere nostros
Extra pedes/uoiasq; tuum seguitare uiazum.
Ad corpus sancti (quod blastemabo) lupini/
Hinc abeas tunelle/nisi uis rompere testam
Hoc in trãbaio/post hec cridabis oy oyme.
Ton. Non dixi maruffe tibi, quãtum es grosolanus?
Scire tuas pœnas cerco proferre socorsum,
Tuq; uis ad primum tractũ mihi rũpere testã?
Ped. De uideas uideas, nõ magnus bastat afannus.
QVi mihi coradam banda rosegauit ab omni,
Si nõ ipse etiã pro me tribulare ueniret.
Hic poltrone mane/uolo me sborrare dasennum,
Ton. Vade pianinum quæso mi chare pedrale,
Iam nõ ira q̃dẽ strauacatur more ledammi
Ped. Non ego suporto/mihi si codesella ueniret.
Et si deberem subtilem perdere bragam
Q uam soleo festis tantũmodo ferre diebus.
Ton. Horsu ne facias/an nescis qui sumus? ergo
Mi pedrale tuũ sic uis tractare tonellum?
Num tua de proprio cascat mermoria sensu?
Nescis quod chari socii sumusq;, atq; parenti?
Vade retro si uis, non feci non ego dixi

Tam grandē cosam, per quam me battere debes.
Non tibi deprima dixi quod sum tribulatus? Ped.
Ac te debebas oculis distollere nostris?
Cerne meos uultus si uis cognoscere doiam.
Do pedrade tibi perdonū parte per omni, Ton.
Te bene cognoui nimium sburlasse dolorem,
Ac de ceruello mentem butasse strauoltam.
Excuso te etiā si ad primā curris in iram.
Nāq; Andriolū quondā fratrēq; maionem
Cognoui facili boriolos esse furore.
Ergo pedrale meus, precor iram pone deorsum,
Magonēq; tuū tanto de inflazine caua,
Dicito cuncta mihi quia sum tibi fidus amicu
Ne pedrale uelis tantū plorare, quid inquis?
Nil parlas? ego sum tibi donaturus aiuttum.
Et quāuis rodat cor tanto uermis affanno.
Tu tamen ad charū compagnū dicere debes.
Vt possit cunctis in rebus, pacificare.
O, tonelle, tibi uis me nunc dicere uerum? Ped.
Tu unxisti musum, uel forsa bene bibisti
Et mihi nescio, quo, uis predicare prolecho.
Non senza naspo poteris disuoluere filum.
QVos habeo dentrū quantū bene nosco dolores.
Non bastat qđ me tormentant interiora,
Sed quasi sborratur medio de uentre fiatus.
Non tibi singultus, tibi nec suspiria dico:
QVi per iter colli uellent exire deforas.

Sed quia ſunt troppi tendunt sborrare desotta.
Attamen hanc noſtrā poſtquā uis noſcere penā,
Si mihi ſorbotolum das uini, cuncta recontam.
Ton. Si tibi nō baſtat uinum, qn̄? ſumme fiaſchum.
Tonellus tuus eſt: botazolus, atq; lorettus.
Ped. Clo/clo/quā bonus eſt/refero tibi mille cotalas.
Tu quoq; qn bibis? to: ecce bibo, dic iā mihi cosā
Ped. Credo ſcias Tonelle tamen tu eſſendo tererus,
Quod iā quinq; anni paſſarunt/forſitan et ſex
Cum bertolinā ſpoſaui menſe febrari:
Vnde ſuā poſſum ſatis amplificare caſadam,
De cunctis dico, nullum cauando deforas/
Hi ſunt de primis habitant qui in Valle caſatis.
Sunt bene ſtaghenti, multū beſtiamen habētes/
Quo multas terræ mozas in ualle ledamant.
Sed baiare uolens ad longum non bonus eſſem.
De bertolina ſolum parlare biſognat.
Ipſa ſuo ſenſu tantū maturale tenebat,
Quod centū uaccas hora beueraſſet in una.
Hæc quoq; bella fuit, ſicut tonelle uidebas.
Cui pirontus erat uertex, aliquanto coputus.
Naſus diſtenſus rampini more deorſum.
Nec ſua ſtricta fuit nimium bochina, q̄d ipſa
QVando ridebat geminas toccabat oregias.
Quā pulchros oculos: unus niger atq; gozolus
Alter bertinus, non sguerzus, ſed ſine luce
Hos inficatos mihi ſæpe tenebat adoſſum

Nec bene noſcebam ſi me guardaret alhoram
Sed nõ de i puncto in puncto bene dicere poſſẽ
QVantũ docta fuit graſſos componere gnoccos
Non beſcurabo donec mihi uita manebit,
Splendentem pellẽ manuũ, digitoſq; nitentes.
Vngues diſtenſæ quantum bene ſtare parebant,
Abſq; oregino purgare ualebat oregias.
At ſi narrarem totum, nimis eſſet afannus.
QVando recordo illam, me me deſnembolo totũ.
Tantos coſtũmos habuit, quod quiſq; ſtupebat,
Ac in parte omni ſtranium mittebat odorem.
Vellem plus preſtum, quam bertolina moriſſet
Ammiſiſſe omnes uaccas Excepta bonela.
O pedrale meus, magnã tibi preſto raſonem. Ton.
Non intellexi quod Bertolina moriuit.
Parce precor Pedrale mihi, nam plãco ʒenogiũ.
Nonquã penſaſſem qđ te dolor iſte piaſſet.
Atq; ſoratorem flatus tibi nempe ſtopaſſet.
Eſt equidem uerum, quod talem perdere ſomnã,
Deberes ungis ſemper sgraffare maſellas.
Sum bene certus ego, tibi ſtrania coſa uidetur.
Maxime dũ guardas oſeuellos ire per omnem
Diſperſos caſam, quorum fuit illa magiſtra.
Parce tonelle precor, tua ſi deſturbio uerba, Ped.
Talis, quem dicis, me ſchannacorus amaʒat,
Cognoſcendo meos oſiuellos, quomodo uadunt.
Hic uanga, hic ʒappa, illic Badillus aratrum.

Quod iam tota domus uadit sotosora dauerũ.
Ton. Si uoluit pedrale mori/quid flere bisognat?
Sta sursum drictus/talem depone magonem/
Ne timeas/quoniã contato stamus in uno/
In quo tale quidẽ asbaccum bestiamen habetur.
Ped. Heu Bertolinã potero postponere nunquam/
QVantũ grassa quidem fuerant armenta p illã.
Non sic presto ussum stallæ quãdoq; subintro/
QVod mihi paret eam strauacatã cernere zosũ
Vel inter uaccas brognolam siue bonelam.
Vel inter manzos boldrinum/seu capriolum.
Hon erat anchoram bene sol damatina leuatus/
QVod surgens lectu saltauerat extra Casottũ/
Ante omnes cosas/in poco tempore septem
Mangiabat panes/qd me ingrassare parebat.
Iam pedrale locum da tantis(si uis)afannis/
Plange modo quantum uis iam sibi uita boriuit
Mocca tibi nasum,iam cessa plangere tantum.
Et mecum uenias uillæ/te nãq; ciuabo,
Atq; ouos faciam almancũ sorbere uiginti.
Nãq; meũ facio benum,contentor,eamus.

FINIS

Magistri Aquarii argumentũ in Macaronicen Merlini cocai poetæ Mantuani.

Nobilis in primo Baldi narratur origo:
Cuius franzzosa de stirpe fuere parentes.
Nomie Guido pater giostrauit produs i armis.
Ac Baldouinam francorum rege creatam
Robbauit, rapuitq; fugã: quos Mãtua cœpit,
Inq; cipadensi Baldum genuere paeso.

Merlini Cocai poetæ Mantuani
Macaronices liber primus.

Hantasia mihi quædam fantastica uenit. Preponit.
p Historiam Baldi musis cantare nouellis.
Altisonam cuius famam, nomenq; gaiardum.
Terra tremit, Baratrũq; metu se cagat adossũ.
Sed prius altorium uestrum cridare bisognat Inuocat.
O macaroneam Musæ quæ funditis artem.
Non passare maris poterit mea gondula scoios. Gondula. i.
Ni recomandatam uester soccorsus habebit. nauicula.
Iam non Melpemones, Eutherpæ, Clio, Thalia.
Non Phœbus gratãdo lyrã mihi carmia dictẽt:
Qui tantos quondam doctos fecere Poetas.

Nomina mu- Solũ chara mihi fauedt mea musa Comina,
sarum. Gosaq;, Berta simul, Malifenaq;, Togna, Philip
Hæ sunt ueri dicces musæ, doctæq; sorellæ: (pa.
Habitatio Quæstant in quodam mundi cantone secreto.
musarũ ma- Mons ubi formaio de duro celsus habetur,
caronicarũ. Ad cuius fundũ sunt grassi flumina brodi.
Est lacus unde gians semper de lacte bianco,
Per quem tu cernis Barchettas mille natantes.
Nam piscatores ibi semper retia buttant.
Piscantes gnoccos, rafiolos, ac bigolottos,
Res obscura tamen, quando lacus iste procellis
Turbatur, rapidisq; petit cũ fluctibus astra:
Nec menat furiam q; tu benace minorem.
Littora circundant de frescho facta butiro,
Supra quæ buliunt semper chaldaria centum
Plena casoncellis macaronibus atq; lasagnis.
Stant illæ musæ super altum montis acumen,
Formaium gratulis semper tridando foratis.
Altera sollicitat digitis componere gnoccos,
Qui per formaium tridatum forte rotantes,
Deuentant grossi ueluti grossisima Butta.
Conuenit o quantum certe largazza sit illa
Bocha uiri, tanto qui uult se pascere gnocco.
Altera tunc etiam pastam straciando lasagnis
Implet lauezum multo colante botiro.
Altera, dum brunzus pro troppo brõtolat igne,
In dretum stizzos tirat sopiando dedentrum,

Nãq; foco nimio brodus fluit extra pignattam. Notabile.
Hæc tentat sorbens utrum bene Brota salatur,
Illa focum stizzat stimulans cũ mãtice flãmas.
Tandem quecq; suam tendit compire facendã,
Quapropter cernis centum fumare caminos,
Ac centum buliunt chaldaria plena foiadis,
Hic macaronensis fuit attrouata poesis,
Hic me grossiloquũ uatem fecere Sorores.
Principio talem deposcimus ergo fauorem,
Nostraq; pinguiferis pãza est implẽda lasagnis. Narrat.
Est locus in franzza super altũ montis acumen,
Quẽ montalbanũ frazzosa brigata domãdat. Mõtalbanus
Non urbs, nec uilla est, uerũ fortissima Rocha,
Contra bombardas grossis circõdata muris.
Hanc olim famosus homo dux ille Rinaldus Rinaldus.
(Si uerum cantant Turpini scripta) tenebat.
De cuius razza post longum tempus & annos, razza pro
Exiit armipotens quidam uir nomine Guido, stirpe nã pro
Discretus, placidus, formosus, pronus ad arma, prie razza ẽ
Dilectus cunctis, francorum maxime Regi cauallorum.
Mecœnasq; alter reliquos erat intra Barones. Guido
De cuius nimia forma, nimiaq; belezza
Capta fuit Regis francorum filia quædam,
Quam Baldouinam proprio Rex ore uocauit. Baldouina.
Hæc erat in toto tunc temporis unica mundo
Pulchrior, & reliquis formosior illa puellis.
Quam nõ humana conceptam stirpe putasses,

Sed magis angelicum iurasses hāc opus esse.
Altera Palas erat sensu| Venus altera forma/
Nāq; suam formam sensus maturus habebat.
Ingeniosa| grauis| facie uerecunda pudica
Relligiosa magis| q̄s secli dedita pompis.
Hæc tamen arcta fuit tanto Guidonis amore
Quod nunquā potuit quidquā reperire getis.
Ast ignarus erat tam magni Guido furoris.
Donec formosam giostram| grandē q; bagordū.
Rex ordinauit cunctis properantibus illuc.
Fama per intornum multum festina uolabat/
Parisus ciui/tas. Quod statuebatur pulcherima giostra pariso.
Inter francigeras hec Vrbs est primior Vrbes.
Quisq; cupit mōstrare suā giostrādo ꝓdezzā/
Ergo super cossam lanzas ponendo caualcant.
Ex omni banda gētes equitare uidentur/
Tendebātq; uiam quæ menat ad arua Parisi.
Rex (uelut usatur) spaciosam supra piazzam
Mille marangones fecit fabricare stecatum.
Vndiq; trabacolas statuūt pro cernere giostrā/
Atq; pauaiones ficato stipite drizzant.
Iam super excelsas turres uexilla uolazzant/
Milleq; Bandiras super alta cacumina ficcant.
Sollicitant omnes, contradas undiq; spazzant,
Morbezzāt/saltāt/cifolos ac Timpana gioccāt,
Pulsant campanas in campanilibus altis.
Nocte dieq; fores urbis retinentur apertæ/

Per quas continuo squadrarum copia transit.
Tandem cõueniunt omnes in tempore pocco/
Tota parisancs habitat iam franzap agros/
Nũquam tanta fuit (dicunt) ibi uista brigata/
Mirãturq; homines quod tot natura creauit.
Implent palazzos/stallas/implentq; Tauernas/
Ad mẽsas squaquarãt/sguazzãt faciũtq; peliz/
Mõzoiã cridãt/paregiãt arma cauallos/
Expectant giostram que iam iã proxima uenit:
Baldouina sui propter Guidonis amorem
Principiare cupit iam talem deniq; giostram.
Ipsa puellarum multis sociata cateruis/
Atq; matronarum turmis/ centũq; Duchessis
Supra Palencatum quendã conscenderat altũ/
Stratum spaleris/cellonibus atq; tapetis.
Vt nitidas inter stellas Diana co ruscat/
Inter formosas sic Baldouina puellas.
Per largam plateam uiuaces girat ocellos/
Si casu ualidum Guidonem cernere posset.
Ecce uenit grossum montatus supra cauallum/
Non paret mancus fortezza patre Rinaldo.
Quattuor ille facit sbalzzos urgente sperone:
Postea de calcis tres paria lassat abire.
Ille cauallus erat stellata fronte morellus/
Balzzanusq; tribus pedibus/cui paruula testa,
Auriculæ tẽsæ/breuibus frons consita crenis.
Frena biassando nares portabat apertas/

Vista & uista idem est.

Squaquarãt zas, .i. triũphãt.

Descriptio formosi caualli.

Terrebatq; homines oculos torquendo fogatos.
Pectore turgebat largo/collectus in uno
Groppetto/ſoluſq; uiam galopādo tenebat.
Si quandoq; manu parca laxatur habena/
Protinus agreditur curſum/ſed firmus ad unā
Sbriatā reſtat/gābas naſpando priores.
Baldouina uidens percuſſa cupidinis arcu/
Infelix oculos mentē quoq; ficcat in illo.
Laudat honeſtatē uultus/laudatq; ualorē/
Inamoramē/ Moxq; maritari ſe ſe deſiderat illi.
tum Guido/ Guido leuans oculos illā improuiſus adogiat/
nis & Baldo Atq; repercuſſis amborū corde medemo
uinæ, Luminibus/capitur/bruſat/ſuſpirat/abraſat.
Pallazzū et Hinc/abit,ad propriū rediit celerādo Palazzū.
Pallazzus in Smontat Equū/Talamūq; intrat ſolettus i unū.
uenitur Tunc ſupra lectū proiectus corde ferito/
Ambabus manibus ſibi ſteſſo pectora tundit:
Voceq; sūmiſſa dat lamentabile carmen.
Cæce puer quē non crudeli conteris arcu?
Ah demens Guidone/puer te nudulus arcet?
modus loquē Ac te uenturam qui ſperas uincere gioſtrā
tis inamora/ Fantinus uicit?cohibe Guidone furorem.
ti. Nō tua progenies coſis regalibus æquat.
Heu quænā facies claro me lumine cœpit.
Heu quales in me miſerū girauit ocellos.
Non mea quippe fuit/ſed pulchræ culpa puellæ/
Debuerat quoniā frontē cohibere ſerenam.

Talia dũ Guido tacita sub mẽte uolutat/
Incipit armorũ strepitus/clangorq; tubarum/
Nã postquã passim gẽtes pransere/leuatur
Altisonũ murmur/currunt se armare Barones/
Iã sellæ ponũtur Equis nã giostra comenzat.
Trombettæ tararan frifolant animãdo barones. Tararan fi/
Raspantes nequeunt in stroppã stare Caualli. ctícium.
Hic nitrit/hic saltat/lassantq; sborare corezas.
Pro tãburrorũ sonitu/clangore tubarum.
Vix homines possunt sibi respondere loquendo.
Ecce ruũt positis in restã deniq; lancis/ Incipit gio//
Arzones centũ pulsu uacuantur in uno. stra.
Millibus hastarũ feriuntur sydera truncis.
Altisonæ uoces animãtum pectora firmant,
Delectat Regem spectaclum tale uidere.
Inter honorificas qui centum mille cohortes
Supra triumphalem currũ turgendo sedebat.
Est sua de petris preciosis toto coperta
Vestis/& in testa claro dyademate fulget,
Solus Guido iacet nimio superatus amore/
Senserat hic dudũ confusa per aera uoces
Stat uelut insanus/tenet hunc dubiosa uolũtas.
Nunc uult ire sibi conuicia plurima dicens.
Nunc torpens animo nõ uult meschinus abire
Dum sic ambiguus flet stratum desuper illum.
Ecce Sinibaldus regis secratarius intrat/ Sinibaldus.
Guidonẽq; trouat plorantẽ more putini.

Quid facis | inqt ei? quid fles? o cosa nouella:
O | guidone | qd has lachrimas te fundere cogit?
Me tibi Rex mãdat, cur nõ giostrare caminas.
Omnes te clamãt | optãt simul atq; loquũtur/
Cur nõ Guido uenit sine quo nil giostra ualebit
Ergo mihi uoias lachrimarũ dicere causam.
Guido sibi noscens Sinibaldũ semper amicum,
Detexit causam/grãdẽq; sfocauit amorem |
Atq; sibi de re quidquã deposcit aiuttum.
Tunc Sinibaldus eũ tantã cauare studebat
Frenesia pro Extra frenesiam/sed nil prodesse ualebat.
insania. Guido uelut demens | o | Baldouina cridabat |
Nescis quã crucior pro te/quã ualde sagitor,
Deh (Sinibaldus ait) ne te Guidone trucidas/
Est ubi tanta tui sapientia? uirtus? honestas?
Est ubi temperies animi? prudentia? sensus?
Hactenus egregium Guidonis nomen ad astra
Exhortatio Tollitur/& solo uis omnia perdere motu?
contra insa/ Tuq; gubernares totum sagaciter orbem/
num amorẽ. Et te sola uirũ clarũ Damisella gubernat?
O/quã magna tuæ patriæ uergogna ueniret.
Desine mi guidone precor / sensumq; resumme/
Dũ noua plaga tumet/ferro est taiando rasonis.
Postquã guidoni Sinibaldus talia dixit/
Alter amicus adest guidonis nõie Francus: (tur
Quẽ quoq; Rex mãdat cur tãtũ guido mora/
Alter adest etiã/post quẽ ueniat alter/et alter/

Et sic succedunt alii: qui Rege iubente
Guidonē precibus conantur ducere giostræ.
Solū cortesus nouit Sinibaldus amorem,
Qui tantū fecit, quod Guido prestiter arma
Induit, & ualidū saltauit supra cauallum.
Est sua sbarrato soprauestis picta Leone,
Atq; senē curuū portabat supra cimerum,
Qui baculo carmen mōstrabat tale notatum.
Tempore nil currit uelocius: annus & hora
Quid distant? infans cū nascitur ecce senescit.
Tunc rapit immensam uirida de Robore lāzzā,
Indignatus Equi ficcans in uentre sperones,
Seq; representās ubi turbida giostra ficbat,
Ad Baldouinā uoltauit primo uisagium.
Qui magis ardentes absorbens corde fasellas,
Strigit Equū, sbarrasq; furēs saltādo subintrat. Valentisia
Ad primū fecit cœlo monstrare piantas: Guidonis in
Postea schazzauit uacuo de arzzone secūdum: giostra.
Tertius in terra posuit chascando culattas.
Quartus apud socios cōpellitur ire nolendo:
Inuidiosus erat quintus, tommauit & ipse: Tommauit
Sextus equester erat, quē fecit Guido pedestrū: .i. cecidit.
Septimus agstat magnā stramazzando zucadā:
Octauus reperit se dismōtasse cauallum:
Sed nonus ad sabiam uoltauit terga cadendo:
Sol stupuit quoniā decimi calcanea uidit:
Et sic guido furens oēs numerando scaualcat.

De Baldouina dum giostrat sæpe recordat/
Hanc omni colpo summissa uoce petebat.
Rex habet ingentem dubiosa mente stuporem/
Nescit qualis erat/Sinibaldum presto domãdat/
Si tam possentem cauallerum nosceret illum
Respondit/prima est francesæ gloria gentis:
Qui uestræ seruit tam fida mente Coronæ.
Rex ait/est Guido? quantũ bene seruat honorẽ
Francigerũ/ueteresq; patres de forcibus æquat.
Nil dubiũ/palmam giostræ paladinus habebit.
Baldouina suis dãmis conuersa loquuta est.
Ni fallor/Guido est qui tãtum fortiter obstat:
Iamq; trabuccauit cũctos de arzone Barones:
O/quã magnanimus/quã fortis/nemo repugnat
Forcibus illius/cadit unusquisq; strauoltus.
Talia parlabat dum Baldouina puellis/
Ecce repentinus trombarum clangor oregias
Percutit: hoc faciũt nã giostræ terminat hora.
Restitit in medio confestim Guido steccati/
Victor erat/giostræq; uidet finisse bagordum.
Rex sibi cõtra uenit magno squadrone seratus/
Quem cernens Guido destrero saltat ab alto/
Atq; cauans elmũ staffam tenus illico basat.
Rex illũ faciens iterum montare cauallum
Ad sua ducebat magno sociante triumpho
Attria/trombetti s semper tararantibus ante.
Occeanum patrem Sol descendendo petebat/

steccatus hẽt primã idefe/rentẽ iuxta Seruium.

Bagordus distat a tumultu.

Destrerus ꝓprie ẽ cauallus aptus ad giostram.

Cauallus est cõmunis in qualibet re.

Ponitur in punctum regalis cœna debottum.
Francorum regum quamuis usanzza uidetur
Vt solus comedat, sed tūc Guidonis honore
Non seruat morem, mensæ loca prima petiuit,
Inq; caput tabulæ fuluo radiauit in auro.
In dextra Regina manu ueneranda sedebat,
Contra quam residet Guido sic Rege iubente.
Boldouina suum Guidonem uadit apressum, — Apressū, seruit dtō et accusatiuo casui.
Et sic ligna foco iunxit meschina puella.
Maxima tū sequitur lōgo ordine turba baronū.
Q uisq; menare cupit nimia ꝑ fame ganassas,
Nāq; labor giostræ fecit padire budellas.
Interea crudis mensam coctisq; salatis
En caricant centum famuli, centumq; uasalli. — Descriptio cōuiuii pulcherima.
Omnes medesimum se uestiuere colorem,
Scilicet ex panno cuncti decorantur azurro,
Perq; coloratas fulgescūt aurea uestes
Lilia, nāq; arma tali Rex franciger usat.
Omnes incircum stringantur more todescho,
Inchinos faciunt reuerenti more, tenētes
Semper scopertam testam, curuosq; zenogios.
Grande pugnatarū murmur furit intra coqnā, — Coquus & sguatarus diferunt, cogus ē maior.
Hic faciunt sguatari quicqd cocus annuit illis.
Ille figatellos coctos tirat extra padellam,
Ipse zeladiam calido de gingere spargit.
Alter de speto cauat bene mille fasanos,
Alter Anedrottos grasso brotamine guazzat.

Hic de pollastris chaldarum spiccat ab igne:
Quos alter tirat digitos leccando deforas,
Hic molam saxi circum menare frequentat/
Manduleusq; sapor molæ colatur ab ictu.

Dicitur sachellus uenetus/qua Vetiis uenduntur.

Hic trahit e furno grassa de carne guazettum/
Quē specie spargit uenetū spingēdo sachellū.
Cuncta super mensam portāt spacciādo staferi/
Ante Siniscalcus uadens hinc inde comandat/
Et scorozzatus canibus dat sæpe pezadas.
Mille taiatores non cessant supra taieros

Quamuis littera.z.sit naturaliter longa/tamē auctoritate sua breuiat.

Dismembrare ochas/pernices/atq; capones.
Ex in trauerso taiantur mille pizones/
Sed disquartantur per longum mille pauones.
Furniculas ficcant in ceruellatibus/atq;
Smenuzzant illos gladio taliante frequenter.
Post mangiamentum alessi succedit arostus.
Videlicet lepores/capretti/mille quaiotti/
Copia lonzarum uituli/porcinaq; grassa/
His mandolarum niucos iunxere sapores/
Nec dapibus uiridi mancauit salsa colore,

Marzapanis debebat poni ante pastū sed loquitur secundū morem franciosum.

Post hæc ex albo tortæ portantur ameto/
Tortæ de pomis/de farro/deq; roueis/
Hinc tortellorum uaria de sorte piattos/
Dulciter occultat quos Zucarus/atq; saporat.
Post epulas grassas en marzzapanis/& omnis,
Sors confectionis per mensas funditur amplas.
Et fialis lotis apponunt dulcia uina.

Quattuor accedunt cantores Rege iubente,
Qui uelut usantur francesi gutture pleno
Cantauere nouum gorgorizando motettum. Gorgorizando pro gorgizando
Inde sonatores pifarorum quinq; ualenti,
Trombonesq; duo pariter frifolare cōmenzzāt,
Quos omnes cernis rubeas gonfiare masellas,
Discurrunt digitis huc illuc pectore saldo,
Nec pensas illos stopando foramina fallant.
Subseguitāt Arpæ, Citharæ, dulcesq; Lirones,
Arpicorda, Lyræ, Violæ, claua cimbala, cornæ:
Hoc Baldouinæ pro fomite pectus abrasat,
Scitq; minus Guido cordis retrouare quietem.
Deniq; supra uenit nox cœcis facta tenebris,
Et postquā dancæ cessarunt, atq; Bagordi,
Dormitum uadunt propter damatina leuare,
Nāq; sequente die rursum giostrare paratur.
Heu quia troppus amor facit insanire, quid illi
Contrastare potest? hic sub se cuncta retirat. Exclamatio
En Guido sapiens regis non guardat honorem,
Auscultans miseræ sed blandimenta puellæ,
Hanc in connubio Sinibaldo teste piauit,
Inde fugam rapiunt castelli ponte calato.
Postea dormitum Sinibaldus presto retornat.
Postquā ergo Phœbus totū stenebrauerat orbē,
Non Baldouinam cercantes undiq; cernunt,
Quam Guido menat francesos extra paesos.
Confestim giostre, dancæ sottosora butantur,

Nascitur in populo pro mesto Rege tumultus,
Qui nimia pœna uoluit schanare seipsum.
Dicere nō opus est quantum creppabat, ab alto
Pectore suspirans charam ammisisse fiolam.
Quo fugiant nescit, mādat per cūcta spiones
Littora, sed nulla cum certitudine tornant.
Guidonem uocat ingratum, multūq; codardū.
Ergo infelices sors conducebat amantes,
Italicos tandem ueniunt habitare paesos,
Sed male uestiti, ne quisquam nosceret illos.
Transcendere Alpes nulla stracante fatiga,
Namq; labor nullus dilectos lassat amantes.
In lombardiæ uenerunt deniq; partes
Ad cortesam Vrbem quæ Mātua dicitur, addūt
Non intrare quidem dentrum uoluere timētes,
Sed quādā uillam retrouarunt nō procul urbi,
Quā gens Cipadā quoq; nunc ꝑ noīe dicunt.
Villanus quidam miseros hic cœpit amantes
Hospicio, multasq; illis faciendo carezzas
Colligit, ac semper uult illos uiuere secum.
Baldouina grauis fœtu non tempore multo
Dum parit īfantem nimio compressa dolore,
Infœlix heu heu moritur, uitamq; reliquit.
Hanc Guido cōiunx tam longo tempore fleuit,
Quod pro tot lachrimis orbatus lumīe māsit.
Ergo uocat natum proprio de nomine Baldum,
Vt Baldouinæ sit nūquam nomen ademptum.

pulchre et optime poeta trūcat sentētiā ut ad narrationē Baldi ueniat. Notandum. Mantua, cortesa, q̄a semp ad singularē bacchettam recta fuit. q contra dicit, mentit per golam. Poeta noster amator bonestatis fuit, imitās Virgiliū in sua æneidam unde dicit Spelūcam Dido dux et troia, nus eādem.

Hic puer (horrendū fatu) nascendo tenebat
Clauatos pugnos/ circū ue rotabat ocellos:
Ac spauentabat scura cū fronte Comadres.
Hunc adhuc infantē Villano tradidit illi
Guido/ uiāq; fugit solus/ montesq; petiuit
Armenios/ uitā sanctam penitenter agendo.
Sed mihi Boccalus ueniat/ mea Musa sitiuit/
Deniq; iā primi claudatur porta librazzi.

Explicit primus.

Argumentum magistri Aquarii
in secundo Macaronices.

Narrat in hoc libro Baldi puerilia gesta/
Postea maturos dū cresceret ille per annos/
Armiger efficitur | quē cœlū terra tremiscunt.
Sunt sibi tres socii Fracassus/ cingar/ & alter
Nomine Falchettus: quorū narratur origo.
Baldus Zambellū stentat/ moriente Vilano.

Merlini Cocai poetæ Mātuani Ma
caronices liber secundus.

B Aldus paulatim teneros cresce/
bat in annos/
Villanumq; illum sibi firmiter
esse parentem
Credit/ & illius natum putat
esse fratellum.

Fraterhabet primā lōgā
Fratellus bre
uem ut fabu
la et fabella.

Quos pariter, ueluti natos sibi, mater aleuat.
Baldus erat maior alio, quē nomine dicunt
Zambellū, pugnis hunc Baldus sæpe batebat.
Illū uillanus post uaccas ire uolebat,
Pueritia baldi. Sed tales nō uult Baldi natura facendas.
Non it post uaccas, sed sæpe caminat ad urbem,
Atq; ad despectū uillani praticat illam.
Attamen in uillā semper de sera redibat,
Portabatq; caput fractū, schincasq; brozatas,
Nā diauolettus puerorū sicut usanza est,
Sæpe bataiolas faciebat saxa tirando.
Nec pensas illū quod certans ultimus esset,
Ac ferus ante alios puerili uoce cridabat,
Ac centū lapides uolta reparabat in una.
Villanus cernēs quod nō seguitare uolebat
Costūmos uillæ, chartā comprauit ad illum,
Atq; quadernettū supra quē disceret.a.b.
Ad scholā Baldus lætanter pergere cœpit
Inq; tribus magnū profectū fecerat annis,
Vt quoscūq; libros uelociter ille legebat.
Sed post Orlandi nasare uolumina cœpit,
Non ultra curat deponentia discere uerba,
Non species, numeros, nō casus atq; figuras,
Nō doctrinales ad mētē tradere uersus,
Hæc eadē spreuit, tātū fera bella Rinaldi
Orlandiq; placēt, animās se talia cernens.
Sæpe super testā scholarum ruperat asses
Librorum

Librorũ, fregit q; caput quam sæpe magistro,
Nũquã terribilis quid scit schoriada probauit,
Nec pedagogus ei fuit ausus tãgere pilum,
Namq; molesinos illos menaζando tenebat.
Accidit illa dies quam Mantua tota triũphat,
Videlicet quando fit sancti festa Lonardi.
Cuius apud templũ puerorũ turba frequentat..
Quæ contra pueros reliquorum nempe lacorũ. Mores pue
Semper habet palmã dum saxea bella mouẽtur rorũ mãtua,
In quacunq; Vrbis banda puerilis habetur norum.
Compagnia suum diffendens semper honorem
Sed Leonardinas trepidãt loca cuncta cateruas
Experti quoniam sunt in certamine tales.
Huc igitur Baldus ueniens animositer ultro,
Vult aliquã penitus tunc comẽζare baruffam.
Hic centum pueri ludebant supra piazζam,
Nec sibi iam dudum Baldum uidere nemicũ. Nemicũ pro
Pars ad borellas ficco feramine ludunt, inimicum.
Pars cum schanellis mittũt ad nubila ballam: His generi
Pars faciunt Trocos cum corda uoluere circum, bus ludi Mã
Sed positis saltãt pars galzζopando faζolis. tua utitur.
Baldus mãtellum subito de corpore cauat,
Inq; giuparello cunctis se fecit apertum.
Quattuor in saltus illam superasse putaiam
Constat, et ad ballã quattros uicisse ducattos,
Impatiens quidam iuuenis de sanguine claro,
Cui Baldus ludens denaros uicerat illos,

Fuſettum quẽdam Baldo ſfodrauit adoſſum,
Sed Baldus ſubiens per brazzum corripit illũ,
Buffettus eſt alapa.
Atq; ſuper guãzam magnũ donando buffettũ,
Collocat in terram, quẽ calcibus undiq; piſtat.
Protinus hi centum pueri clauduntur in uno
Agmine, ſed Baldus mantellum preſto reuoluit
Ad brazzum, quoniã iã ſaxa uolare comẽzzãt.
In quadã ſe ſe uadit retirando uiettam,
Poſtea cantonem lucratus ualde repugnat,
Non illum poſſũt diſcantonare ualentem.
De ſaxis imber Baldo uibratur adoſſum,
Extraq; fundibulas crepitantia ſaxa ruinant.
Sed Baldus nunc huc nũc illuc ſaltat inaltum,
Ac agili lapides uenientes corpore ſchiuat.
Tres horas durauit eo certamine uictor,
Quod cõmunis erat ſtupor admirantibus illũ.
Sed maturus homo talem cridando battaiam.
Diuidit, & Baldum digitũ mordẽdo receſſit.
Ex illis aliquem ſolum ſi forte trouabat.
Ille prius calcis pugniſq; domatus abibat.
Iamq; comenzatus maturos ire per annos,
Spadazzam lateri cunctis metuendus ataccat.
Iuuentus Baldi.
Quam nũquã laſſat Baldus dormẽdo uegiãdo.
Iam compagnias brauas ſequitare comenzzat.
Iamq; tremare facit nimiis pro forcibus omnes.
Nil curat mundũ, nil cœlum, nilq; Diablum.
Non fuit in toto mundo gaiardior alter.

Tam bene mēbrutus nūquā uir pretulit arma.
Cuius corpus erat per longum brachia quinq;. Forma corpo
Largus in excelsas tumido cū pectore spallas. ris Baldi.
Sed breuis angustos stringebat Zona fiancos.
Neruosus gambis/pede paruus/ cruribus acer.
Rectus in andatu/leuibus cum passibus ibat/
Puchraq; iungebat faciei barba decorem.
Viuaces oculos nitida sub fronte rotabat/
Quos non uillanus sed nobilis edidit ortus/
Nō erat in mundo plus Baldo nempe timendus.
Nil illū spatæ/nil illum tela mouebant.
Imo de Baldo se quisq; cagabat adossum.
Portabat semper magnum sua testa capellum.
In quo pennazzus uento sofiante uolabat.
Quando suā spadam lateri furiosus habebat/
Se uantabat enim mundum curare nientum.
Semper erat multis hæc sanguinenta feritis.
Que fuit in scuris Vulcani facta fosinis.
Quam Brot et Steropes multa limauere fadi/
Ad primā botam cū Baldus se corrozabat (ga.
Illa bolognensem squartasset quippe boazzum.
Quam Durindanæ iurasses esse sorellam.
Hanc extra fodrum cauans cum mēte superba/
Sæpe minazabat quod uult destruzere mundū.
Imo sibi quotiens grandissima uoia ueniuit/
Ire diauolorum ad conquistare paesos/
Ipse gouernabat Villam.quam diximus esse.

Villa cipada	*Nemine Cipadam sublimi nomine dignam*
cōparatur.	*Quæ pro famosis palladinis tollitur astris.*
nōnullis Vr	*Attamen hic gentes uiciis sunt omnibus aptæ.*
bibus digni	*Et ueluti propriis cosis locus omnis abundat,*
simis.	*Sic Cypada suis propriis de rebus abundat,*
Mores diuer	*Dat multam lanam pegoris Verona tosatis.*
sarū urbium	*Montibus ex altis euangat Brixia ferrum.*
Verona.	*Bergamascha uiros generat montagna gosatos.*
Brixia.	*Mantua bulbaricos pisces, ranasq; ministrat.*
Bergamus.	*Parma facit grossas schocias, grossosq; melones*
Mantua.	*Implet formaio totum Placentia mundum.*
Parma.	*Qui mancant sensu uadant habitare Bolognā.*
Placentia.	*Non modonensis erit cui nō fantastica mens est.*
Bologna.	*Mille trouat fozas in uestibus ampla Ferara,*
Modena.	*Sgnauolat inumeris Vincentia plena gatellis.*
Ferara.	*Villanos generat tellus Paduana diablos.*
Vincentia.	*Mille uides Venetum per stricta canalia gōdas.*
Padua.	*Antiquas Rauenna casas, habet atq; muraias.*
Venetiæ.	*Quot littus sabiam, tot dat Florentia zansas.*
Rauenna.	*Roma bonis senper uult se satiare boconis.*
Florentia.	*Napolitana uiris urbs est repleta maranis.*
Roma	*Qui ponūt scharpis mandāt Nouara tacones.*
Neapoli.	*De uerzis porris satiat Papia Milanum.*
Nouara.	*Vade ad Cremonam si uis mangiare fasolos.*
Papia	*Vade Cremam, si uis denaros spendere falsos.*
Cremona.	*Produxit semper formosas Senna matronas.*
Crema.	*Millanus, tich, toch, resonat cantone per omni,*

Dum ferrant ſtringas/faciũtq; fordamia gugis. Senna
Sed tantum generat ſemper Cipada giotones. Milanus.
Sed tantum generat ſemper Cipada Caueſtros.
Sed tantum generat ſemper cipada ribaldos.
Quicunq; in piazzam ſcouatur ſiue bolatur,
Hunc omnes cridãt genuit Cipada gaioffum.
Quiſquis in excelſam Berlinam ſuſcipit oua/
Hunc omnes dicunt uillam genuiſse Cipadam.
Quiſquis ſquartatur/tenaiatur/ſiue picatur/
Hunc omnes faciunt ladrum de ſtirpe Cipadæ. Ergo furtũ
Hic homines ſtudio/nec non uirtute robandi eſt uirtus.
Proficiunt multũ/ſpernunt ſanctosq; deumq;,
Nil metuũt/ſemper blasfemãt omnia robbant/
Omnia ſasſinant/peruirant ſemper abarrant/
Confeſsant nunquam ſe Præto uel Capelano. Natura ho
Aſsaltant homines/faciũt ſmontare Cauallos/ minum cipa
Diſpoliant illos/nec laſsãt ſæpe mudandam. denſium.
Vadunt in frottam propter magis eſse ſecuros.
Indoſsumq; ferunt de fozzis millibus arma.
Alter panciram ueſtit de rugine tinctam.
Alter corazzam fert nunquam ſole uedutam.
Alter per terram uadit ſeminando piaſtras.
Alter/ſi currit/uadunt in faſcibus arma.
Alter habet collo targazzam more uetuſto.
Hic ſenza fodro ruzenẽtũ baiulat enſem.
Dum uadunt pariter/ſquadraq; ferantur ĩ una
Mille uides ronchas ruzenẽtas/ mille zanettas.

Spontones/lanzas/alebardas/ac giauarinas/

Tuftaf ut supra tich toch.

Dantq; focū sgioppis tuftaf sborrante balotta.
Semper i obscuris stāt boschibus atq; cauernis.
Semper habēt lōgas barbazzas/ puluere plenas
Semper habent oculos scura sub frōte fogatos.
Protinus ad cifolum cognoscūt esse propinquū
Mercadantē aliquē cui robbas tollere debent.
Quilibet illorum clamatur nomine tali.

Noīa quorū/dā qbus dare posses singulati tres strepatas corde sine alia examinatiōe

Alter Marfustus/Bigolinus dicitur alter/
Alter Falchettus/Cingar/Schiauina/Fracassus.
Hic Castragallus/Moschinus/Zambutadeus/
Brunellus/frācus/sguerzus/marmotta/caponus
Rasa/catacastrus/Cadenazzus/roia Bocalus.
Multa quoq; et alia/sibi quæ retrouasse diablū
Nomina creduntur: sunt omnes imo Diabli.

Diablus pro diabolus sincopa est.

Extitit ipsorum Baldus capitaneus/atq;
Disposuere omnes pro Baldo uelle morire.
Sed tres præcipuos compagnos Baldus hēbat/
Quorum progeniē breuiter toccare bisognat.

Fracassi progenies.

Primus erat quidam Fracassus prole gigantis/
Cuius progenies Morganto uenit ab illo
Qui de campana Bagioccum ferre solebat.
Hic Fracassus erat/sicut Morgātus homazzus.
Terribilisq; Gigas/Baldoq; fidelis amicus.
Cuius longa fuit/(certe non dico bosiam)·

Statura Fracassi.

Per bellum punctū brazzos statura quarāta
Grossilitate staro maior sua testa parebat.

Intraret boccam medius manzolus apertam.
Oregiæ facerent scarparum paria quinq;,
Atq; super frontem tu posses ludere Datis. Oregia hēt primā filia bā mediam.
Non est Mellonus plus naso grossior illo
Spallazzas habet ingētes, largāq; schenazzā
Gambazzas lungas, brazzos, magnūq; culamē
Qui se sustineat nescit retrouare cauallum.
Omnes cum montant sicut fritada fiuntur.
Nunq; Fracasso uisa est plus longa colūna,
Nunq; Fracasso uisum est plus grāde pilastrum.
Si manibus brācat magnū per cornua Taurū.
Hunc circa testam reuolutat terq; quaterq;.
Ingentem portat semper sua testa celatam,
Non mancum uinum quæ sicut Brenta teneret. Brenta ē mē sura uini.
Est fundo maior quam portat Targa tinazzi.
Fert bastonazzum dura de robore factum.
Cui centum lāmas de azzalo ponere fecit.
Cum quo sfrantūmat mōtagnas, atq; pilastros,
Castellos, Rochas, urbes, Pallacia Turres.
Totum uedellum merenda mangiat in una.
Vix implēt panzzam panes ottanta uodatam.
Vna suum scusat de uino Zerla bechirum.
Sint quales uoiant, pillastros atq; columnas.
In spallam portat nulla stracante fadiga.
Cū manibus streppat querzzas altasq; pioppas
Tanto cum strepitu uadit, tantoq; furore,
Tota sub ipsius pedibus quod terra mouetur.

Dispositus semper pro Baldo uelle morire.
Alter erat Baldi compagnus nomine cingar/
Cingaris p/ genies. Ascortus/ladro/semper truffare paratus,
Gobettus/nigrus/picolinus corpore/rizzus.
Non fuit in toto quisquam latronior orbe.
Ipse suam stirpē Margutti a sanguine traxit/
Interitus Margutti. Qui ueluti gallus portabat retro sperones.
Et nimio risu simia cagante moriuit.
Quē postquā morgās tumulo sepeliuit ī uno/
Hoc epigrama suo scripsit lachrimādo Batdio.
Marguttti terræ pontiq; pericula qui tot
Vicerat: hic una simia cagante moriuit
Hac igitur cingar Margutti prole ueniuit/
Qui patris mores imitatur ī arte robandi.
Perfectus ladro/neruosus ualde gaiardus.
Semper habet secum pendentem retro sachellā/
De sgaraboldellis plenam/surdisq; tenais/
Cum quibus obscura de nocte robādo botegas
Ingreditur/caricatq; suos de merce sodales.
Virtutes cingaris. Vt gattus saltat/sgrafegnat/ rampegat/atq;
Altaros spoiat/giesias si trouat apertas.
O quotiens quotiens casettam sgardinat illam/
In qua homines offerre solent deuote quatrinos.
Non scelus in mundo quod nō cōmiserit, usq;
Ad terzam uoltā forchas montauit ad altas.
Sed lazzo uinctus boia post terga manente/
Multimodis illos oselauit sæpe maruffos/

Intrepidusq́; suam primam tornauit ad artem.
Si quãdoq; (licet raro) pergebat ad urbem/
Protinus a cuncta manifestus gente fiebat.
Ecce ladroncellus clamabant/ecce gaioffus/
Ecce diauol adest/meritat qui mille fiatas
Suspendi furchæ/seu debita soluere giappis. Rauanellus
Quisq; rauanellum dabat illi: siue botonem. et botonus
Alter cum dicit spoliasse altaria Templi. methaforice
Alter presbitero clericam rupisse tracagno, ponuntur.
Atq; Capelano calicem furasse sacratũ.
Alter cum accusat/uerzas non lassat in hortis.
Alter ait/multa robbauit fraude cauallam/
Ac de gallinis pollaria cuncta uodauit.
Ille sed immobilem frontem/ duramq́; tenebat/
Non metuit quẽquam/post illos imo petezat.
Plusq̃; compagnis alios hunc Baldus amabat.
Sed quid scribendum de te falchette stupende/ Falchetti ꝓ/
Qui quoq; pro Baldo iurasti ponere uitam. genies
Forsan lectores quæ dicam dura parebũt/
Attamen in libris antiquis schartabelate/
Inuenietis enim falchetti genologiam.
De quodam legitur Pulicano nomine/cuius Publicanus.
Semine falchettus longo post tempore uenit.
Sicut mezus homo fuerat Pulicanus, & altra
Pars canis extiterat, sic sic falchettus habebat Falchettus
Anterioria uiri/sed posteriora canina. semicanis.
Cuius fortezzam scribendo uidebimus omnem.

Non fuit in toto cursor uelocior orbe.
Brācabat manibus celeres currendo caprettos/
Atq; leporettos/dammas/ceruosq; tigresq;.
Et quia mezzus homo fuerat/mezzusq; catellus/
Vndiq; currebant talem mirare figuram.
Hunc multi Reges/Marchesi/Papa/Signores.
In proprias chortes fieri uoluere Baronem:
Incagare.i. Sed magis incagans Papæ/regūq; fauori/
nō curare. Sēper cum Baldo mangiat dormitq; uegiatq;.
Ergo plusq̄ alios tres istos Baldus amabat.
Quos semper secum cunctis in rebus habebat.
Interea moritur Villanus/quem sibi patrem.
Baldus credebat/moritur quoq; credita mater.
Bagioccus. Zambellus iā factus hō/ sed ualde bagioccus/
i grosolanus Restauit solus/qui robbam iure teneret/
Est quia uillani uero de sanguine natus.
Nescius at Baldus robbæ uult esse patronus/
Et sic Zambello res ignorante gubernat.
Berta et le Baldus de quadam uillana nomine Berta
na sorores. Captus amore fuit/quam factis deniq; nozzis
Coniugio cœpit/pulchrosq; habuere fiolos.
Altera nupta fuit Zambello nomine Læna.
Quæ soror uxoris Baldi fuit/ac minor ortu.
Cugola idē Sed Zambellus erat tāburrus/paup homazzus/
ē quod borel Multum plus tundus quā cugola siue borella/
la ut ait Pli/ Plusq̄ mortaris iatæ pistonus aguzzus.
nius. Hunc toto stentare die cogebat in agris/

Quē dormire minus baldus de nocte uolebat
Quicquid ʒābellus q̄ stat q̄cq̄d ue guadagnat
Baldus spendebat pinguētes intra tauernas.
Ille fatigando uix quid mangiaret habebat/
Ipse reposśando numos/bursamq; tenebat.
Zambellus uoluit de Baldo sæpe dolere
Sed metuit solitū spallis tentare tracagnū/
Quē semper redcūdo casam sua terga ꝓuabāt
Splendidus in mensa uult Baldus semꝑ habere
Pernices/Quaids/fasanos/atq; capones/
Sed uix ʒābellus fortas mangiare ciuollas
In cātare poteſt ne Baldus forte uideret.
O maʒʒuchus homo/ceruellus senʒa gouerno.
O macaron macaron quæ te mateʒʒa piauit.
Fame moris/nec stulte aliquod deposcis aiutū.
QVid tantū expectas pauper merlotte? becatā?
Silicet: eſt hominū de te grādisſima cura.
Surge in bonhora preſtū/domanda socorsum.
Non mācāt homines conseiū dare scientes/
At mā cāt homines conseiū raro piantes.
Omnes sunt medici sua sed medicamia spernūt/
Oēs cōpagni sed nō cōpagna scudella/
Sū felix/omnis pro me uult ponere uitam.
Sū pauꝑ/nullus pro me uult ponere robbā.
Sed quia cœlesti moriens sol cascbat ab arce/
Noxq; suas tenebras totū sparpagnat in orbē/
Somnolenta libro fac finē musa secundo.

Explicit Secundus.

Tracagnus ē baſtonus gropolosus aꝑ/tus ad baſtonatas.

Exclamatio poetica.

Fames habet primā breuē ductoritate sua corripit, & illud e lōgū breuiat.

In finē cuiuſcūq; libri de se poeta loq̄/tur.

Argumentum magistri Aquarii in tertio Macaronices.

Zambellus queritur de Baldo contra Tognazzũ
Qui/nã cõsul erat/Baldiq; nemicus/ad Vrbẽ
Ante Potestatẽ properat: Baldũq; probatis
Testibus accusat genitũ nõ esse Vilano.
Prætor in Vrbe trahit Baldũ mittendo stafettã/
Qui miser ammitens Brandũ sudore piatur.

Merlini cocai poetæ Mantuani Macaronices liber Tertius.

Circũlocutio — Extra montaneas surgebat apol lo cauernas|
Cuius erat similis tauolazzum uultus ad illum
Quẽ Ballestreri totum bolzo/ nibus implent.
Quando Zambellus quodã solettus in agro
Valde laborabat teneros zappare fasolos.
Barilottus .i. fiascus. — En sibi mãgiandi grandissima uoia ueniuit/
Sed quia pane uodus pendet carnerus in Vlmo
Codesella — Atq; iacet terræ Barilottus senza cocaio|
Cagasãguis — Cœpit cũ multo testã gratare dolore
Giandussa — Tristaturq; nimis suspirat/trat codesellas/
Sunt spẽs morbi — Tratq; Cagasangos/giandussas/ac mala plura.
Smagrito uacuæ cantant in uentre budellæ.

Impatiens tādem magna cū uoce cridauit.
O, mal dol lancū, grādis quæ est ista cotala.
Semper ego taso? sgioppabo fame? quid esset
Si cui parlarem qui me schampare podesset

Locus ē morbus bouinus

De tot fastidiis, de tot pisasanguibus atq;?
Sic semper Baldus faciet me fame crepare?
Cui māgiare suā posit giandussa coradam.

Modus parlationis rusticanæ,

Talia dum parlat, quēdā procul ecce uegionem
Aspicit: hunc gentes Tognazzū nomine dicunt,
Ipse anno fuerat Consul statuitus in illo.
Prudens, & sapiens, habitabat semper ad Vrbē

Barbam Tognazzus consul.

Ac cipadensces pro castigare giotones,
Quis conseios probos cupiebat habere,
Oēs hunc faciunt sauio parlare Tognazo.
Praticus ille quidē scoprebat mille magagnas,
Ac inimicus erat capitalis deniq; Baldo.
In testam portat Bretonē ad talierum,
Sed cuius piga descriptis copia pendet.
Consulis est semper tales portare bolettas.
Extra bretonē longæ monstrantur oregiæ,
Quas nō bastaret plenas uacuare badilus.
Semper habet nasum multo morcone colantem,
Ex quo nascit odor, superaret qui cagadores.
De spallis cascbat quedā Zorneiula crispa,
Quā fozam gētes portabant tempore uegio:
Hæc apena tegit circū culamina bragas.
Statq; camisa breuis dependens anteq; postq;,

Quæ interdũ ſcoprit uento boffante culattas
Namq; ſuas caligas uſat portare braſolas,
Quas cũ ſtringhettis baſtat ſtringare duobus.
Stat lateri quædã medio ſquarcinula fodro,
Quæ multas pelles ranis biſsiſq; cauarat.
Hanc nudat quotiens multa ſaltatus in ira,
Infelix Baldus tũc ſi trouaretur ab illo.
Incedit rectus, palmas hœrendo galonis,
Excuſat quãuis oneroſam Gobba valiſam.
Prolongat paſsus, ac circũcirca reguardat,
It pauonizando menans uelut ocha quadernũ.
Sæpæ ſuis manibns guantos ſua braga ſcuſabat
Tempore frigoreo magnũ dat nãq; calorem.
Hũc igitur cernẽs zãbellus, factus alegrus
Zãbellus alloquitur Tognazzum. — Laſsauit zappã cridãs o barba Tognacce
Expectate precor uolo uobis dicere uerbum.
Cui ſe conuertens tognazzus dixit ad illum,
O, zãbelle meus: qd uis? iã deſine zappam.
Hora eſt ut comedas feciſti collationem?
Barillus barilottus, Fiaſchus, Botazzus, Sunt uaſcula uinaria. — Tunc zambellus ait ſuſpirans, do codeſella,
Non habeo panẽ, uacuas en cerne ſachellas,
Non habeo uinũ uacuũ quoq; cerne barillũ.
O, utinam ſic ſic baldus mãgiaret ognhorã.
Deh angondia, malũ mihi quantũ fecit adeſsũ.
sbragiare eſt pluſquã cridare. — Tognazzus sbragiat, quidnã facit ille ribaldus?
Qui centũ forchas una guadagnat in hora.
Dic zãbelle meus, dic dic, iam plangere noli,

Semper maturis tua dic secreta uegionis. Notandum.
Tu scis quod semper fixũ te porto corada,
Scis quoq; quã stricte nostri groppãtur amores
Qui paterer pro te rostiri nostra corada,
Siue meus poni pro te magonus alessum. Grande pi-
Cui zãbellus ait, dicã tibi cuncta tognacc| gnus amoris
Sed precor i prima, nos hac strauachemusi ũbra
Per desuenturã si uenerit ille gaioffus,
Nosq; trouat miseros stantes insemma loquẽtes
Senza respectu te cũ bastone giocaret.
Me me nõ dico, quoniã sum usatus in illis
Tartufolis, duras feciq; in tergore costas. Tartufola.i.
Tognazzus tali uerbo respondit in ira. bastonata,
Quid zãbelle inqs? me cũ bastone giocabit?
Se bene guardabit: nõ me zãbelle prouasti.
Si quãtũ taiat squarcinã nosceret istam,
Quando extra fodrũ tiro targone brazzato, Tirare ha-
Cũ me guardaret se se: pissaret adossum. bet primam
Et licet ille ferat fãmã fore ualde gaiardus, mediam.
Attamen incagans illũ stimabo nientum.
Sed zambelle tuã mihi dic iam quæso rasonẽ.
Illũ poltronẽ faciam cagare budellas.
Zambellus gratando caput sic incipit: oyme,
Non habeo tempus tantas narrare cotalas Cotalas .i.
Hoc tantũ intẽdas quod me fãmescere multum res & est ru
Vxorẽq; meã lœnã, facit atq; putellos. sticum.
Semper ego stento, nec stenti præmia dantur.

Quando caſam redeo iam coctus ſolis ab igne/
Quicquã cœnandi penſans acatare paratum/
Groppifero (heu miſerũ,) primo baſtone ſalutor/
Nil niſi panzatas/calces/pugnoſq; guadagno/
Namq; manegoldus me gioccat/meq; rigioccat.
Et cũ ſtanghetto currit ſua Berta cridando/

Inter marazzare piſtare ſmazzolare/ tambuſſare/ parua differentia eſt licet Donatus dicat contrarium.

Cur poltrone caſam ſic ſic abbonora ritornas?
Vndiq; me ſtrazzãt/totũ me hinc inde marazzãt
Hæc mea uiuãda eſt/talis mihi cœna paratur.
Inde ſuper paiam ſicut maſtinus alozo.
Ille ſup lectũ cũ Berta coniuge dormit.
De reliquis rebus ſcis quãtũ me male tractat.
Fer precor altoriũ/sgiauus tibi ſemper habebor.
Et formaiolã factã de lacte cagiato/
Hoc pro ſeruitio tibi mox donabo dauerum
Cui Tognazzus/habes nũquid zãbelle paura?
Hũc precor ipazzũ mihi nũc tãtumodo laſſa.
Spero ribaldono plus nõ ſtentaberis illo.
Talia parlatus ſubito ſe drizzat ad Vrbem/
Zambelluſq; iterũ/primã tornauit ad artẽ
QValis cũ bocca Porcus cingarus aperta/

Cõparatio.

QVem Cazzator habet ſpeto pungente feritũ/
It per cãpagnas/boſchos/it/per cauedagnas/
Sanguineã ſpũmam torto cũ dẽte biaſſans.
Talis Tognazzus furibunde caminat ad Vrbẽ/
Ante poteſtatẽ ſuper alta Palatia uadit/
Hic argumentis gaiardibus/atq; potenti

Cum

Cum sermone cusat Baldum Baldiq; sodalesr
Qui pro tot uiciis sunt de ratione picandi.
Inde probat Baldum uerum non esse fiolum
Villani, robbam qui possidet extra rasonem.
Inde menās coram testes hæc cuncta probauit.
Qui memorāt hominē quondā uenisse cipade,
Sanguine frā cesum, qui mox uxore perempta
Discescit lachrimās, Baldum linquēdo putinū,
Quē tamq; proprium natū uillanus habebat.
Attamen ille casam nullo cū iure gouernat.
Et quod prius erat Zambellus fame peribat.
Tunc sauios homines Prætor maturus adunat,
Conseiūq; facit Baldū cum fraude piandum
Prehndere, nāq; illū iam pridem cercat habere,
Estq; super testam Baldi grandissima taia,
Non curant illi sbirorum mittere squadras,
Nā dubitāt quod Baldus eos mazzasset alhorā
Quid faciūt? quēdā Mestralū Prætor acattat.
Qui Baldū retrouat, letrā quoq; porrigat unā
Cuius erat similis placido sermone tenorus.
Salue spes urbis nostræ certissima Balde,
In te confidit paladinum Mantua tantum.
Rex Napolitanus quēdam mittēdo stafettam,
Auisat nostrum faciens de certo senatum,
Qualiter armati iam nunc in tempore poco
Squadrônes ueniunt, ciuitasq; piabitur ista.
Conseium factum est, gentes armare bisognat,

Cusare differt ab accusare, festus probat.

Alhoram .i. confestim.

Zenor et Zenorus.

Prætor scribat Baldo.

Teq; omnis populus domandat per capitanum.
Ergo cito uenias/conductum do tibi saluum/
Dũ non conducas tecum de gente cipadæ/
Namq; secreta uolo/talis sit facta facenda. /
Postq̃ sic prætor scripsit/faciendo sigillum
Mestralus subito uestit se more staffettæ/
Cornettum lateri taccat/montatq; cauallum/
Versus cipadam tendit galopando caminum.
Sed tamen interius tremebundo corde stopinat/
Nam bene cognouit quondã/ uel forte ꝓuarat/
Quã sit terribilis Baldus/q̃ ualde gaiardus.
Ruperat ille caput Mestralis sæpe sbirisq;/
Quando uidebat eos cum rõchis atq; balestris
Se tamquã ladrũ uenientes propter habere.
Hunc igitur quodã de boscho exire notauit/
Tres compagnones post cuius terga sequuntur/
Videlicet Cingar/Falchettus atq; fracassus.
QVi desarmati portant solummodo spadas/
Ac simul andabant solazzo mente secura.
Quos ꝑcul aspiciẽs mestralus ualde scagaitat
Attamen hic letrã portans accessit inanzum/
Quo uiso a longe Baldus sociiq; steterunt/
Seq; parat cingar propter robbare cauallum.
Mestralus multos tremolantos dum faciebat/
Hos tãdem arriuat/qui desmontãdo cauallum.
Porrexit Baldo lettram curuando zenogium.
Baldus eã brancat/sociosq; ex parte retirat/

Stopinare ut ait quintilianus est ualde timere

Mirarer si ui disset eũ exire de ecclesia.

Scagaitat .i. timet qa qui timet ꝓuocatur ad cagarolam.

Hanc legit totã cunctis oldentibus illam.
In prima facie Baldum maraucia piauit/
Fors horã media qui stetit supra scipsum.
Cingar scaltritus/Vulpone catiuior omni/
Protinus agnouit factã cum fraude magagnã.
Dixit mestralo/quid nunc tractatur in urbe? /
Quid faciturʔ mestralus ait/ iam tela parãtur
Nãq; todeschorũ grossus iam campus ariuat.
Sed cingar dixit/mentiris brutte cauester/
Non ego cognoscho uestras fraudesq; dolosq;?
Mox ait ad Baldũ/ne uadas frater/habemus
Exemplum ragni qui tendit retia muscis.
Sed tũc fracassus respondit mente superba/
Cingare passatur de ragnis tela tauanis.
Sic nos qui famã qui stauimus esse gaiardi/
Armati pariter prestũ caminemus ad urbem/
Si nobis telam ragni texere maligni/
Nos qui moschones sumus forabimus illam.
Tunc Falchettus ait/quid tã parlare bisognat?
Vultis ego uideam si uera ista est bosia? — Nulla bosia uera est teste plutar/co.
Et citius dicto cœpit spazzare caminum/
Ac in motu oculi nil territus introit urbem/.
Iusserat armari multas de gente cohortes
Prætor/et ignorãt quæ tanti causa baratti. — Barattus tumultus idẽ est.
Sed tantũ facit hoc/ut Baldum tirat ad urbem/
QVẽ penitas strictum uult presonare cathenis.
Talia Falchettus mirando credidit ergo/

Cunctaq; regressus Baldo sociisq; recontat.
Et sic stant omnes/unā dubitando per horam.
Tādē Baldus habēs animū nimis extra paurā/
Namq; suis forzis multū confidit et armis/
Infuriatus ait/rogo uos andate sodales/
Ire uolo penitus solus solettus ad urbem.
Quāuis me ciuitas me prhēdere tota studebit/
Nil curo/dum dextra istū perstrinxerit ensem.
Cingar/Fracassus/nec cōfalchettus adorant
Ne solus uadat: Baldus magis increpat illos/
Ite in bonhorā/de me nec ha bete pauram.
Tūc discesserūt cum fletibus ora bagnātes/
Dilectum Baldum non contristare uolebant.
Baldus enim solā spadam portabat inermis/
Lassatis reliquis armis se drizzat ad urbem.
Interea magnā sbirrorum nēpe cateruam.
Tognazzus latitans certo cantone pararat.
Quæ stat cum ronchis/spontonis/ac alebardis/
Propter uenturum nunc nūc cōprendere Baldū.
Quorum Tognazzus sbirrorū fit capitanus/
Atq; modum ponens illos animose docebat/
Tu stabis hic/tu hic/sed tu stabis illic et illic.
Sæpeq; dicebat nihil eya timete sodales/
Dūmodo cū uobis ego sto/lassate pauram.
Ecce uenit Baldus tandem/salāq; palacci
Ingreditur/scribunt que semper mille nodari.
Hic rumor strepitusq; ingens auditur ubiq;/

Tognazzus pparat sbirros ad capiēdū Baldum.

Hic per diuersos tractantur mille facende,
Hic procurator uillanum scortegat illum,
Alter eum tutat propter quistare galinas. Mores prati
Hic facit accusā, prestū citat ille nodarus, cātiū palaz
Mestrales currūt, uillani mille citantur. zū rasons.
Trant angonaias mestralis atq; nodaris,
Cogūtur miseri paucos exborsare quatrinos,
Sin autē subito scura presone serantur.
Iudicat hūc Iudex, datur huic sentētia cōtra,
Ille piadezans penitus uult uincere causam,
Hic ostinatus semet, robbamq; ruinat.
Procuratores nil tendunt præter ad escam
Bursalem, portantq; manus de more Grifonis.
Non cessant chartam semper spegazare nodari,
Mandatos faciūt, ac instrumenta reformant,
Namq; guadagnandi sic urget cæca cupido,
Per fas atq; nephas poueri lacerantur ubiq;.
Sed non historicum satyras cantare Poetā Poeta incre
Condecet, en Baldus salam nil territus intrat. pat seipsum,
Iam prius armatā totā mirauerat urbem,
Vel se deceptum propter mazzare paratam,
Vel sibi iā facto caporali forte regendam.
Interius dubitat, sed nil tamen ille smaritur. Exclamatio.
Heu quia sūt nimiū tradimēta nociua baronis,
Qui mazzāt homines centū certamē i unum,
Sed cū fraude illos solus Traditorus acoiat.
Vt leo q pecudū genus oē superbus agraffat:

Comparatio Interdū picola morsus dormendo topina/
Morte fit affectus/cascatq; superbia tanta.
Sic et Baldus habēs in pectore corda leonis/
Nondū passarat portas intrando palazzum/
Accidit(heu miserum)disgratia qualis i illū.
Stabat homo qdam nascostus retro pilastrum/
Obseruās baldum/tacitusq; tirando fiatum/
Namq; comādatū sic illi Prætor habebat.
Vix igitur baldus portam passauerat illam/
Ecce traditorus properauit retro pianū/
Atq; illi spadā cito trāstulit extra guainam/
Comparatio Non tali frezza toppum gatellus adungiat/
Nec dormire parens uulpes agraffat osellos.
Vt hic homo fecit nil disconzando seipsum.
Illi sed melius nō sic fecisse fuisset.
Nam cito Baldus ei misit se currere dretū/
Cui tanta furia dedit in culamine calcem/
Quod fracto collo miserū iacit extra fenestrā.
Valorosi bal Alter sbrichettus largū ssodrando fachinum/
di certamen Vendicare putans illū/braueggiare comenzat:
Ad collum Baldi mandrittum laxat abire.
Sed baldus colpum saltans in dreto schiuauit/
Et post hæc pugnū subiens furibunde reclusit/
Quo tali forza dextram percussit oregiam/
Quod cecidere duo dētes huic extra masellas.
Ac sbalorditus magnā dedit ille schenadam.
Propter quē casum surexit multa brigata/

Vociferans dai, dai | baldum mazzare uolebat.
Et cũ bastonis illi calcantur adossum.
Infelix baldus nescit qua parte socorsus
Tun ueniat | nemo ẽ qui se defendat amicus.
Cingaris altorium desiderat atq; fracassi.
Non habet in manibus solettã quippe bachettã,
Iã bastonatas multas suscepit ab illis,
Attamẽ ad melius quo præualet ille repugnat,
Terribiles menans pupnos saltabat in altum,
Sanguineasq; bauas tumido fundebat ab ore.
Iam nodariorum banchos subuerserat omnes,
Fregerat et multis testã calamaria trando.
Tognazzus magnũ strepitũ iã senserat illum.
Atq; super salã multo cridore ueniuit.
Quẽ seguitat ꝓperans sbirrorũ plurima turba
Protinus hunc spadis circũdauere cauatis:
Extra quas baldus saltu se liberat uno.
Tognazzus primus squarcinã ssodrat, et ipsum
Protinus assaltat magna cũ uoce cridando,
Sta saldus, noster presonus balde fiaris.
Sed miser ille uidens se tanta gente saliri
Tam grandem pugnum rabidus lassauit abire,
Quod sbalorditũ quẽdã strauacauit homazzũ
De cuius manibus trũcũ de robore scharpat,
Vnde uidens baldus se pro bastone securum,
In testã subito leua calcando capellum,
Trãbaiũq; illum manibus stringendo duabus,

Mouetur q̃õ iter quosdã pedãtos qd sit trãbaius, o magna difficultas, trãbaius idẽ est quod tracagnus.

Illis moschones cœpit parare dadossum,
Et bastonatas orbis menabat ad illos.
Paulatim se se quodam cantone tirauit,
Vt facit a multis quando quis granfiger ursus.
Comparatio Est assaltatus canibus: qui protinus uno
Se cantone tirans rectus ferit unguibus illos,
QVem possunt raris discantonare fiatis.
Tognazzus cridat, quid uis manegolde braua,
Nõ tibi Fracassus, Falchettus, nõ tibi cigar (re?
Altoriare queunt, tua iam peccata luentur,
Sic dicens tirat squarcinam: protinus illam.
Cũ bastone parat Baldus, tum repplicat ictus
Terq; quaterq; furens, multaq; salitus in ira.
Sed Baldus, scrimmam q doctus i arte docebat,
Dũ se Tognazzus sic colpezare fatigat,
Laxauit talem ualido bastone rouersum,
QVod fors i centũ pezzos squarcina uolauit.
Propter quod scapolas tognazzus uoltat, et ille
Spoluerizare facit gobbã ruinãte tracagno.
Smergolat illa cridãs, heu, heu, mihi ferte socor
At magis in colera Baldus bastõe ritoccat, (sũ.
Et nihil attendit nisi tambussare Tognazzum.
Ille retro schalam misit se uelle fugire,
Sed miser ad primũ caschauit nẽpe schalinum,
Ac usq; in fundũ rigolauit more borellæ,
Atq; sibi rupit ternas in pectore costas,
Ne Baldus fugeret stati sbirraia secuta est.

Cui se conuertens stricto bastone duabus,
Cũ manibus, brazzos huic rumpit atq; galones.
Hastarumq; facit truncos uolitare per altum
Pallacci tectũ, tich, tach, reboante trachagno. Tich tach fi
Confugiunt omnes pariter Bastone citati, cticium uo-
Atq; canes multos post terga uidentur habere. cabulum.
Sed p sucenturam tanto conamine quẽdam.
Percussit sbirrũ, quod totum fecit in una.
Fritada, uadit totusq; in puluere truncus.
Tunc omnis populus subito ruinauit in illum,
Prætor adest, multiq; uiri de gente Senati,
Innanimant sbirros iam Baldũ prehndere uiuũ,
Nãq; illum stẽtare uolũt in carcere semper.
In facie nimia pro stizza Baldus auampat,
Q uẽ iam stracatum quidam de retro piauit
Cũ lazzo, strictumq; tenet, tũ mille cathenæ Aphẽditur
Illico portantur, uictus quibus ille ligatur. et ligatur
O, infelix Baldus, nimium confisus in ipsis Baldus.
Forcibus, o quãto melius, si Cingaris aurem
Prestasses monitis, uel quod Fracassus aiebat. Exclamatio
Nunc miser in terra strauacatur nempe ligaris,
Vt stat castronus quando sibi lana tosatur.
Sed mea pro nimia compassione tremiscit.
Dextera, non ultra procedere tertius audet,
Ergo quiescamus uena cessante camænæ.

Explicit Tertius.

Argumentum magistri Aquarii in quarto Macaronices.

Baldus post longos sermones clauditur attro
Carcere: turchiam cingar facit ire fracassum,
Illū falchettus Moschinus cōcomittantur.
Berta uxor baldi faciunt & lenam baruffam.
Tognazzū grossum zambellus traxit ad Vrbē.
Prætori loquitur, damnātq; in carcere baldum.

Merlini cocai poetæ Mantuani Macaronices liber quartus.

Am sotosora fuit Ciuitas conuersa per illum.
Rumorē, populusq; ruens ignara canaia,
Nescit casonem, raptimq; uolabat ad arma.
Ante Potestatem baldum sbirraia ligatum
Traxerat, atq; brauant illum potuisse piare.
Baldus ficcatos oculos tellure tenebat,
Astabat mutus dentrum rosegando cathenam.
Tūc prætor furibundus ait cum mente supba.
Cum quantis cordis Nauis zenouesa tiratur,
Non te bastarent sic sic comprehndere brauum.

Credo quidem teneas sub pectore mille diablos.
Me facis in cordis merchettos spendere multos,
Dum te tot uoltis uolui piccare ladronem.
Sed nunc tẽpus adest, quo debes soluere pœnas.
Teq; super forcham collum slongare bisognat,
Et quando calcans humeros te boia crolabit,
Cum stralunatis oculis tot sidera cernes,
Quot nõ scribuntur per libros Astrologorum,
Nec tantas stellas Tolomeus in æthere uidit.
Baldus respondit turbatus: sacra potestas,
Vos nimium facilem datis his poltronibus aurẽ
QVi semper uobis giagiaras, uenduntq; uesicas
Nec cessant unquã de me sbaiafare latenter.
Quis me nec minimũ uiciũ fecisse probabit?
Ex quo parlatu circũstans illa brigata,
Cœpit pro nimio risu bagnare mudandas.
Attamen ille suã uadit seguitando rasonem:
Atq; uoluntatẽ sgregnandi non habet ille.
Interea magno uenit rumore tognazzus,
Nudus erat testã, caschacat nãq; bretonus.
Sæpe manu fricat schenã bastone gratatam,
Smergolat, atq; altũ sgiappat cridore solarum.
Supplicat ut prestũ prestũ uindicta fiatur.
Omnes ad stantes risu sgioppare uidentur.
Dũmodo guardabant se desperare tognazzũ.
Qui faciem sugat pendenti sæpe camisa,
Et schenã muro fregabat sicut Asellus.

Giagiaras, i. nugas.
Mudanda ꝑ braga nam mudanda est rusticorũ braga uero citadinorum.
Nudus erat testã figura est: ut illud mulier alba dentes.
Smergolare, Sbraiare, cridare idẽ significatũ habent iuxta Diomedẽ.

Nō tamē ad Baldū uinctū ſtopinādo ꝓpinquat/
Nāq; timet ne ſic uinctus ſibi currat adoſsū.
Deniq; cū multa reſidens grauitate Poteſtas/
Imperat adſtanti preſtare ſilentia turbæ.
Talia mox ſic ſic ſolio fuit orſus ab alto.

Prætor ſapientibus loquitur. Vos qui iuſtitiam Mantoæ attenditis Vrbis/
Pluri ma iā pridem noviſtis crimina Baldi.
Per quē terrā tremit/uindictā ſidera clamant/
Nec patitur mores hominis natura nephandi.
Ergo ſuū curent omnes depromere ſensū
Qualis danda ſup Baldū ſentētia nūc ſit.
Confremuere omnes alta cū uoce cridantes/
Ius mandat quod ſic caldus p colla pichetur/
Atq; colonellā balconis uinctus ad unā
Per collū preſtat reliquis exempla ribaldis/
Nāq; oēs morbat contradas atq; paeſos.

Reſponſio Baldi contra calūniates ſibi. Tunc Baldus rabiens oculos uoltauit in illos
Dicens: Iuſtitiæ ſunt hæc pia uota? Poteſtas
Sic agit? in miſeris hæceſt miſeratio? ſic lex
Quæ datur a Chriſto pcepit? nō pudor ullus
Vos capit/exercere dolos qui iura tenetis?
Quid facient populi ſi curat fraude ſenatus?
Sic mihi militiæ capiti datur ampla poteſtas?
Quod ſcelus o triſtes in me nūc eſse probatis?
Quænā patibuli pænas mea culpa miniſtrat?
Abſq; Tabernario facitis uos ergo raſonē?
Sed uos ladrones meritatis mille fiatas

Pastũ cornagis fieri stringente soghetto.
Qui poueros homines facitis stentare ribaldi.
Quã bene uestra q̃dem deportamẽta patescũt
Omnibus, & quid sint doctores atq; Nodari,
Procuratores, Iudex, Barisellus, & ipsi
Quos circũ circa nõ uellẽ cernere sbirri,
Qui scortegarent unũ pro pelle pedogiũ.
Tunc iratus ait Prætor, tu anchora superbis?
Eya age, q̃d facitis? fichetur in pede turris,
Forte uidens forcas rectas brauare sinebit,
Tũc basis oculis Baldus miser inde tiratur,
Quẽ positis cœppis scura presone serarunt.
In qua pro paruo spacio stat corpore flexus.
Carceris hac̃ eadẽ forma ẽ, sed forma sepulchri — Mouet pathos.
Terribiles nascũtur ibi pro humore colubres.
Qui uiciant Baldi lethali fercula morsu.
Opressus nimio uix auras pondere ferri
Vitales reuocat, nec habent iã membra uigorẽ.
Has igitur cœpit gemebũdo corde querellas. — Querella Baldi
O, socii quondã, solamen, uita, uoluptas,
Præsidiũq; meũ: quos omnes semper aperto
Pectore dilexi, quos omnes semper amaui. — Amare plus est quam diligere.
En uester Baldus tenebroso clauditur antro,
En uester Baldus miseranda morte necãtur.
Stringitur in fasces ferri ceu paruulus infans,
Qui nuper toto fuerat celeberrimus orbe.
Vos unquã dulces nõ spero uidere sodales.

Inter mortiferos uiuo miserabilis angues,
Nec mihi posse mori tādem datur ulla facultas.
Inuitus uiuo, nā talis uita per horam
Fert centū mortes, mors una extinguerct oēs.
O, me felicē si Cœlo dante priusquā
Naturæ cædā uos saltē cernere possem.
Tūc mihi dulce mori, tūc me phlegetōtis ad un/
Pluto trahat, stygiāq; decet lustrare paludē Cdas
Quid fracasse facis sine me? qd splēdide cigar?
Quid pulicanea falchatte propagine natte?
Et uos o tandē cuncti de prole cipadæ?
Flete precor nā flere licet mea fata sodales.
Vestrū ammisistis lumē, uestrūq; Trophæū:
Solus erā uestri, laus, gloria, splendor, honorq;.
Ast ubi diuidimur, qd in maledicere Cœlum
Restat, & inferni nunc inuitare sorores
Anguigeras, plorent tragico mea fata beatu.
Talia iactabat turgenti pectore Baldus,
Implebatq; illam lachrimarū fonte cauernam.
Qui quoq; serpentes multa pietate mouebat
Concilio interea facto ueneranda potestas,
Mandat Tognazzū, qui statim tollere uadat
Zambellū quoniam illum esaminare bisognat.
Indusia nulla Tognazzus quippe tenetur,
Descendit schalam passos in quinq; pallacci,
Quāuis nūc essent tres ruptæ in pectore costæ
Vadit ubi Zambellus erat zappando fasolos

Iam uulgata fuit per cunctos fama paesos,
Qualiter & Baldū presonauere misellum,
Qualiter & ciuitas totā se fecerat arma.
Arrabiatus enim uult ire Fracassus ad Vrbem,
Vultq; cauare foras penitus de carcere Baldū:
Vult Vrbem populūq; suo ruinare Tracagno.
Sed cingar sagax illū exorando precatur,
Dicens.ne uadas,ne uadas,chare Fracasse:
Nam dubito quando ciuitati bella moueres,
In presone caput Baldo fortasse taiarent:
Et sic causa suæ mortis male prouidus esses.
Sed fac quæso meū sensum,meliora docebo,
Sūme duos comites tecū de gente Cipadæ
QVos tu sæpe probas inimicos esse pauræ,
Versus turchiā pariter brancate uiazum.
Tenta si posses illam conuertere gentem.
Vt tecū ueniant istam destruzere terram.
Et si forte fidem Christi lassare bisognat,
Nos macometani cito deuentabimus omnes,
Et sic de nostro Baldo uindicta fietur.
Interim ego meis cū fraudibus atq; magagnis
Supra meū pectus Baldum presone cauabo.
I,precor,& charū Falchettum ducere uoias:
Quem pridem noscis ualidū,Baldoq; fidelem.
Hunc uc comēdo tibi,quoniā mihi gratior ille ē.
Omnibus,ac illū semper sub pectore porto.
Inde tuū poteris Moschinum ducere:namq;

Et et geminatus,est color Rhetoricus.

Consiliū Cigaris ad Fracassum.

Fietur passiuum quo usitatur.

Magagna .i. simulatio.

Pratichus ille fuit iam dudũ Nauta pr[illegible]ndi.
Scit scopulos, syrtes, Maris atq; pericula tanta.
Ayme, Fracassus ait, patiar te linquere Balde?
Ayme dolentis. Tũc sumptis secũ sociis, quos nũc sibi Cingar
Dixerat, inuersus turchiã presto caminat,
Deliberatus Mantoam sternere terram.
Solus restauit pro Baldi cingar amore,
Namq; suæ uxori Bertæ uult ferre socorsum.
Quæ quãdo sensit Baldũ fore carcere clusum,
Et zãbellus erat fortunæ causa mariti,
Altercatio Bertæ et lænæ. Infuriata leuans stangonẽ corripit unũ,
Cũ quo filantẽ lænã smazolare uolebat,
Sed quãdo talem præuidit læna facendã,
Rochã cũ fuso statim cauat extra galonẽ,
In cuius stoppa atacato protinus igne,
Cœpit cũ furia dedretũ currere Bertæ?
Berta cridat, mea chara soror, mea chara sorella
Parce precor: totã heu heu me brostolat ignis.
Læna sed in colera mõtata cridare sinebat,
Imo uolare paret post illã sicut osellus.
Socca, est genus uestimẽti muliebris. Hãc seguitãs iam iã ꝑ soccã prehndere sperat.
Vult omnino illã rocha brusare fogata.
Berta fugit, sentitq; focũ post terga strepẽtẽ.
Sæpe caput uoltat, Rochã uidet esse ꝓpinquã,
Et cimiola sui nasi scotata bofauit.
Cũ celeri passu currit pissando paura.
Non aliter currit, cũ Gatta domestica pocũ
Ad cuius

Ad cuius caudam retro uesicca tacatur:
In qua de faua sunt tres uel quinq; granelli.
Vndiq; dũ currit semper sociatur ab illa
Vesicca, credens illam sibi currere dretum.
Deniq; Berta uolens quādā trāscendere sæpem,
Factam de grossis stropellis atq; bachettis,
Vt montata fuit propter saltare deorsum,
Se per guarnellum cæsa gathiauit in illa
Stantibus i sursum pedibus uilupata remansit.
Fecit scoperto solem tenebrare quaderno,
Contraq; naturam superauit luna maritum.
In mediis gambis rochā cito Læna ficauit.
Sed cum berta focum sensit desotta brusantē,
Scorlauit testam nimio superata dolore,
Et contra Lænā lassans mollare corezam
Morzauit rocham, tũ protinus in pede saltat,
Et mediũ brāchans quadrellum torsit in illam,
Quē subito saltans sfrōzātē Læna schiuauit.
In medias stabat sæpes fundata sorellas,
Vltra quā se se pedezonto Læna butauit,
Et se brancantes per trezzas, atq; capillos,
Dilacerant, nec nō mutuo sine forbice tosant.
Deniq; sentito strepitu uisinanza coriuit,
Illas iam medias mortas catauere iacentes.
Quas uegius quidam cagnina pace ligauit.
Non erat hic Cingar presens, sed i urbe latebat.
O fera cosa nimis, mulieres cernere binas

Mira comparatio.

Catauere corripit ta.

Se ueluti cagnas squarzzātes unguibus una.
Salomonis sapientie. Non est ira quidē mulierū desuper irā,
Sunt ostinate, stizzose, fraudibus aptæ,
Ac diamātinū ceruellū semper habentes.
Mellitas tibi sæpe dabunt ex ore parolas,
Sed simulatrices portāt in corde uenenū.
Quarū pestiferas nisi tu schiauaueris artes,
Laus mulierum. Crede mihi in trapola retrouaberis eē cadutus.
In solo flatu dicent tibi mille bosias.
Quicquid ꝓmittū, pensas attēdere nūquam,
Sfazzatæ quoniā nil ꝓmisisse Piabunt
Sacramētus & sacramentum. Mille sacramētos falsos, teqꝫ imo probabunt.
Promisisse sibi quas nō conscencia mordet.
Femina sola potest totum destruxere mundū:
Cōsencia ꝓ conscientia. Tam benescit fraudes cōponere mēte ribalda.
Hac tamē (exceptis paucis) uirtute fruuntur.
Dicā? heu timeo ne sim uelut orpheus olim,
Orphei interitus. Quē ciconū insano mulieres corde necarūt.
Nō igitur dicā, nam si describere uellem
Quod se delectāt aliqua cū fraude maritos
Incornare suos forsan scripsisse dolerem.
O scelus horrēdū, nimis o execranda propago:
Conubiū sacrū uiolāt, fœdantqꝫ iugalem
Sæpe thorū, nec se uergognāt rōpere fœdus
O sfortunati, miseri, stultiqꝫ mariti,
Mendacis potius machometti credite legi,
Quā prestare unquā uestris uxoribus aurem.

Hæ quodcũq; uolũt faciũt post facta retornant.
Postea dant uobis intendere mille baianas.
Sed tũc nos homines masgi gaudere tenemur. Interest hõ
Quãdo uidemus eas se sgrafegnare uicissim. masgius. &
Quãtũ delectat mulierũ cernere guerras. hõ femina.
Non usant spadas/nõ targas/non giauarinas
Sbd dẽtes usant/ungias/quas semp aguzzas
Apostã portãt propter sgraffare ganassas.
Eligo plus prestum cõbatere cõtra diablos,
Quã cõtra iratã mulierẽ me reparare.
Quo magis illius schenã frustare studebis,
Tanto magis rabiando tibi conuicia dicit.
Sed quid ego pinxi Vaccã pingẽdo cauallum? Incusat se po
Extra propostũ ne talis nempe cauauit. eta liqsse pri
Materies, Baldi sic sic gestamina canto? mã materiã,
Attamen excipio uenerãdas nẽpe matronas/ et hoc lauda
Quarũ sublimẽ seruamus semper honorem/ bile/uti parẽ
Quarũ laudãtur mores: laudatur honestas: tesi.
Quo plus sunt raræ/plus earum gloria maior/ Excusat se
Iã cũ Zambello Tognazzus uadit ad urbem, ad honestas
Confortans habeat nullã de fratre pauram, matronas.
Quẽ squartare suis ungis omnino uolebat.
Hunc andando docet/Prætori quomodo debet
Dicere, uel quales quãdo parlabit ad illum
Inchinos faciat, nasumq; tenere mocatum.
Zambellus nũquã ciuitatẽ uiderat ullam:
Quã sibi magna paret resurbẽ uelle uidere.

Sæpe pusillanimis uoluit remeare, sed illum
Confortando tirat per forza barba Tognazzus
Ad portam tandē sancti uinxere Georgi,
Quinque leuatores opus est transcēdere pōtes.
Hos omnes multa trapassauere fadiga,
Namq; uidebatur Zambello cosa nouella.
En sancti petri ueniūt iā supra piazzam,
Comparatio Quādo procul uidit tantos fumare caminos,
Quandoq; campanas in campanilibus altis
Tantas audiuit magnis resonando bagiochis,
Vult omnino retro multa tornare paura.
Sed tirat Tognazzus eum de more uedelli,
Quando ad beccariā beccarus detrhait illum.
Vt fuit intratus ligno se intoppat in uno.
Strāmazzumq; dedit gioccādo culamine terrā
Hūc tāq; mattū restat guardare brigata,
Tognazzus cridat, quid spauentaris homazze?
Vt uideo ad modenā me ursū menare bisognat,
Vsitatū pro Et se inclinando totis cum foricibus illum
uerbium. Per dextram brancans uix apontando leuauit.
Sotosora Tandem Zambellus factus sotosora ueniuit.
quasi balor, Sed marauiabat tantos guardare palazzos,
dus, hoc sepe Atq; casas tantas, portas, tantasq; fenestras,
poeta utitur Tantas contradas, homines, tantosq; cauallos.
Propter quas cosas sua mēs stupefacta manebat
Sæpe scapuzabat nihil attendendo caminum,
Ac ciuitando caput nunc huc nūc aspicit illuc.

Sœpeq; currentem restat guardare cauallum,
Tunc Tognazzus ait/cur sic Zãbelle stupescis?
Vidistin unquã tales tantosq; lauores?
Ille spauentatus respondit uoce tonanti/
Ac si campagna uel boscho staret in uno/
Do mal dol lancũ me lassa Tognacce uidere/
Tam bellas nũquam tezas/bellosq; casottos
Guardaui postq; mũdo sum status in isto.
Potta meæ matris/ quã granda est ista cotala.
Talia dicendo/Matronas ecce decoras
Aspicit a summis balchonibus atq; fenestris.
His uisis mõstrãs digito sbraiare comenzat/
Do codesella/uides illas Tognacce somennas?
Cui Tognazzus/habes el diauol nũqd adossũ?
Atq; illi pugnũ in fianchis dedit: at magis ille
Valde cridat Tognacce uides?o/o/ cagasanguis
Cur sic stralucent?stellis incago dauerum.
Nostre someiant somnæ tot nempe padellæ.
Sed cito Tognazzus desperans trãstulit illum
In contradam aliã/dicens cum uoce piana/
Claude cito boccam nisi uis bastone giocari/
Num manegolde putas mediis in boschibus eẽ?
Dixerat/atq; illũ super alta palatia menat.
Ante potestatem tandem Zambellus arriuat.
Quo uiso a longe cœpit ridere brigata
Totus erat nimio solis brusatus ab igne/
Monstrabatq; super fœnum de nocte iacere/

Modus sermonis rustici semper demõstratur i Zambello.

Fomẽna hẽt primã breuẽ femina lõgã

Habitus Zā/ Nā caput eſt multis feſtucis inuilupatum.
belli. Stat ueluti ſpergol rizzis cauiata capillis/
Quā ſolū petinat feſtis ut ſtrigia Bouū.
Semper habet longas aſpris in crinibus ongias/
Pedogius Namq; moleſtatur ſgiauonis ſepe pedogis.
ſgiauonus Portat zacchettum fruſto triſtiq; biſello:
eſt maior Quē ignoras utrū ſit drittus ſiue rouerſus.
aliis. De cannevazzo curtā groſſamq; camiſam/
Quā ſine ſauono tātum bis ſmoiat in anno.
Omnē matinā foſſo ſe uodat in uno/
Hic poeta ſi Intende o lector/nā turpe eſt dicere cagat.
bimet comen Huc igitur ueniēs ubi ſtat ueneranda poteſtas/
tum fecit/ Marauegliatur tantā guardare brigatam/
Cridat Tognazzo/quo me ī bonhora menaſti?
Nō Tognazze uolo plus in iſto ſtare caſotto/
Scoraiat.i. Duc me p̄ſto caſam/me nāq; paura ſcoraiat.
cauat cora Quid ſbraias? Tognazzus ait/nō cernis adeſſe
dam. Prætorem? uadas horſu pauliſper inanzum.
Horſu/eya/ QVid poltrone moras? accedas: fac reuerenzam:
age habent Illi tocca manum/atq; tuā mox parla raſonem.
unū ſignifi Accedens igitur Zambellus guardat, & ipſum
catū. Prætorē uoluit brazzis brazzare duobus,
Ac imbratato muſo baſare uolebat.
Sed populus ridēs manibus tūc ſbattere cœpit/
Conaturq; illū a ſe deſcazzare poteſtas.
In colerā ſaltās ſtangā Tognazzus agiappat/
Cū qua Zambelli ſchenā calchare uolebat.

Impresā lassat Zambellus stare debottum, Vocecq; sbraianti cunctis oldentibus inquit: Nescio qd faciā, Tognazzus tunc furiosus Sic, ait, o macaron docui te dicere, quādo Stamatina tibi monstrabā quomodo debes Inchinos facere, ac nasum forbire camisa? Mocca cito nasum, manibus iunctisq; duabus In cortesiam prætori fac reuerenzam. Tūc uoluit Tognazzus cū uenerādo docere, Sed ritōda retro grādis corezza sborauit, Totū palacci faciens resonare solarum. Terrefactus enim uoluit Zambellus abire, Multi bōbardā pensarūt esse crepatam, Ac terremotū multi fugiere putantes, Sed quia post illū strepitū sequebantur odores, Qui nō fasanos, sed forte comederat aium, Hec manifesta fuit cunctis magagna desattum Qualis erat risus poteris pensare tuipse, Omnes fazzolis nasum tenuere stopatū, Tognazzus scusat stringā rupisse galonis, Sed uerū cunctis facies sua rossa palesat. Cridat Zambello propter cellare magagnam, Vt cito prætori faciat curuatus honorem. Sed male Zembellus cosis praticatus in illis, Inchinū sic sic leuiter facit ille profundum, Quod cū zenogio fregit calcante quadrellum. Inde manū porgit, quā brancans ipse potestas

Debottū & desattū idest statim.

Corezza ut ait aristoteles, est uentositas discurrēs p budellas multū nociua si non sborratur, et est euitanda quādo procedit a ieiunio

Hypbole, ut illud fluctus ad sydera tollit.

Dixit benueniat Zambellus noster amicus.
Et dextra sentare manu sibi fecit apressum.
Zābellus totam narrat senza ordine cosam.
Dumq; illi parlat/conclusio nulla tenetur.
Comune p/uerbium. De schalis uadit sæpe in cantiribus atq;.
Dū lamētatur uario de crimine Baldi.
Sepe suam dicit uaccam fecisse uedellum.
Et uult prætori caldā mandare pouinam.
Attamen ignaras dicat licet ille parollas/
Intellexit eas discretus Prætor ad unguem.
Tunc data sit cōtra Baldū sentētia talis.
Baldus in obscuro moriatur in carcere turris.
Zambellus totā robbā de iure tenebit.
Et sic quisq; suā statim remeauit ad edem,
Nosq; librū quartū musæ compire bisognat.

Explicit Quartus.

Argumētum magistri Aquarii
in Quinto macaronices.

Zābellus robbæ se cernens esse patronem
Vult richire domū multas trafegādo botegas.
Ante fores Bertæ cū Lœna cōiuge cagat/
Sed Cingar merdā seruat quā portat ad urbem
Ac uēdit, Zambellus eū dum uult imitari/
Impresonatur/quē Cingar postea cauat.

Merlini cocai poetæ mātuani ma
caronices liber Quintus.

Vſerat interea Prætor ſacheza
re cipadam,
Deq; bobus magnum sbirri fe
cere botinum.
Nam poſtquā Baldum tenet in
preſone giauatum,
Ad fundamendū uult illā ſternere uillam,
Quæ uillas alias, urbē quoq;, ſola ſpauentant.
Sed cingar tolerat pro baldo cuncta libenter,
Cui caſa, Barbiri manſit plus netta bacillo,
Namq; poteſtatis iuſſu ſibi cuncta robantur.
Hic sfortunatam Bertā regit, atq; gouernat,
Conſeiosq; ſibi dat proba mente piandos,
Quæ ſtentaret enim niſi Cingar ferret aiuttū.
Sed cū Zambellus ſe uiderat eſſe patronem,
Non ualet in ſtroppa pro tanta ſtare legrezza.
Ponere ceruellum coſis, rebusq; regendis,
Diſponit, multiſq; caſam richire facendis.
Vxorē Lænā clamās, nos, inquit, habemus
Al corp dol cancar quo nos ſquardare ualemus.
Non ultra faciet nos Baldus fame perire,
Stat quid ſub terra plus ſtrictus gatte ligatus.
Nos mercantiā pariter faciemus: ad urbem
Quotidie uadā multas traſegando facēdas.

Prouerbium comune.

Legrezza. i. letitia.

Cancar, qui tibi ueniat ē malus morbus.

Læna superbendo dixit: mi coniuge/ nescis
Quomodo me uoluit cũ stanga Berta domare?
Ast ego cũ Rocha lino brusante cucurri
Post illam/ feciq; sibi monstrare quadernum.
Sed nũc illa domus dominam se insõniat esse:
Certe bisognabit quod quærat ad hostia panẽ.
Zambellus dixit/ uoluit te battere Berta?
O/ mala somna quidem: uindictã uis faciamus?
Et sic cũ tacitis se accordauere parolis.
Ergo Zambellus se uendicare uolendo/
Circa quinq; horas semper de nocte leuabat/
Vxoremq; suam faciebat surgere Lænam:

Astutia Zambelli.

Et pariter tacitis andantes passibus illi/
Ante fores Bertæ pleno cũ uentre cagabant

Excusatio poetæ: nã supra dixit turpe est dicere cagat.

(Parce rogo lector si mane mea musa puzabit)
Berta leuans stratu/ Phebo nascente/ trouabat
Semper lombardis sua limina plena quaiottis.
Mille codesellas trabat quibus ista fiebant.
Cingar habens caudam uulparũ more pelatã/

Lombardus quaiottus dicitur stercus hominis.

Hanc fore Zambelli subtilẽ nouerat artem.
Ergo quotidiæ uaso ponebat in uno
Hanc merdam/ donec totũ cõpleuerat illum.
Berta stupet multũ/ causã quoq; cercat ab illo:

Per ãtiphrasim.

Sed Cingar noscẽs/ q̃d femina uas sine fũdo est.
Semper dicebat cognosces deniq; causam.

Astutia cingaris.

Tunc illũ tollens uasum de stercore plenũ/
Desuper effudit plenum de melle bocalum/

Quod tu iurasses merdam mel esse (lecate)
Hũc supra spallam tollens se drizzat ad urbem.
Ecce procul uidit zambellum: protinus illum
Exclamat dicens, o, o, zambelle sodalis:
Expectate: precor: nõ me cognoscitis? ille
Sum cingar, tantum qui uobis portat amorem.
Quomodo stasitis? parũ mihi tangite dextrã:
Certe bonam gieram uultu monstratis habere.

Modus parlãdi ad uillanescam.

Zambellus dixit, sum sanus sumq; gaiardus:
Sed rogo, quid portas barilotto cingar in ipso?
Tũc cingar fingens se straccũ, me adiuua, dixit,
Adiuua me zambelle precor deponere pesum.
Zambellus positis manibus discaricat illum:
Atq; rogat rursum quid uaso portat in illo.
Cingar respondit mõstrans parlare dauerum,
Berta tibi milles grates zambelle remandat,
Quam tu fecisti de tanto munere dignam.

Hic cingar nõ amplius ueneratur zambellũ p pluralem personam.

QVamuis perpetuum fore te pensauerat hostẽ,
Cugnatum tamen esse bonum te nouit adessum
Namq; super portam quicqd de nocte cagabas,
Omnem matinam uaso seruabat in isto:
Et nunc spero sibi multos quistare daneros.
Zambellus mirans respondit, do codesella,
Ergo meã poteris puzolentã uendere merdam?
Me butare uiã faceres o Cingare bragas,
Si te posse meã pensarẽ uendere merdam.
Cingar ait, cur non? prouã zambelle uidebis:

Danerus uillanice.

Denarius urbanice.

Et ſic parlando traxit defora ſpinettum,
Qui medio in fundo uaſi deſotta latebat,
Ecce tenella foras liqueſcere merda comenzat,
Zambelliq; ſuo naſum percuſſit odore:
Do piſsa ſanguis, clamat, iam cingare ſtoppa,
Stoppa cito uaſum, merdas odor indicat eſſe.
Sed quis caſtronus merdam cõprare uolebit?
Cingar ait, uenias mecũ, miranda uidebis.
Et ponens illũ zambelli in tergore uaſum,
Ante caminabat, riſu ſub pectore creppans.
Vt fuit in piazza, mercatus ubiq; fiebat,
Namq; die ſabati mercatũ Mantua pandit.
Deſcriptio mercati. Cernitur hic uariis de coſis maximus ordo,
Hic mercadantes ponũt in moſtra botegas,
In quibus argentũ, uelutũ, ſeta coruſchant.
Ac centum ballæ de panno multicoloris,
Hic zambellottus, raſum, dalmaſchus et aurum.
Hic quoq; bretari diuerſas undiq; brettas
Ordine diſtendũt, franceſas atq; ſpagnolas,
Mantua lanigera. De bretarolis ſatis eſt mea mantua plena.
Vnde patet quod multa uiris ibi lana toſatur.
Blanditur Poeta, iocaturq; ſimul. (Dicere contra meos ſauius fortaſſe uidebor)
Hic centum ſcatolas ſpeciarus quiſq; doratas
Emittit plenas coriandis, atq; pignolis,
Amigdalis, anicis, canelettis, ac pignocatis.
Garzoneſq; parant auidas dulcedine muſcas.
Diſcurrũt, celereſq; uolãt manizãdo bilances.

Et cũ piſtillo mortaria bronʒea gioccãt.
Hic quoq; diſtendunt merʒadri mille facendas,
Stringas/cordones/borſellos/cingula guãtos/ Merʒadri.
Centuras/ſcufias/ſcufiottos/cultra/guainas/
Taſchellas,fibias/calamos calamaria/cordas:
Pectina/ſonaios/ac tintinabula/drappos.
Hic boccalari ponũt ſua uaſa uidẽda, Boccalari.
Boccalos/baſias Piattos/orinalia/coppas.
Supra quas cernis depictas mille figuras.
Hic calzʒolari/ſcarpas monſtrare politas Calzʒolari.
Sollicitant/ſoueros/pianellas atq; ſtiuallos.
Hic fabri pandunt cauedones atq; gauatos,
Martellos falces|gradeſcllas|ac podarolos. Fabri.
Hic ſalzʒizʒari plenos de carne bũdellos Salcizʒari.
Vel ceruellatos,tomaſcllas|uel cagaſangos.
Hic hortelani|rauanellos|porra|capuzʒos,
Verʒas,lactucas ſalattas|alia freſcha. Hortelani.
Turba uilanarũ genus oẽ polaminis affert|
Pollaſtros|ochas|gallinas|ac anedrottos, Pollaroli.
Hic quoq; fornari,ſcizʒadas,atq; fugazʒas, Fornari.
Panẽ buffettũ,baricocola freſcha,bucellas.
Hic formaiari formaiũ pondere ſpazʒant, Formaiari.
Caſettos freſchos:maſcherpas,atq; botirum.
Hic ʒaratani,biſolos denteſq; cauatos: Zaratani.
Radices petras ueſicæ,ferra braghiros.
Hic tornitores,fuſos,capiſteria,rochas, Tornitores.
Atq; piuas illas per quas chriſteria ponũt.

aurifices Hic ſtant aurifices diuerſas uendere Ʒoias/
Et qui Ʒibettos nendūt/ſauonciula/muſgiū.
Hic homines tandem portāt uendalia quæq;.
Cingar Ʒambellū portātem tergore Vaſum/
In quo merda latet/ſpeciarū duxit ad unum.
Cui dixit primā citius proferendo parolam/
Vultis Apū merdas iſtas cōprare Magiſter?
Ille ſpeciarus ridens ea uerba notauit/
Quod dicebat apū merdas/mel eſſe dauerum/
Ac illum quemquam cito iudicat eſſe bufonē:
Sed nō magagnam Zābellus nouit homaƷƷus.
Tūc ſtatim digito ſpeciarus melle ficato/
In boccā poſuit/uerū ſub merda latebat.
Ambo mercatū faciunt:tres nempe ducattos
Cingar ſuſcipiens pochos habuiſſe dolebat.
Nō quod eēt Dūq; alio uaſo uoluit mel ponere uodo
mel ſed ſic Ille ſpeciarus:Cingar reſpondit/Amice/
ſpeciaro cre/ Nunc redeā/quaſdam uado cōprare facendas/
dente. Inde meū uaſum Vaſo uacuabis in illo:
Dixerat/& clamās Ʒambellū preſto receſſit:
Et ſic oſcllatus manſit Speciarius ille.
Nota quod (Et Vulpes etiā cautæ quandoq; truffantur.)
poeta ſepe Crandis Ʒambellū tunc admiratio cœpit/
utitur Paren Talem mercantiam exercitare comendat.
theſi. Cingar confeſtim ſe diſpartiuit ab illo/
Præbuit & Bertæ denaros fraude lucratos.
Zambellus reſtans in piaƷƷa corde ſtupenti/

Se cagat in bragas quoniã mangiauerat uuas.
At seruare uolens per forzam continet illam
De qua disponit multos implere Tinellos,
Tunc septem comprat pro læna coniuge fusos,
Quos ad Cipadã mandat pagando fachinũ,
Tres constant trinas fusi, portatio quinq;,
Et sic Zambellus mercadantare sciebat.
Post hæc mezenũ cõprat de carne salata,
Quẽ, remeando casã, multo sudore ferebat.
Sed iam nõ possens nimia portare fadiga,
Strassinans illũ per terrã puluere fœdat,
Solaq; restauit sine lardo codega tandem:
Læna cridans, illũ pro tanto errore reprehndit,
Et cũ trambaio multũ sibi terga domauit.
Sed mox Zambellus, non longo tempore, mansit,
mpleuit magnũ de merda quippe Tinazzum,
Cingaris officio sperans aquirere numos.
Quotidie fecit secreto cagare Vilanos,
Nam timet hãc artẽ forsan sibi Læna uetasset.
Si pro uergogna renuere cagare Vilani,
llos pagabat multos spendendo quatrinos.
Omnes ignorant quid uult hæc dicere merda,
ndiq; pro tanta merda sua tecta puzabant.
rgo die quodã de hac tollens extra tinazzum,
agentem zerlam, uel possunt dicere Brentam,
npofuit spallis zerlotti sicut usanza est.
t properans Vrbi, cridabat eundo p omnes

Mercatus Zãbelli.

Læna uerberat zãbellũ maritum.

Merda ẽ stercus hominis, cuius deriuationes quere in Chatolicon.

Contradas o quis uult hăc comprare tenellam:
Atq; delicatam merdă? tunc sorte uolente
Ad primam bottam speciarum præterit illum,
Quē mō schornatū Cingar maledettus hēbat
Quădo audit uerbū quod sic Zăbellus diebat:
Pistonem piperis iecit, stangăq; piauit,
Postea cū passu currens de retro pianum,
Atq; super palmas spudăs stringēdo tracagnū
Percussit brentam magno reboante fracasso,
Quæ resoluta suis spezzatis undiq; cirgis,
In fasses iuit, tunc omnis merda per ora
Per faciemq; fluit Zambelli ualde cridantis.
Totus de merda parens hinc inde recurrit,
Sed speciarus eum multa mōtatus in ira.
Vndiq; perseguitat spessū bastone giocante.
Exclamat miser ille cridăs uelut unus asellus,
Nūc istă nūc illă se se inficando botegam.
Turba puerorum currit, dai daiq; cridabăt,
Saxa trahūt, rauas marzzas, ac mille carognas,
Currūt bretari semper truffare parati,
Matronæ testas distendunt extra fenestras,
Ac nimio risu bagnantur sotta gonellas.
En caualerus adest multa seguitante sbiraia,
Quid sit hoc imensū murmur uult scire brauo
Zambellū accusat subito speciarius ille (sus,
Qualiter hic merdă pro mel sibi uēderat olim
Zambellus negat hoc, dicens, non ille dauerum

Dai dai incitantis.

Sum domine

Sũ domine/ac cingar porro fuit ille giotonus/
Quẽ tãtis uoltis uoluit pichare poteſtas/
Vt tamẽ aſpexit ſignũ caudlerus apertum/
Videlicet Zambellus erat merdatus ubiq;/
Hũc religare facit/ſcuroq; in carcere menat/
Cingar hoc audito ſubito nõ ſtetit abadam/
Zãbelli uxorẽ Lænã retrouare caminat/
Quæ ſtabat triſtis chari pro ſorte mariti.
Neſcit partitũ quo ſoluere debeat illum.
Cingar ſingultans oculos ſimulãdo ſugabat/
Zambelli caſum fingit quã ualde dolere/
Et ſic confortat lachrimoſo lumine Lænam.
Ecce repentino uenit quoq; berta camino/
Offenſas iã ſe fingens ſmemoraſſe uetuſtas/
Currit i amplexus multũ ſbraiãdo ſorellæ,
(Sic ordinarat cingar maledettus ad illam)
Talia daſennũ bona femina Læna putauit/
Cingaris altoriũ ſupplex marzocca domandat/
Cingar ait/cõtentor ego mea chara ſorella
Excauare foras Zambellũ carcere noſtrũ/
Sed lex ciuilis comãdat/iuſq; palacci:
Carcere nemo tratur niſi borſa piena uodatur.
Attamẽ ecce meã taſchã donoq; meipſum,
Zãbellũ noſtrũ quã preſtiter extra cauemus/
Tu quoq; ſi q̃d habes numi mihi tradere debes/
Denariiſq; tuis noſtros iungẽdo quatrinos.
Zabellũ forſan de furchæ morte cauabo/

Marzoccus idẽ eſt quod groſſolanus. ſed ſunt non nulli rudes q dicũt marzocus.i.florẽ/tinus q̃a florẽtini uocãt ſuũ leonem marzoccum ergo floren/tinus. quaſi groſſolanus.

Nāq; minaʒatur quod forte picabitur ille.
Me miserā/tūc Læna cridans festina cucurrit/
Quātos inuenit denaros accipit illos/
Qui sunt ex numero marcelli forte triginta.
Cingar eos brancat subito numerādo nientum/
Atq; suos etiam rameʒantes (nescio quantos)
Carlinos sborsat/quos oēs spendere iurat
In maleficio ʒambelli propter amorem.
Tunc cito discedens Bertam restare comandat/
Quæ teneat lætā solanti uoce sorellā.
Postea festinus mātoam currit ad urbem/
Atq; speciari pertransiit ante botegā/
Qui cœpit magnā merdā cōprādo/saiotam.
Ac in presonē ʒambellā ponere fecit.
Ipse foras subito saltauit cingare uiso/
Quem seqtur/retroq; cridat/sta brutte ribalde
Sta giotone/meos dinaros redde cauester/
Tu mihi uendisti merdam ꝑ melle ladrone.
Tunc cingar quosdam testes festinus agiappat/
Mox illis parlat dicens/testate sodales/
Iste bosiardus merdā comprasse fatetur.
Nō a ʒambello, qd carcere clauditur ergo?
Sic traditore putas hominē gabbare misellū?
Sic quoq; prætori fenoggios uendere pensas?
Sed tua conticui nimium peccata ribalde/
Nēpe scio certū nec testibus ipse carebo/
Quod tu falsasti/robbas uendēdo bilances:
Ac unam ꝑ alia cosam nō uendere cessas.

Poeta aliquando auctoritate sua producit et corripit sillabas licet rarissime.

Saiotta.i.locusta/accipitur aliquando ꝑ errore ut hic.

Fenoggios .i.bosias.

Ergo in pallazzum uado/citaberis illuc/
Teq; para contra multos deffendere testes.
Nempe tibi faciã totam uacuare botegam/
Et sic parlando Cingar meat erga palazzum.
Ille speciarus multo terrore smaritur/
Quid faciat nescit/se iã tenet esse spazzatum,
Non memorat falsas unquam tenuisse bilances:
Attamen o quãtum tali pro errore schagaitat.
Ergo cito currit post tergum cingaris ille
Quẽ uocat expecta/dicens/expecta pochettũ.
Sed mercadanti faciebat cingar oregias.
Plus speciarus cũ uocẽ geminando petebat/ Prouerbium
Tandẽ se cingar trigat/qd uultq; domandat.
Ille rogat supplex/audi cõpagne parolam/
Ne/precor accuses me nunc ꝓ crimine tali.
Mox aliquod donabo tibi.nec cõtra uilanum
Quem nunc prætor hẽt per me ꝑsone seratum
Plus piadezabo de merda melle coperta.
Imo illum ꝓmitto tibi de carcere trabo.
Cingar ait/certe scampasti grande periclum/
Namq; ãmisisses totam de iure botegam/
Forsitan & prætor fecisset tollere uitam,
Errorem tantũ tibi parco nientedimenum/
Quæ modo dixisti facturum dũmodo serues. Quartus ẽ genus numi
Sũ cõtentus/ait speciarus/mox trahit extra
Scharsellam septem quartos/quos prebuit illi.
Cingar eos cæpit medicorum more nolendo/
Postea presonẽ pariter petiere latenter.

Zambellũ clamãt restantes extra friatam,
Nãq; i comunẽ presonem clauditur ille.
Confestim lætus prouiso Cingar, currit.
Cui supplex aliquod lachrimis domãdat aiuttũ
Cingar resp̃õdit paucas Zambelle nientum,
Nũc ego solus enim de hac te p̃sone cauabo.
Denariosq; meos nõ sparo spendere pro te.
Et iam pagaui multã nũc usq; monetam.
Iste speciarus qui te batiuit atortum
Iurabit corã populo fecisse bosias.
Zambellus dixit, sed quis pagauerit illam
Merdã, quam rupto mastello perdidit iste?
Cingar respõdet talem mihi desine curam,
Ipse ego donabo merdæ tibi trenta barillas.
Ergo cito uadã, nunc nunc exibis ab isto
Carcere tuq; ueni mecũ speciare debottum.
Tunc discesserunt ac intrauere palazzum,
Hic cingar Zambelli deniq; causam,
Qui tantũ fecit cum frappis atq; baianis.
Quod tũc Zambellũ speciaro adstãte cauauit,
Presonẽ ueluti mox est tantummodo pagat,
Denarios quos læna dedit sua borsa guadagnat
Ad ꝓpriam rediit speciarus ille botegam.
Sed minus o lector te forsitan instomacaui,
Dum mea ꝑ tanta redolescũt carmina merda,
Testa dolet, quinto fac finem musa libello.

Explicit Quintus.

Frappe, baianæ, uesicæ, zancæ, a macrobio idẽ reputantur. Libellum uocat, qd breuior ẽ aliis.

Argumētum magistri Aquarii in Sexto Macaronices.

Cingar cortellum de sancto Bartholomeo
Fingit habere, putāt uillani surgere Bertam
Nam ueluti mortā cingar prostrauerat illam.
Hūc Zambellus emēs gladiū fit paup osellus,
Vxorem mazzat, cingar squartādo tognazzū.
Factus Eremita Zambellum menat ad urbem.

Merlini cocai poete Mātuani macaronices liber Sextus.

Os quam Zambellū Cingar pre sone cauauit.
Cui se plus dictis quā factis mōstrat amicum,
Liberet ut miserū cæco de carcere Baldum,
Ingannū quēdam studiosa mēte catauit.
Sūpsit castronis canaruzzū sanguine plenum,
Aptauit collo quē sub uelamine Bertæ.
Quod tu iurasses nihil illā subter habere,
Nō castronis enim sed Bertæ gula uidetur.
Mox quēdā gladiū ruzenentum cingar acattat
Quē finxit gladiū de sancto Bartholomeo.
Tempus oportunū expectat quo truffa fiatur.
Quid factura esset pro Cingare bella sciebāt,

Astutia cingaris.

Gula habet prima breuē poeta producit.

Nãq; ſimul tacitis ſe accordauere parolis.
Accidit una dies, quod uillica turba ſub ulmo
Ballabat piſaris, piuaq; ſonãte, duobus.
Huc ſtatim cingar Berta comitante cucurrit,
Atq; ad ballãdum cœperunt ponere mentem.
Hic uariis foȝis homines ſaltare uidebas:
Cum tanto ſtrepitu quod tellus tota tremabat:
Et poluerinus magnus uolitabat ad aſtra.

Modus ballã di ad uilla neſcam.

Alter cum ſaltu ſe portat in aere tundo.
Alter cum pedibus mulieris terga tocabat.
Alter ſe incircũ reuolutat terq; quaterq;.
Hic rectũ ſaltũ charã facit ante moroſam.
Ille capriolam faciens bis in aere pirlat.
Ipſe tenẽs dextra mulierem ſepe uolutat.

Noĩa diuerſarum dan ȝarum.

Hic pagans ballum cridat mihi fac maȝacroccã
Fac ſpingardoium, uel ſpagnam, uel matarellũ,
Siue feràreſam, ſeu muſchã, ſiue pauanam.
Alter ſed nimio factus ſudore bagnatus,
Boccalum uacuat quattros ſpendẽdo quatrinos
Semp plus piſari ueniũt sofiando gaiardi,
Quos retridare audis ligua friſolãte pauanas:

Piſari mãtuani ſunt ual de famoſi.

Nec fallare qdem ſtopando foramina poſſunt.
Interea Baldus (ſic mox) ceſſauerat unus,
Atq; locum pprium mulicbris turba petiuit.
Sugabant oẽs faciẽ ſudore colantẽ.
Expectant piſari qs ballum ſolucrit altrum.
Cingar hẽt rõchã, ſubito quã calce ficauit

In terra, spissamque cauat de corpore faldam.
Tunc grauidã numis bursã trahit extra lasenã,
Sexque carentanos pifaros sborsauit ad illos.
Moxque cauãs bretã, curuũque pigãdo zenoggiũ,
Quæ plus formosa est mulierẽ primus, ataccat
Cætera tunc alias mulieres turba piauit.
Vir quidã Bertã si uult ballare petiuit,
Illa caput bassans leuam porrexit apertam,
Atque simul iũctis manibus danzare comenzãt.
Ascortus talẽ tractum cito Cingar adoggiat,
Et claudens oculum ad Bertã sæpe cignabat.
Qui corracinã quoniam spoliarat onustã
In giupparello leuis est, multumque lezadrus.
Hic ballarinus uilla prior extat in illa,
Pifaricas danzas iotam non præterit unam,
Ireque post ballum multum cridando comandat
Qualis caprettus cũ sol damatina leuatur,
Egrediens stallam materno lacte cibatus,
Vndique transcurrit, morbezat, saltat in altum,
Nec ualet (ut dicũt) in stroppa stare ligatus
Talis cingar erat, posuit quando corazam
Octo quidem brazzos saltu sbalzabat in altum.
Omnes mirabãt bene tam saltare uidentes.
Nũc saltat drittus, nunc tundus, nũc pede solo,
Denique guardantẽ Bertã cegnando comandat,
Vt se, dũ ballat, quodam cantone retiret,
Atque illum secum danzantem baset aperte.

Mulier sẽp manũ sinistrã ballãdo porrigit.

Cingar fuit bonus balarinus.

Comparatio

Praticha berta prius quæ nouit Cingaris artē/
Nec puta quod binas uoltas sibi dicere fecit.
Illū quā citius finxit basare maruffum/
Quē iā tirarat cū fraude sub arbore quadam.
Ex tēplo cingar simulās furibūde cucurrit/
Et brancans Bertā p trezzas/bruta ribalda
Sic facis? et gladiū diuellēs extra guainā/
Illū forauit canaruzzū sanguine plenū/
Quod pprium collū Bertæ schanasse parebat.
Illa cito terræ faciēs gatamorta ruinat/
Statq; uelut moriens pedibus repetādo duobus/
Et sberlans oculos iam mortua tota parebat.
Tunc oēs laxis mulieribus illico currunt/
Arma petūt/statiq; igens fit clamor ad astra.
Cingar erat turba iā iam mazzādus ab illa/
Sed subito largū sbalzauerat ultra fosatum.
Et fugiēdo uiā fenilo currit in uno,
Nā de uillanis simulabat habere pauram.
Tūc saltās lignū manibus se taccat ad unum/
Rāpegat/atq; sup tectum coram ecce uidetur.
Stans sup ille cridat, quare me occidere uultis?
Respōdent quoniā festā sotosora butasti/
Ac senza causa mazzasti postea Bertā.
Cingar ait/nescitis enim qa maxima causa est/
Ista ribalda meo nā fecit cornua Baldo.
Hoc tamē oē malū dum pdonare uoiatis/
Et mihi iuratis nō uestris lædere telis/

Cā honestatis non dicit basauit/sed finxit basare

Gatamorta dicitur/ quādo qs fingit se infirmari aut mori.

Hāc cordam nobis faciam cōsurgere uiuam.
Illi admirantes mutuo guardare comēzant,
Taleq; miraclū uolent omnino uidere.
Ergo dedere fidē nō ullum lædere quicq̄;,
Quāuis ulla fides non est credenda uilanis. Notandū.
Tunc retro quoddam lignum se cingar ab alto
Culmine calcauit, sequitat quem uillica turba.
Vadit ubi fallax oculis stat Berta strauoltis,
Omnes pensabant illam moruisse dauerum,
Cingar cortellum rursus cauat extra guainam,
Cū quo sanguineum canaruzzum foderat illum
Hasq; comenzauit piatosa uoce pregeras.
O, cortell e meus cuncto mihi charior orbe. Oratio cigaris ad cortellum.
Qui demonstrasti iam tanta miracula mundo,
Obsecro per sancti uirtutē Bartholomei,
Cuius es anchorā de sacro sanguine tinctus,
Sicut Berta tuo ꝑ uulnere morta cadiuit,
Sic precor ista tuo iuuamine uiua resurgat.
Sic parlando crucis centum signacula fecit,
Quinquies et Bertam tetigit ꝑ quinq; piagis.
Tūc subito sursum de terra Berta leuauit,
Quæ smarita nimis cūctis cosa matta uidetur.
Ayme, cridat, cur me mazzasti cingare? quidnam
Cōmisi quod sic gladio mihi colla secasti?
Cingar ait, quoniā fecisti cornua Baldo,
Basastiq; illum nunc nunc ballando uilanum.
Berta inquit, fateor Baldum cornasse maritum,

Villani gros solani facile credunt. Tunc uillanorum clamabat multa lonagna/
O qualis quantaq; latet possanzza sub isto
Cortello, certe nũquã te cingare talem.
Credidimus/dulces erimus tibi semper amici,
Sed dic, qs talem gladium tibi pbuit unquam?
Tunc cingar statim quadam cõscẽdit i ulmo:

Cigar apud alias uirtutes sciebat zaratanare. More zaratani (quã quõdã fecerat artem)
Incepit talem pdicare talemq; procmum,
Quod tu iurasses illũ fratrẽ esse Robertum.
Allegabat enim/sextũ/decretale decretum/
Angelicam/glosam/bibiã/sanctũq; thomasum,
Deniq; quicqd habet doctorũ pagina sacra.
Hũc pbat esse qdem cortellum ualde beatum.
Qui quõdã sanctum scoriauit Bartholomeum
Qui quoq; nũc sacro restat de sanguine tictus
Hũc ue pbat turcis olim robasse malignis.
En uillanzones ad sidera tollere uoces
Incipiũt/miserere deus miserere cridãtes:
Iudicii uenisse dies tunc nẽpe parebat.
Sed plus cũ lachrimis fictis se cingar afogat:
Cernite cridabat/cortellum cernite gentes,
Hic est q sanat mortali peste malatos,
Hic est q mortos uiuos facit, atq; gaiardos:
Hic est q poterit uestras saldare piagas.
Currite/qd statis? iã quæso currite gentes:
Hũc basare sacrũ cortellũ currite prestum.
Protinus illa ruens magno clamore canaia,

Assimilabatur porcorum quando repente	Comparatio
Rozzus ad albiolum porcillo currit aperto
Illum cortellum uadunt basare gazotti,
Quē retinens manibus, pax tecū, cingar aiebat
Tunc etiam scufiam de testa berta cauauit,
In quam uillani multos posuere quatrinos,
Vt fit quando facit pretus basare maniplum.
Iam sic forte unam cingar predicauerat horam,
Ergo timens ne quis ueniat uir mente catiuus,
Qui noscbat fraudes, ac beffam detegat illam, Beffa pro
Protinus occultans gladium descendit ab ulmo astucia.
Indossumq; suam tacitus ponendo corazzam,
Accepit Bertā dextra, ronchamq; sinistra,
Inuersusq; casam cœpit drizare pedattas.
Villani seguitant illum comprare uolentes
Cortellum, qui sic fecit rem ualde stupendam:
Cingar eū nec uele inquit, nec uendere posse.
Istud miraclum zambelli uenit ad aures,
Qui stupidus uiso confestim cingare currit,
Res gestas illi iam turba per ordine contat,
Atq; suis oculis illas uidisse fatentur.
Zambellus credit, felicem se putat esse.
Si uelet Cingar talem sibi uendere cultrum.
Infra se stessū dicit tot nempe daneros
Ipse guadagnabo, totq; ouos, totq; polastros,
Quod deuentabo diues in tempore poco,
Hunc podarolū dū Cingar uendere uoiat.

Modus par/landi conta dinorū.
ouus et ouū.

Podarolus ē illud ferrū quo podātur uignæ.

Mox ait/o cingar rogo te mihi uende podettū/
Et ſi constaret fors ben miliera daneros.
Ni' curare paret cortellū uendere cingar/
Illū zābellus pregat tamen atq; repregat/
Vult omnino illū ſanctum cōprare podettum/
Cingar ait/tantis cœdo zambelle pregeris/
Sum contentus ego talem tibi uendere cultrū/
Da quadraginta mihi ducatos/nec uolo mācū/
Accipe mox gladiū quē uirtus tanta decorat/
Sic dicens ultra/berta ſeguitante/caminat/
Quæ guadagnarat plus de ſexanta quatrinos:
zambellus ſubito cortellum propter habere/
Mercatum fecit cū quodā ciuem latenter/
Ac instrumentis tunc uendidit omnia factis/
Nil dicens lænæ/nis dicens atq; tognazzo.
Neſcio quos paucos cāpos/armenta/caſottum/
Vendiuit zappas/uendiuit/aratra badilos/
Gallinas/gallos/uangas/ac mille zauattas:
Et robbam/quæ fors mōtaſset otanta ducattos/
Solum uendiuit precium quod Cingar aiebat/
Quos ſine penſero tollens de nocte leuauit/
(Aſcortus quoniam ſic Cingar iuſſerat illi)
Exiuitq; caſam:Cingar uenit obuius illi/
Denaroſq; illos cœpit numerando nientum/
Cortellumq; dedit/quem cœpit totus alegrus/
Sed ſe trouabit magnam brancaſſe ſaiottam/
Atq; manus plenas muſchis retrouabit habere.

zauata, est ſcarpa rupta ut inquit donatus, accipitur etiā pro qualibet re uiliſſima.

Mox ueniente die uult experire bagioccus/
Vxorē Lænā multa presente brigata
Corripit/& medio cortellum pectore ficcat/
Corpore de cuius discessit uita dauerum.
Tunc dixit/cortelle meus mihi suscita Lænam/
Te rogo per sancti uirtutem bartholomei.
Talia sed muro possebat dicere uerba:
Nil respondit enim quia mortua tota iacebat.
zambellus clamans etiam bene mille fiatas/
Deh cortelle meus/cur nō mea Læna resurgit?
Talis ubi uirtus?pro te cōprare latentem
Omnia consumpsi/tu me cortelle gabasti?
Sed nec de uenis nec polsis Læna batebat.
Tunc uillanorum multo cum murmure cœtus
Supter fœnilum cumulati ualde stupescunt/
Ignorant quare non mortua læna resurgit.
Senserat hūc casum iam nuꝑ barba tognazzus/
In furiā properat,cognouit Cingaris artem,
Nam similes truffas faciebat sepe giotonus.
Præuidet hoc factum Cigar,scapolare paratur,
Et statim tollens bertam,Baldiq; nepotes,
Discessit,rapuitq; fugā:sed forte tognazzum
Ecce procul uidit,statim fratone sub uno
Se latet ut Berta donec tognazzus ariuat.
Cingar se nulla formidine fecit apertum,
Prospicit,a circū ne quisquā forte uideret,
Et stringens rōcham manibus,ramazone tirato,

zambellus occidit lænā uxorem.

Fratonus.i. spinetum.

Mors tognac ci. Hunc in meζenis ſquartauit nempe duobus
Et ſic finiuit ſenioris uita tognaζζi.
Tunc abſq; induſia Berta ſociante fugiuit/
Inq; tuas latuit mõtagnas brixia Cingar/
In quibus anguſtam Bertæ fabricando caſettã/
Neſcio quos modicos giornos habitauerat illic/
Sed memorans Baldũ nũdum de carcere tractũ/
Non patitur ſolitas artes dimittere zoſum/
Sed dixit Bertæ: uel Baldum carcere trabo/
Millibus in quartis uel corpus uenerit iſtud:
Et ſic dicendo preſtum diſceſſit ab illis.
Per quoſdam boſchos obſcuros ualde caminat/
Itq; nouas ſemper fantaſticando magagnas/
Qualiter e cæco deducat carcere Baldum/
Dum uadit ſiluas ſic lambicando per illas/
Ecce duos fratres bretina ueſte copertos
Proſpicit a longe/quos illico nouerat eſſe
Ordine de ſancti Franciſci.
Qui tich toch ſp zocolos portando frequẽtãt.
Hii ueniunt/Aſinũ caricum de pane menantes.
Nec bene diſcernit Cingar quiſnã eſſet Aſellus/
Nãq; idem color eſt Aſino/uel fratribus idem.
Sed ſtatim ronchã per meζum cingar agraffat,
Ac ſi uelet eos nulla pietate necare.
Qui ſpauentati curuos flexere ζenoggios/
Parce precor cridant facientes mille croſettas/
Cingar eos ſpoiat/tantũ ſibi braga relicta eſt/

Hic a poeta non finitur carmen · cauſam quære ab illo.

Mira diſcretio cingaris.

Atq; breuiariũ quo possint dicere uesprum.
Tunc se bretinã uestiuit Cingar amictum,
Ac sibi truncauit barbam (risibile dictu)
Quadã tenaia quoniã de forbice mancat,
Qui iã nõ Cingar, sed frater nempe uidetur.
Proiecit manicũ ronchæ, ferrũq; teniuit,
Quod sub gropifero cælans cordone ficauit.
Inde pians Asinũ super illo pane sedebat,
Itq; biastemans compietam dicere parens.
Per mõtes, syluas, per campos, rura caualcat,
Quærit elimosinam septem cantãdo legrezzas
Nemo pensasset quod cingar nempe fuisset,
Imo uidebatur sanctus macharius esse.
Deniq; Mãtoam ueniens capitauit ad urbem,
Perq; cipadenscem uillam pitocabat ad usos.
Ergo Zãbellum quodam retrouauit in Agro,
QVi spellucabat furfanti more camisam,
Cercabatq; sibi phœbo scaldante pedoggios.
Hic factus pauper (nam uenderat oĩa propter
Cortellum) panem cercabat more pitochi
Cui dixit, quid agis nũc hic o pauper homelle?
Num scires ubi stet zambellus? dic mihi queso
Cui respondet, ego zambellus sum miser ille,
QVi rogo desperans ut me caga sanguis amazat
Nãq; fui quondã diues nũc pauper ad usos
Vix retrouo panẽ, uix uinum, uixq; menestram:
Desgratiæq; meæ cingar fuit unica causa.

His ego uidi oculis illũ miliaria quinq;
Cum cazzafrusto nostrum sbalzzasse priorem.
Atq; cosinarũ quæ sunt cœnãda paratem.
Cũ solo pugno totũ sub terra ficasse.
Præterea quẽdã uegiarellum ꝑ pede cœpit,
Quem fecit magni cimmare cacumina mõtis.
Sed foret, ah, lõgũ si uellẽ dicere totum.
Ille est dispositus de carcere ducere Baldum,
Eix ego cũpagno potui cum fratre fugire,
Mox ueniens istã totus stracatus ad urbem,
Ecce uirum uidi rõcha squartare Tognazzum,
Tunc ego cum socio nimia pietate mouestus,
Illũ cum placidis comenzzo rep̃ndere uerbis.
Sed manigoldus habens centos ĩ corde diablos,
Me simili fozza comitẽq; mazzare uolebat.
Alzzauit roncham, sed noster protinus illum.
Compagnus cœpit ꝑ brachia stricte tenendo.
Tunc ego cortellum subiens ĩ uẽtre ficaui,
Vulnere quo moriẽs caschansq;. cridabat ad au
Cingar ego morior, morieris tu quoq; balde (ras
Et sic homicidiũ me deffendendo patraui:
Et sua sub miseros infernos uita scapauit.
Post hæc Cipadã totam sotosora troaui,
Nãq; manegoldus cingar de fallibus illam.
Hereticorum iplcuerat, atq; ribaldus
Quẽdam cortellum de sancto Bartholomeo.
Fingebat ꝑ quem mulier surrexerat una.

Ergo meũ gẽtes conscium p̃ndite nunc nunc.
Illum de ceca Baldum presone cauate,
Cui troncate caput, ueniat ne forte fracassus,
Liberet hunc, et mox grãdis uindicta fiatur.
Hũc ego sed primo nunc cõfessabo giotonem.
Nãq; aiam saluare suam cõfessio posset.
Sic parlans cingar cunctis adstantibus illic
Conticuit, bocãq; graui moderamine clausit.
Sic ego iam sexto concedo silentia libro.

Ecce cã cur admonebat occidere baldum.

Explicit Sextus.

Argumentũ magistri Aquarii in septimo macaronices.

Nascitur in populo grandis p̱ cingare rumor,
Arma petũt, strepitãt, credũtq; uenire fracassũ.
Iustitiare uolunt Baldum, quẽ cingar ab attro
Carcere deduxit dũ confessare uolebat.
Ambo fugã rapiũt quãdã subeundo tauernam.
Cingar equos quistat Leonardo dãte gaiardos.

Merlini cocai poete mantuani macaronices liber septimus.

Ontremuere omnes postquam sibi talia Cingar.
Dixerat, et faciẽ lachrimis simulando bagnabat.
Prætoris fugiũt ad summa palatia grandis.

Fit rumor/populus trepidat/iā fama uagatur
Per cunctas urbis partes/res uero putatur/
Tela parant/ponteſq; leuāt/claudūtq; botegas.
Congregat illuſtres homines, ſauiūq; ſenatum
Prætor:et ad muros conſeiant ponere guardas,
Inq; turiones altos portare comandant.
Spingardas ferri/colubrinas paſſauolantos.
Interea magnus fit campanonus ab alto
Don/don/ut Culmine pulſatus don don roboante bagiocco.
ſupra tif·taf Pro tali ſonitu cunctorum corda tremiſcunt/
Ad cāpanoni martellum qſq; caminat.
Alter habet rōcam/lanzonem ꝓtrahit alter,
Hic lanzā/hic dardum/hic ſpetū/hic giauarinā
Et paruo ī ſpacio conuenit multa brigata.
Pallazzum ſtipant uaria cū uoce loquentes,
Ante poteſtatē cingar iam uenerat ultro/
Ac confirmauit falſo iuramine dictum.
Cingar acci Ad quē ducattos doros cinquanta dederunt:
pit ſacramen Nā ſacramentabat gladio ſchanaſſe ſeipſumr
tū falſum·ut Quos guantis cepit dicens nō tāgere poſſe.
īpfectior ſit· Tunc oī populo reſerantur monitiones:
Frāceſchini Vt ſe qſq; carens de finis induat armis.
frēs non poſ/ Cōcurrunt oēs/intrant armaria/uerſant:
ſunt tangere Oīa/nec mancant finiſſima fantibus arma.
numos· Hic ſibi panciram:alter de azzale corazam,
Hic piat elmettum/ſcutum/brazale,celadam,
Gorzarinū/faldā:targam,fiancalia:maiam,

Schenirds, targas, guantos, cossalia bragas.
Nõ tali furia furfanti nempe ruinant
Quũ defunctorũ celebrans ecclesia giornum: Comparatio
Quod fauam coctã dispensat qsq; pitochis.
Interea cingar Zambellum tollere uadit,
Quẽ prius ut carico stãtem lassarat asello.
Hic terrefactus tanto rumore manebat,
Sæpeq; p tanto strepitu schapãre cediuit.
Hũc cingar clamat, nullis parlare comandat:
Dicens quod fratres seruare silentia debent.
Mox illum secũ pduxit supra palazzum,
Ad quos qsq; suam bretam uenerando cauabat
Dicebant, hic est q nostram liberat urbem:
Cingar hẽns oculos bassos sapientior ibat,
Officiũq; uelut frater se dicere monstrat.
Iam magnus fuerat ceppus ptore iubente
In media platea populo cernente paratus,
Cũ quo baldus erat testa moriturus adempta.
Cingar solicitat ptorem, millibus orat
Cum pcibus, qa baldum confessare uolebat.
Prætor nil pensans ulterius, annuit illi,
Sed tamen armatos soldatos mille deforas
Cõstituit, q stant ut guarda secura fiatur.
Cingar hẽbat aquã fortã quæ ferra secabat.
Inde limas surdas, martellos, atq; tenaias,
Cũcta hæc portabat tacite sub ueste bretina.
Interea caualerus adest, aperit cadenazzos,

Ac centum chiauis aperit centũ quoq; portas.
Cingar matura quadam grauitate subintrat,
Ad quem flexerũt oẽs reuerendo ʒenogios.
Zambellus seguitare nolens se retro tirauit/
Presonẽ quoniam nõ uult intrare maruffus.
Tunc cingar uocat hunc/ueniatis frater Erine.
Namq; duos fratres semp̱ nos esse bisognat.
Ex quo parlatu ʒambellus presto subintrat.
Protinus ut cæca sunt in presone recepti,
Ille caualerus portas anchora serauit:
Statq; foris donec ueniant de carcere fratres.
Baldus habet longam longo pro tempore barbã
Vsq; ad centuram copto pectore tendit.
Stabat ibi planctu terræ p̱stratus amaro.
Sepe uocans socios/bertã charosq; nepotes,
Infelix noscit se iam debere necari,
Zambellus seguitat qua scura in p̱te menatur
Fratrem quintinum talem ignorando magagnã
Barbottare ẽ susurrare/ teste porphirio Barbottat patres nostros ac aue marias,
Nam castronaʒʒus se se fratrem esse putabat.
Sed pо̄stq; cingar Baldo p̱uenit apressum:
Berteʒando illum tali sermone p̱babat.
Quid manegolde facis? qd latro? qd mala pian
Nunc p̱ peccatis dabitur tibi pena ribalde.(ta?
Nunc exemplar eris quibus est tã cura robandi.
Nõ te fracassus/cingar/falchettus aiuttant.
Hos etiã sicut te deniq; boia picabit.

Extollens oculos baldus cum fronte rapata, Magnanimitas Baldi.
Suspiciensq; illum dixit, frater scapuzate/
Si me impazzatum non ferrea uincla tenerent:
Tamq; pollastro manibus tibi colla tirarem.
Vade i malhorā frater sgiericate, nec ultra
Me tētas/nisi uis linguam me dente taiare,
Inq; tuā faciem rabia spudabo canina.
Cingar scaltritus uerbis magis incitat illum:
Iam sceleritates tantas confessa ribalde.
Baldus nō ultra respōdet uertice basso.
Sed miser illachrimās summissa uoce gemebat.
Cigare/clamabat/ morior mi Cingare frater.
Tunc cingar nimia motus pietate susurrans.
Talia cū lachrimis summissa uoce crepauit.
Nō te plus lateo/mi mi dulcissime Balde,
O/mi dulcis amor/mi cor/mi chare sodalis.
Sum tuus ille qdem cingar, nō noscis amicum?
Nō mi balde comes me noscis? respice quæso.
Cingar ego/qui te solita cū fraude cauandum
Carcere de cæco ueni dissoluere, non te
Nō te Balde mori patiuntur sidera cœli,
Nec qđ tanti hoīs magnum sit nomen adēptū.
Sic dicens centum bene uoltas basiat illum,
Abrazzat/strigit lachrimis sua pectora bagnat
Ille reuiuiscens suspexit fronte caduca,
Iniecitq; oculos pauidos in cingaris ora:
Sed pro letitia tanta parlare uetatur,

Quodq; oculis ꝓpriis cernit sibi sõnia parent.
Quattus .i. quietus. Zambellus nouit baldũ/stat quattus i unum
Cantonẽ ne sit notus se cagat adossum.
Cingar ait/nõ nõ parlandi tempus habemus.
Tunc Franceschinã cauat de corpore cappam:
Ferramenta cito solitã cauat extra sachellam,
Fundit aquã fortã surdis rosegando limettis
Oregiat pro audit/a poeta reptum. Vincula/tanto leuis qđ nil Zambellus oregiat
Ille terit/manices/bogas/ferriq; cathenas,
Atq; interuallo modico leuat in pede Baldus,
Sed uix ꝑ nimia stat lassitudine rectus.
Vnde piãs cingar pugnocadæ qnq; gnochettos,
Aposta/elegãtius ẽ quã sponte. Ac maluasiæ portatum aposta fiaschum,
Illum ꝑ longo stabiliuit carcere stracum.
Quid sit presonus Cingar bene sæpe prouarat
Quũ baldus sensit gaiardũ corpus habere,
Quẽ supra dixi propriũ desiderat ensem.
Cui solo mens est/animusq; fugare uirorum.
Inumeras squadras nulla stracante fadiga.
Cingar Zambellũ clamat,mi frater Erine,
Huc accedatis cito/nos orare bisognat.
Zambellus pauidus tremebũdo corde tacebat,
Ac nil respondens flatũ retinendo negatur,
Paup homazzolus desiderat esse deforam.
Cingar item clamat/ueniatis frater Erine.
Baldus miratur quid clamas Cingare? dixit,
An manet hic aliquis? queso mihi dicere uoias.

Cingar cuncta sibi ridendo p̱ ordine contat.
Obstupuit Baldus p̱ tāta Cingaris arte.
Deniq; cingar cū uadēs atrouare/cridauit,
Cur/pouerctus homo/quādo uos clamo nolitis
Respondere mihi? sic obedire maestro
Discitis? esset enim uobis penitentia danda.
Zambellus dixit/rogo uos mihi parcite, namq;
Debemus fratres seruare silentia semper.
Sic quintine pater non antea me docuistis?
Cingar ad ista nihil quod respōderet habebat.
Se/q cautus erat/uictum uidet esse maruffo.
Hunc tamē extēplo Cingar Baldusq; piarunt,
Cui franceschinam desuestiuere gonellam.
Postea sbadagiū ponentes intra ganassas:
Hūc ueluti Baldū plus strictū gatte ligarunt.
Iā/sicut mox est/pulsabat turris arengum:
Quo debent Baldo confesso tollere testam.
Sollicitans aperit portas cauallerus: & extra
Standocridat/nūdū cōfessiuit iste ribaldus?
Confessate cito pater hūc quintine giotonem.
Baldus ut audiuit/uoluit saltare deforam/
Displicuere sibi nā talia uerba superbo.
Cingar cū pauidus cepit p̱ brachia dicens/
Pone p̃cor si uis cerebrū paulisper a casam.
Es deuentatus nūquid uir senza gouerno?
Mox respondebat cauallero, nūc ueniemus,
O/quantis uiciis pregnans erat iste cauester.

Cingar loquitur iuxta modū relligiosi

Cigar oscellatur a Zābello.

Arengus/est pulsatio cāpanarū quā/do uolūt iustitiare aliquem.

Cōfessiuit p̱ confessauit.

Abſolutionem nunc do uos frater erine,
Hunc ꝑcibus ueſtris deuoto corde cõendo.
Dum ſic dicebat cingar, miſerere comenzat
Ac deprofundis primã ꝓferendo parolam,
Sed nõ finibat quia pſalmos dicere neſcit.
Interea baldo barbam truncauit ut una
Tenaia, quoniã (ut dixi) forbice mancat.
Mox franceſchinam pellandam ueſtiit illum,
Ne foret agnotus faciens in fronte capuzzum.
Inſtruebat cum qua foza debeat ire.
Ambo manu retinent martellũ ſotta gonellã,
Vt poſſint menare manus ſi forte paterent.
Nõ uoluit cingar roncham de carcere ferre,
Nam talem tractum meliorem iudicat eſſe.
Ad portam uadunt pariter: caualerus apertam
Hãc facit, egreditur cingar prior, inde chinato
Baldus exiit de carcere. Cũ capite exiuit baldus, quem nemo notauit.
Tunc intrare cito uoluit peruerſa canaia,
Sed cingar dixit caualero, deſine pocum,
Da illi tot ſpaciũ donec penitentia fiat.
Inde gradu celeri, baldo ſeguitante caminat.
Ingentes hominum reſcontrant undiq; turmas,
Cũ ronchis, ſpadis, ſcloppettis, atq; baleſtris,
Qui expectant baldum nunc de ꝑſone cauãdũ
Hunc omnes cupiunt de tanta laude uidere.
Ante leuauerunt pontes, clauſereq; portas,
Neſcit enim cingar qua poſſit parte fugire:

Plus Baldo metuit q̃ se, quia diligit illum.
Arriuant tandem portam ciuitatis ad unam,
Gens ubi cum solito faciebant ordine guardam,
Nec solā muscham prætor transire uolebat.
Baldus habet uoiā sguarnazzā trare dadossum
Et cum martello multis confringere testam.
Cingar eum placat dicens, fac stulte pianum,
Desine me pensare modū quo exire ualemus,
Dum sic ambo simul passu ꝑperāte loquuntur,
Ecce ꝓcul cernunt quēdam passare baronem,
Quē soldatorum sequebatur maxima turba.
Ipse ualentus erat, Leonardus nomine dirctus,
Qui quondam baldi rutilū quistauerat ensem.
Stat super ingentem bellum grossūq; cauallum,
De quo deq; aliis dicemus postea, namq;,
Baldus ut aspexit spadam, cito nouerat illam
Disponit penitus si debet perdere uitam
Velle suam spadam, caminemus cingare dixit,
Nāq; meū brandū lateri fert ille baronus,
Hunc uolo, me seguita, meus ē de iure camina
Tunc cingar baldi furiā regit atq; gubernat,
Vade, inquit, dextrū spadam sis certus habebis,
Et sic parlantes illum seguitare comenzant.
Iste leonardus generoso scemate uenit,
Altiuagam baldi famam ꝑsenserat olim,
Cuius in ardentem sic sic accensit amorem,
Vt iam per totum longis erroribus orbem

Sguarnaz[illegible] est genus [illegible] stis uilissim[illegible]

Leonardus.

Homo ꝑ fa mā interdū inamoratur, ait Seneca.

Circuerat, saltê si posset cernere baldũ.
Venerat huc ergo, sed totã repperit urbem
Attonitosq; omnes, ac tela minantia cœlo.
Ignorat tanti strepitus quæ causa ministra est.
Reliquias tãquã sacras Baldi tenet Ensem:
Q uẽ quodã comiti sibi multa moneta redemit
Hũc igitur longe Baldus cingarq; sequũtur:
Q ui subiit quandã turba seguitante tauernã.
Cingar sborsando numos accepit ab Osto
Lectũ cũ camera, melius quo truffa regatur.
Tunc Leonardus equos pascendos tradidit osto,
Q uos in qua stalla ponũtur cingar adogiat.
Ostus in instanti quæ sunt mãgianda parauit,
Nãq; Leonardus mensam fornire comandat.
Accubuere omnes, stat mensæ infrõte lonardus,
Vndiq; proiiciũt panceras atq; corazzas.
Celatas, Elmos, scutos, corsalia, maias:
Vt fit quando uolũt soldati pascere uentrem.
Baldus per portæ fissuras aspiciebat.
Et generosa sibi leonardi forma placebat
Namq; representat quoddã splendoris honestũ:
Semper habet spadã lateri, quã Baldus habere
Valde cupit, tamẽ hãc cõtẽtat habere lonardũ
Sic fouet una duos tacite natura sodales,
Attamen illorũ mẽs est ignara, nec audet.
Dũq; igitur comedũt, leonardus dixit ad ostũ
Q uæ causa ẽ quod sic ciuitas agitatur i armis

Ostus ait, quidã Fracassus nomine uenit,
Assediaturus multa cum gente todesca,
Nã quendam magnũ uult uendicare baronem,
Cui nunc in piazzã testã truncare paregiant:
Hanc franceschinus frater tulit Vrbe nouellã:
Vnde caput mozzare uolunt huic noïe Baldo.
Quũ Leonardus eam sensit parlare parolam.
Magna sub ipsius præcordia pœna momordit.
Attamen alegra celat cum fronte dolorem.
Sollicitando suos prestũ mangiare scuderos,
Dicit quod penitus uult illũ cernere baldum,
Baldus uero audit quicqd Leonardus diebat.
Cingar at interea paulatim tela robabat,
Inq; suã cameram Baldo gaudente ferebat.
Tandem bretinas spoiantes ambo gonellas,
A capite ad plantas se se fecere securos,
Gaiardos etenim paladinos ambo parebant,
Attamen ad Baldũ cingar iam pallidus inquit,
Heu mi Balde, mori nos conuenit: ecce periclũ
Iminet: in trapola tandem Vulpecula cascat.
Baldus eũ guardãs, pauca: nil Cingare, dixit,
Soldatis equidem laus est in bella morire.
Extra fenestrellã quandã se cingar asogat,
Nãq; Leonardi sperat robbare cauallos,
Vt posset, Baldusq; simul montare cauallos.
Sed stallæ famuli positis arzonibus illos
In puntũ ponũt, quia uult equitare Lonardus.

Armãtur Baldus & Cingar

Animositas Baldi

Baldus erat ſolus rutilis generoſus in armis,
Mille horas una hora paret ſcrimmare dauerũ,
Qualis Equus iuuenis, uel dicitur eẽ poledrus,
Egrediens atrã longo poſt tempore ſtallã
Comparatio Paſſutuſq; nouo ſemper de gramine & orzo,
Velet ſi poſſet rupta ſaltare cauezza,
Hunc auena uolet ſtalle retinere famcius.
Talis erat baldus, qui de preſone cauatus,
Poſtquã ſe totũ ſplẽdentibus induit armis,
Velet in Vrbe furens ſolus borrire deforam,
Atq; cruentatis cũ teſtis atq; budellis
Diſturbare Iouem rubeo pro ſanguine fœdũ:
Sed pro reſpectu prohibentis cingaris arcet
Tantas poſſanzas animi, tãtũq; uigorẽ
Iam zambellus erat pauidus de carcere ductus,
Beffa, et ma/ Beffaq; contratas uolitat ſeoperta p oẽs,
gna quid Noſcuntur fraudes, noſcuntur cingaris artes,
gnificet, q̃ Nam ſimiles raſas faciebat ſæpe giotonus,
e in Sueto/ Mantua tota leuat populũ ſotoſora ruentem,
nium. Ipſe poteſtati zambellus cuncta recunctat,
Valde ſtupet Prætor, bandũ facit ire per urbẽ,
Quo franceſchinos fratres catauerit illos,
Mille guadagnabit ducattos abſq; boſia
Cõcurrũt oẽs, ueſtigant undiq; cercant,
Nõ laſſant buſos, nõ foppas, atq; cauernas,
Subuertũtq; caſas, gieſias, pallatia, turres,
Vſq; in latrinas uadũt, puteoſq; profundos.

Se ſogant alii puzolentes in cagadores,
Propter denaros homines ſūt abſq; pudore. Notandum
Senſerat hæc oſtus ſub cuius tecta latebat
Cingar cū Baldo, qui iā ſenſere furorem
Ante poteſtatē ſubito feſtinus ariuat,
Inq; ſua dicit fratres alozare tauerna.
Tunc omnis mundus ſurgit prætore iubente,
Arma capit, properatq; illā aſſaltare tauernā.
Protinus auiſat quidā trōbetta lonardum,
Vt ſe Hoſtaria ſtatim diſpartet ab illa.
Ignorans cauſam ſurrexit preſto lonardus,
Imperat ad famulos ſocios quoq; prēdere tela.
Ad ſtallā properāt propter montare cauallos.
Iā poſito in ſtaffam pede uult ſalire Lonardus,
Sed cingar clamās, p frenū corripit illum,
Sta, dixit, ſaldus: mandat tibi ſacra poteſtas,
Vt diſmontatus ſuccurras prendere baldū
Tunc leonardus ait: meus hic nū baldus alozat? Alozamus in tauerna
Imo, renego deos, pro baldo carpere mortem,
Diſpono, ſeguitate cito, ſeguitate ſodales, Albergamus
Nūc mihi dulce mori, nūc nūc gratiſſima mors ē in domo propria,
Et leuis in curuo ſaltās arzone muratur.
Cingar alegrus ei ſe ſe manifeſtat apertum,
Supplicat atq; ſuos uoiat laſſare cauallos,
Cum quibus hoc baldus poterit ſcāpare piclū.
Tunc ſe butauit ſtatim de arzone lonardus,
Cingaris in facie lachrimās dedit oſcula cētū,

Mox ait/indarnũ nil nos modo stare bisognat/
I/sequar/atq; meos faciã/sequitare sodales/
Pro magno baldo statui dimittere uitam.
Cingar Equos tantũ domandat: tunc leonardus
Non dat Equos tãtũ sed Baldi porrigit ensem:
Quem cingar lætus cœpit/cinxitq; galoni.
Inde suos pregat cõpagnos atq; Lonardum/
Ciuitas pro urbe. Vt pariter uadant portã ciuitatis ad undm/
Ac ibi stent prompti/si forsan Baldus & ipse
Ad totã brenam uenerint stringendo cauallos/
Protinus arma piant/pontẽq; calare fatigent:
Sic faciam Leornardus ait: tunc presto cauallũ
Supra alium saltu raptim se butat in uno/
Quem seguitant socii/cui sunt parere parati
Iãq; propiquabat magnus de gẽte squadronus/
Ostus eum menat ducattos mille guadagnãs.
Ecce domus tanta repletur quippe canaia/
QVod cœlũ terrãq; simul ruinare parebant.
Sed quia protrahitur nimiũ liber iste/ cominã
Languẽtem uideo/parum grauis ergo qescbat.

Explicit Septimns.

Argumentum magistri Aquarii
in octauam macaronicen.

Baldus assaltatur cũ cingare traditus hosto.
Valde repugnarunt nimiã incontra brigatam.
Descendunt scalam/semp certando/palazzi,
Atq; Leonardi saltarunt supra cauallos,
Inde fugã rapiunt/moritur sed turba lonardi,
Deniq; tres pariter fugierunt ponte calato.

Merlini cocai poete mantuani ma
caronices liber Octauus.

A Ltius o musæ nos tollere uela bisognat, — Poeta icipit p antiloqum uersari.
Hactenus in paruas uersauit gosa rasones
Nunc autem baldi celeberima gesta canamus,
Atq; ualorosi recitemus bella guereri.
Baldus in hostaria dudum presenserat attra — Baron & Baronus.
Nubila uersari magno clamore cridantum.
Ecce super salam grandis squadronus ariuat:
Vndiq; uociferant omnes exite ribaldi.
Hostus soldatis cameram designat aptam,
In qua baldus erat solus zanetone paratus.
Cingar equis stabat certo cantone paratus,

Donec per forzam baldus descenderet illuc.
Sed quando baldus portam mirauit apertam,
Protinus ad primam uoltam zanetone tirato
Trat quēdam terræ passato pectore mortum,
Inde sibi reuocans zanetonem/ uulnerat altrū,
Quem ueluti ranam medio sub uentre forauit,
Nascitur ex templo ꝑ summū clamor olympum:
Prende cridant ladrū, sta saldus/ ꝑnde ribaldū.
Baldus in ardenti facie/dum certat/auampat:
Trans zanetonatas omnes sotosora butabat,
Paulatim se se rabidam prouocabat ad iram,
Atq; illos terret sticiosa uoce cridando,
Quid facere o tristes capelacci creditis unq̄?
Vos tanquam uaccas sforagiabo more becari,
Nil te formido/nil te tremo brutta candia.
Et sic dicendo zanetonem concitat illum,
Tratq; rouersatos omnes/gambisq; leuatis.
Nemo audet camerā cum scuto intrare brazato
Nam passat scutos/ac si mascherpa fuissent.
Non tamen e camera baldus saltare uolebat,
Nā contra paucos/sic combattendo micabat.
Sed quia non possunt omnes intrare per illam
Portam/dintornū muros schalzare comenzant,
Vt possint omnes banda certare per omni.
Quam rem prænoscens baldus feriēdo repēsat
Vel saltare foras/uel extra uolare fenestram.
Talia dū pensat quēdā zanetone sforagiat:

Incipit crudelis et sanguinolentus baldi macellus.

Sforagiare/ ualde traiicere/uel sbudellare.

Tunc ingens muri caschauit machina Zosum,
Quae miserũ baldũ sepeliuit murmure grandi.
Accurrũt omnes/illum sub mille quadrellis
Excauare uolunt, sed baldus fortiter extra
Se tulit/et testam scorlando terq; quaterq;,
Extrahit e saxis Zanetonem/sed sine ferro.
Quẽ manibus rapiens bastoni more duabus,
In mediũ squadrae saltu se buttat in uno.
Targones speZat/maiam sfrantũmat, apertam
Quisq; uiã pbet/namq; est nimis ille gaiardus
Illius colpos nemo tentare uolebat.
Sed de continuo gens ingrossatur ubiq;:
Vrbs ibi tota ruit/uult hũc omnimodo mortũ,
Omnes intornum baldo sua tela menabant:
Qui ferit infianchis/q retro/qui ferit ante:
Qui ue manus drittos/q pũctas/q ramaZones,
Rouersosq; tirat, super illum tela fioccant.
Exclamãt sta salde latro sta salde cauester,
Vocibus innumeris cœlũ/tellusq; boaxat,
A/fundo ad culmen tot baltegat illa tauerna:
Terretur nulla tamen a formidine baldus.
Cingar ad imensum sonitum tendebat orecgias,
Nec se/nec baldum sperat montare cauallos.
Corripit ignotus quadam soprauesle spedaZũ,
Atq; super scalam properat/salamq; subintrat.
Hic trouat horrendã guerrã/surãq; baruffam,
Hic inter centũ spadas/centumq; pugnales

Esse uidet Baldum/qui se deffendit ut hasta.
Tūc ubi certabat se/sic parlando/butauit:
Cingar ego mi balde comes/sta saldus ad arma
In quibus/ante piant quā nos/moriemur ī unum
Inde cridat currite uiam poltronica turba:
Non uergognatis?non non ꝫentaia ferire
Contra duos tanti?quæ laus?quæ gloria uestri?
Et sic dicendo media se in gente ficauit,
Innanimat baldum semper filꝫando budellas:
Prodezꝫa Cingaris, Nunc de calce tirat/nunc ferro/saltat in altum,
Circūcirca rotat pedibus/parat undiqꝫbottas.
Cingaris altorium baldus cum sentit adesse:
Fraxineā menat tantis cum forcibus hastam,
Quod faciendo illā in centum millia pezꝫos,
Fors bisquinqꝫ uiros colpo maꝫauit in uno.
Cingar pro tanto fracasso retro cadiuit,
Sed quando ruptā gens pessima uiderat hastam
Insemmam statim calca retirantur in una,
Et uersus Baldum sicut montagna ruinant.
Nil tenet in manibus nisi guātos ille misellus:
Ergo serans pugnos/ac dentibus ore giauatis,
Cū pugnis calcisqꝫ studet deffendere uitam.
Dat nihil in fallum/colpo cadit unus ab omni.
Si quandoqꝫ uirū ferit in culamine quēquam,
Ille sibi collum solaro frangit in alto.
Cingar habēs oculos(ut dicitur)ante padellā:
Scilicet ut baldus supra tutum non moriatur,

Hunc uidet a tãtis fracto lanzone feratum.
Ergo ruens qualis porcus cingiarus in illos:
Se ualenthomini baldo retirauit apressum.
Ac ibi cũ speto facit undiq; stare dacantum,
Sbaratat gentem/sforagiat/tela fracassat.
Tunc rutilam baldi spadã trahit extra guainã/
Quã porgens illi tali cũ uoce cridauit,
Ecce tuus iã brandus adest/ hunc accipe Balde:
Quẽ rogo fac similem coralo sanguine rossum.
Baldus alegrus eum subito saltando piauit,
Mox stringẽs illũ manibus furibũde duabus,
Incepit tantũ crudelem quippe macellum,
Vt nisi p summũ pallazzi monca solarum
Brachia cernebas gambas testasq; uolare.
Optatam stringit tam longo tempore spadam:
Nil magis incurat: Cæsar paret alter in armis,
Alter pompeius/tarquinius/alter Achilles:
Hanibal/alcides/Hector/paris//asdrubal/ aiax/
Vel de iudaico populo rex Dauid/& ille
Terribilis samson/iudas/machabeaq; proles.
Seu magis Orlandus/danesius/atq; Rinaldus/
Seu malacisus/Ricardus siue Dudonus.
Nec non ille furens Astolfus semper in armis.
Omnibus his baldus de magnis forzibus æquat
Non Anchroia fuit tantũ gaiarda,nec ille
Qui fidatus erat feragutus nomine dictus.
Nil fuit ad baldũ Sacripãtus/nec rodomõtus,

Cõparatur baldus qbus dã fortissimis baronis.

Nil durastantus, Rugierus, squarza leonem,
Nil quoq; centauri ualidi Tarassus Ignarus.
Baldus eos æquat de forcibus imo superstat,
Non ualeo contare quidem quã fortiter obstat.
Cum quali furia taurus in amore uedellæ,
Millibus a canibus medio assaltatus in agro.
Comparatio Nunc pedibus ferrat, nũc illos cornibus urtat,
Et spargens sabiã magnos trat in aere calzos,
Oreq; spummanti cœlum mugitibus implet.
Sic inter gentem baldus succenditur illam,
Testas et gãbas moncat, brazzosq; manusq;.
Conuoluens oculos scura sub frõte fogatos:
Mandrittos tirat, stoccatas, atq; rouersos:
Estq; suum corpus inimico sanguine rossum:
Qui sanguis currit p salam fluminis instar.
Cingar stans lateri multo boffamine pugnat.
Qui clamans baldũ cunctis oldentibus, inqt.
Balde comes uenias post me, descẽdere schalam
Iam uolo me solũ brando deffende cruento.
Sic ait, et scindens speto sbudelante cateruam:
Misit se retro schalã descẽdere uelle.
Baldus eum seqtur semp reparando feritas:
Illa canaia ruens uibrabat saxa quadrellos,
Alter aquam buttat sũmo balcone boientam,
Sed de suis multi pellati nempe fuerunt,
QVãuis absq; aqua calda nec Cingar abiret,
Nãq; suo capiti multi cridauere capilli.

Alter affogatas cineres non spargere cessat,
Alter/ne fugiant/laqueos in itinere scondit, Scondit pro abscondit.
Cingar at insultans schala descendit ab illa,
QVē sequitur baldus multā faciendo fadigam.
Tandem cingar equos arriuat se retirando,
Cum pede dans calcem portā sotosora butauit,
Et subito stallam celerans intrauit apertam.
Sed baldus/dū cingar equo saltare studebat,
Se plantant tamq̄ pillastrum in limine portæ,
Hanc intrare quidem ꝑ baldo quisq̄ stopinat:
Nāq̄ ibi tā scuram cœpit replicare baruffam,
Quod de mazzatis in poco tempore fit mons.
Cingar copertas de maia supra cauallos,
Strauerat/hi forsan ducattos mille ualebant.
Primus de razza turca Rochaforta uocatur, Roccaforta
Grossior est alter natus de prole reammi, Spezzacadena ualorosi caualli.
Cui nomen posuit Leonardus spezza cadena.
Ergo sup primū rocafortam cingar afretans
Nil ponendo pedes in staffam/concite saltat. Afretare ꝑ accelerare.
Accipiensq̄ unum zanetonem forte troatum,
Imbrazzās targam stalla sbalzzauit ab illa.
Protinus et baldus/dū possidet hostia cingar,
Supra superbentem saltauit spezzacadenam
Tūc ambo strictis cū calcibus instar aquosi Comparatio
Turbinis in segetes quando iouis ira mouetur:
Maior ubi calca est faciunt slanzzare cauallos.
Quales grifoni/tigres/ualidiq̄ Leones:

Tules ſunt iſti certantes nempe caualli.

Oſant pro exoſſant.

Qui modo cũ calcis urtant mõ dẽtibus oſſant
Frena biaſſantes oculorum lumina torquent,
Seq́ꝫ tumeſcenti rectos cum pectore drizzant,
Poſtea calantes feriunt cum calcibus æquis/
Quod uolitare uiros faciũt ad nubila mortos.

Baiardus. Rondellus Briafortis. Briadorus. Valentinus. Morellus

Nil fuit ad tales baiardus nempe cauallos,
Quãuis diabolos ſeptem portaret adoſſum.
Nil rondellus erat/briafortis/nil briadorus,
Nil ualentinus/mambrini/alfana morellus.
Hos omnes illi ſuperant forzaq́ꝫ fugaq́ꝫ,
Calcibus ipſorum non durant arma/uiriq́ꝫ,

Caualli potẽtiſſimi.

Gaudet baldus habens talem deſotta cauallum,
Quadruplicat forzas illam sbaratãdo canaiã.
Tanta ſed ognhorã ſuper iſtos gens renouatur,
Vt quo plus mazzãt,illi plus creſcere parent.
Iam ſtraccatus erat Cingar:iam baldus hẽbat
Quamuis non eſſent mortales/ quinq́ꝫ feritas.
Cingar eum clamat/baldus ſeguitare comẽzat
Et contraſtantes ſemper gaiarditer illos/
Egrediuntur eam fracto squadrone tauernam:
Tunc uerſus portam ciuitatis uterq́ꝫ ſperonat,
Atq́ꝫ leui curſu parent dare uela caualli.
Sed populus currendo dretũ cridabat ad auras
Piglia ladrones/dai/dai/ne andare ſinatis.
Quãdo leonardus celeres procul aſpicit illos,
Stringere deſtreros tanta ſeguitante brigata:

Protinus arripiens stoccum fendente tirato
Ad portinarum testam de netto leuauit.
Tūc gens/quæ facit hic guardā/cōsurgit ad ar/
Circūdant iuuenē multo cridore lonardū, (ma:
Et iam stoccatas centum susceperat ille.
Ergo suū stringens ualidū furibunde cauallum,
Sexaginta uiros saltu cimmauit in uno. — *Cimauit ꝑ superauit.*
Extra zanetones alebardas extraq; ronchas,
Ille cauallus eum ualide saltando ferebat.
Nō destrerus erat grossus/non corpore magno;
Sed barbareschæ natus de prole caualle,
Hunc ue leonardus dicebat nomine pardum. — *Pardus cauallus.*
Non tamen interea stant ad dormire sodales,
Quādo uidere suū dominum tot gēte salitū,
Protinus insemma stricti sua tela sguainant,
Altoriumq; suo Leonardo presto dederunt.
Hic noua multorū cū morte baruffa comenzat:
Hic cinquanta uiri bellantur contra tresentos,
Hic centum spadas audis confringere targas,
Hic uariæ uoces morientum sidera toccant.
Hic brazzos/gambasq; uides spallasq; feriri.
Hic ue Leonardus fert stoccum sanguine rossū.
Qui clamat sanctum petrū sanctāq; Mariam,
Qui cridat miserere deus spargēdo fiatum:
Qui strauacatus hūi zafolatur sotta cauallos.
Qui perdit natos/qui uxorē/quiq; parentes.
Qui fugit exclamās brazzū lassādo retrorsum

Qui sine gāba iacet/q saucius intra budellas.
Hic ferit/ille parat/fugit hic/seqt ille trucidās.
Sed iā cingar ibi baldo comitāte riuabat,
En uenit a longe Zambellus ualde menazans:
State ribaldones cridabat/state ladrones,
Nūc ego prætoris monitu sum boia creatus,
Zābellus boia factus. Hæc impresa mihi pro uos piccare giotones
Cæditur/officiū fœlix qui tale manezat.
Sic ait/et rascho uult infilzare cauallos.
Baldus eū currendo uiam per colla piauit/
Ac super arzonem nil disconzando tirauit.
Cui brancando pedes et collū more pollastri
Strangulat/et iaciens gallæ leuitate minori
Moritur Zambellus. Hūc superare facit grandonis tecta palazzi.
Iam mazzata fuit Leonardi tota brigata,
Nā squadronus erat uictus de gente nouella.
Qui quoq; formosum leonardū forte necassent
Ni tūc baldus ibi speronasset spezzacadenā.
Qui quādo uidit iuuenem tot gente feritum,
Ingentem cridum summo de pectore traxit.
Perstrinxit spadam talē uibrando rouersum,
Quod bisquinq; solo sine testis corpora misit.
Interea cingar non ultro concitat ensem,
Sed referat portas per forza ponte calato.
Quo uiso baldus leonardū nomine clamat,
Et sic una fugam rapidi petiere caualli,
Nec seguitant illos stracati ualde maruffi,

Imo lætantur tres tunc scampasse diablos.
Vt de ronzonis possint sibi rumpere collum
Illos blasfemãt, tantæ qui causa fadigæ
Nũc fuerant, urbemq; oẽm sotosora leuarunt.
Tunc affanatis lænis rediere gazotti,
Qui truncatus erat brazũ, q fronte feritus:
Hic testã hic gãbã signatam uulnere portat,
Collegere simul defunctos mille trecentos.
Mille quoq; incerti uitæ mansere feriti.
Heu q̃ʒ straccus ego baldi describere guerram:
Conticet octauus nimio superante cruore.

Rõzonus .i. cauallus.

Læna .ẽ (ut testatur plotinus) illa straccatio ai pcedens aut ab aliqua fatiga, aut in firmitate, aut formidie

Explicit Octauus.

Magistri Aquarii argumentum in nonam Macaronicen.

Deueniũt chari baldus leonardus amici,
Per mare portantur, tesinos cingar agabbat.
Nascitur horribilis tempestas, nomina uentis
Ponuntur, multos socii occidere sgiauones,
Vota facit cingar si scãpat ab æquoris ira,
Tandem tempestas fugiit nascẽte bonazza.

Merlini cocai macaronices Nona.

Empus erat quo sol schaldabat cornua tauri
t Iamq; comenzabat tellus uomitare fiores:
Frondificant boschi, salices ui

Prima uera astrologice depingitur.

Roſignolus ridare comenʒant/
dulciter cãit Prouocat ad ſomnũ cantu Roſignolus ĩ umbra:
de quo uide Vndiculis tremulis fontes per prata uagãtur.
Plinium. Q uãdo ſimul baldus cigar inueniſq; lonardus
In quodã pleno roſeis de floribus agro/
Straccatos nimium diſmõtauere cauallos
Hic pinus celſam tẽdebat in æthere cimmã/
Q uæ prohibet rapidos ſolis penetrare calores
Ac gelidã crebris cũ frondibus explicat umbrã
Baldus et le/ Sub qua proiectis armis dãt mẽbra quieti/
onardus ami Atq; reaſũmunt uires in corpore ſtracco.
cantur. Hic deuẽtarunt baldus Leonardus amici/
Hic ue raſonando grãdi copulãtur amore.
Sed baldus poſcit q̃ ſit de ſtirpe Lonardus.
Tũc Leonardus ait/uerũ mi balde fatebor/
Sũt mihi de clara frãcorum ſtirpe parentes/
Me tua fama uocat p̃ mõtes/perq; pianum/
Tandẽ poſt longos errores ſorte fauente/
Humilitas Te reperi fontẽ uirtutum & culmen honoris.
Baldi. Baldus ait/miror cum ſis generoſus/& alto
Sãguine progenitus/gracilis rudis atq; uilani
Q ueris amicitiã,nõ hæc famoſe Lonarde
Nõ hæc cõueniunt homini p̃conia baſſo.
ſtallare/eſt e/ Talia dum mutuo dulci ſermone loquuntur/
qui piſſare/ẽ Cingar equis tollit ſellis/ponẽſq; caueʒʒas
hominis. Hos uoltare ſup ſtrãmum/ſtallareq; fecit.
Hic mare nõ lõge eſt/ad qđ sguaʒʒare cauallos

Cingar abit secum bellā cantando rosinam.
Arriuans tandē qua pulsat littora pontus,
Ecce uidet nauē grossam similem Zenouesæ,
QVæ fert in una buttas sex millefiata
Hæc in turchiam multis onerata facendis
Ire parat, quoniā psper tenet equora uentus.
Imediate uocat Cingar cignatq; patroni,
Cui parlans multā spendet pagare monetam.
Si tres cōpagnos trāsportat, tresq; cauallos
Sed fore difficilem cosam probat ille paronus,
Namq; uenire modo pastores trenta tesini,
Debebāt, pegorisq; ratem caricare tesinis,
Cingar ait, qd'ad hoc? age quæso chare patrone
Tres sumus exiguū spaciū gēs pauca rechiedit.
Anuit ille, tamē faciat fre zose pregauit,
Sic faciā tūc Cigar ait uoltando cauallos,
Mox ad dilectos prestum remeauit amicos,
Cuncta illis narrat: q læto corde leuantes.
Disposuere maris totes lustrare paesos.
Nāq; uidendo nouas cosas placet ire p orbem.
Ergo reformatis armis certamine ruptis,
Se mutuo armarūt, ac saltauere cauallo.
Inuersus pelagū cœperunt flectere brenas
Tādē perueniunt ubi nauis maxima stabat
Hāc igitur saliunt, uiuandas intro ferentes,
Atq; gubernarunt quodā cantone cauallos
Interea ueniunt cifilanes sæpe tesini,

Qui duo de pegoris ducebant agmine secum/
Quodq; agmen forsã pegoræ tres mille fuerũt
Prima per oregias sursum tiratur ab illis/
Quã seguitãt aliæ sponte/uel senza fadiga:
Nam pegoris natura dedit seguitare priorem.
Sed quando Baldum sociosq; uidere tesini/
Impedisse locum pegorarum cum palefrenis/
Dicere cœperunt conuicia multa parono/
Nam sibi nõ alios promisit tollere naui.
Baldus ut audiuit rutilum iam traxerat ensem/
Nam sibi displicuit uillanos esse superbos.
Cingar eum tenuit dicens mihi deprecor istã
Desine uindictam/nuper miranda uidebis.
Notandum Est uillanorum toleranda superbia nunquam
Altri ridebunt/altri sed forte piangent.
Baldus ei paret/sfrodoq; recondidit ensem.
Interea uentus cœpit sofiare secundus
Stat mare quagiatum paruis motantibus undis
Modus discedendi de portu in altum mare. Discostant caricam curuo det littore nauẽ/
Quæ se paulatim pelagus dilatat in altum.
Praticus exclamat poppa nochierus ab alta/
Vela resoluuntur sofiante tumentia uento/
Inq; maris golfum iam littora nulla uidentur.
Nil nisi comparet dintornum pontus & aer.
Deniq; cantantes longum rapuere uiazum.
Tunc Cingar calidus pastorem dixit ad unum.
Vis compagne mihi castronem uendere quẽquã,

Pastor ait/contentor ego/tres da mihi tronos.
Tunc sine mercari suthiezam cingar ad illum.
Tres sbursat tronos falsos Castrone recepto. Astutia Cin
Quisq; stat attentus quid de Castrõe giotonus garis.
Cingar tunc faciet: ridebat ualde Lonardus/
Nam bene squadrabat quãtũ sit cingar acortus
Deniq; per binas Castronem brancat oregias/
Quẽ butat in mediũ cunctis cernẽtibus æquor
Tunc ois subito pegorarum turba ruinat/
Et se precipitat de Naui post capitanum/
Non est una/quidem quæ nõ seguitaret i undas.
Se sforzant illas cifilando tenere tesini/
Ast ad bellasiũ possunt cifilare maruffi. Ad bellasiũ
Iã totæ pascunt aliud quã gramen & herbam. .i. frustam.
Neptunus magnum fecit tũc nempe botinum/
Qui marauiabat pegoras descendere tantas.
Cũ qbus ad Nimphas reliqsq; baronibus unam
Egregiã cœnã/nec nõ duo prandia fecit.
Omnia mãgiarũt/quod gatti nẽpe dolebant/
Nãq; polita nimis sub mensis ossa cadebunt.
Baldus de risu sclopat/crepat atq; lonardus,
Ac mercadantes multi ridere comenzant.
Cingar non ridet/paret imo uelle piare/
Sed magis in fluctus illas trabucare iuuabat/
Ad partesanas statim zentaia cucurrit,
Sed prouidus cingar zanettã corripit unam/
Inde uocans baldũ se firmat contra tesinos.

Illico ſurrexit baldus, cignatq́; lonardo,
Amboq; correptis ſpadis, ſcutiſq; brazatis,
Impetuoſe illos aſſaltauere teſinos,
Qui ſe penſantes aliquos hos eſſe bagioecos
Cũ parteſanis multũ brauare comenzant.
Sed baldus preſtũ miſeros, ex pane cauauit,
Nãq; tribus colpis mortos in gurgite mãdat,
Poſtq; ſuas pegoras ſine uita paſcere uadunt,
Hunc ſibi guadagnũ ſua tanta ſuperbia fecit,
Notandũ Dedecus o magnum uillanos eſſe ſuperbos.
Nũdũ finierat Baldus mazzare teſinos
fictio poetica Aeolus auſtrorũ magnus rex atq; magiſter
Sceptra pians, magnum mõtagnæ ſcãdit acumẽ
Hic ue oculos circum ſpacioſa p æquora girans:
Nullã qppe uidet Nauẽ nullãq; galeam.
Ergo ſuos recreare notos ſibi uoia ueniuit.
Habitatio Ventorum Cõcauus hic mons eſt, q culmine toccat olympũ
Fundamẽta tenet Pelagi ſoterata ſub undis,
Groſſibus eſt plenus de ſaxis atq; pedrazzis,
Nõ illic frondent ſyluæ: non naſcitur herba,
Ad montis culmen quædã ſtat porta recluſa
De ferro tota eſt, Vulcani facta foſinis
Hæc ſerat horrendum uaſtis ſub mõtibus antrũ
In quo ſtant uenti ſub centum mille cathenas
Groppati, uarioq́; intus ſofiamine ſtrident,
Stant ſemper prompti ſi porta recluditur illis,
Mille annos una hora parte ſubuertere pontum

Qualis

Qualis cazzator Braccos celeresq; lepreros
In presone tenet/mangiandi dando nientum, Comparatio
Vt plus famato possint cum dente bocare.
Salua desinas/leuiusq; netare caminum.
Sic et in obscuro uentos rex Aeolus antro
Clauat, ut optantes illi post carcere longo
Exire ad lucē crudelius æquora uoluant.
O/miser illa ratis/miser imo nauta plus ille,
Quem improuisa rapit uentorum tāta ruina:
Quē cū cōpagnis ferus ille siroccus acoidat. Acoidat i. ex iprouiso ca pit.
O/quā bisognat sit praticus ille paronus,
Qui pugnat tantā uentorū contra ruinam.
Aeolus ergo uidens mare nauibus esse uodatū,
Nūdum que menat baldum arriuauerat illic.
Presto cadenazzos tirat extra foramia grossos:
Ferrataſq; intrat portas/uaditq; dedentrum.
Qua ꝓpter uenti secum gaudere comenzant,
Vixq; illos multū boffantes uincula trigant.
Aeolus his dretū cridat/multumq; menazzat,
Sæpeq; cū sceptro repetantes uerberat illos.
Nāq; uelent ruptis laqueis borrire deforam.
Ventus ibi ferus est/uento gaiardior omni, Noīa quorū dā uentorū.
Cui philosophantes nomen posuere libeggium.
Præterea est alter uentonus nomine grecus. Libeggius.
Cuius usanza qdē baffare culamina tantum. Grecus.
O/quales mollat ꝑ nubila quippe corezas,
Quod nos pensamus fore magna tonitrua cœli

Tunc apuntando coreZones grecus alentat.
Trãmõtana. Est alter uentus qui tramontana uocatur,
Frigidus in tãtũ quod totus giazZa uidetur.
Est quoq; uenticulus qdã/paruusq; notinus,
Visinellus. Quem uissinellum dicunt similem diauoletto.
Hic semper quando pelagũ fortuna rebalZat.
Se ficat in fluctus/ac circum circa regirat,
Qua pp gignitur uortes uel moia uocatur.
Borra. Sed qd narrandũ de te fantastice Borra?
Te solum nautæ formidant/te galeotti.
Te solus pelagum conturbas pessime borra.
Tu facis undarum montagnas tangere cælum.
Nulla tuas durat percossas ferre galea,
Quas ueluti ballas agitas sbalzZasq; p undas.
Nec brauare uoiat nauis Zenouesa culamen
Quod greuazZũ hẽat stimas hãc certe niẽtũ.
QVũ tu borra furis solitam montatus ad iram,
O/infelix nauis quæ sic alhora trouatur.
Non durant remi/non arbor/uela/timonus,
Omnia sfrãtũmas ueluti tot nempe bocalos.
Garbinus. Est quoq; garbinus uentus/uentusq; siroccus/
Sirochus. Leuantus frater greci/placidusq; maestrus.
Leuantus. Sed si narrarem uentorum nomina cuncta.
Maestrus. Lectori facerem pro longis tædia uerbis.
Ergo schatenatis illis rex Aeolus uno
Se cantone tirat ne forte uolaret & ipse:
Nãq; suum regem per nubila forte tulissent.

Nox tenebrosa suas passim diffuderat umbras,
Viderat ascortus iam plurima signa paronus,
Ex quibus agnouit quod maximus eminet iber.
Me miserũ clamat quod nunc sol ualde calebat: signa tempestatis maritimæ.
Vtq; sub obscuros nebulones lumina tinxit.
Pallida nunc luna est/nũc ignea tota uidetur,
Cernite delphinos qui saltant desuper undas.
Non ego curabã sub portu quando manebam:
Quod gauinelli passim stridendo uolabant,
Scandebatq; altum girãs aeronus olympum.
Tunc ego uenturam nolui pensare procellam.
Sic dicens subito se contrastare paregiat,
Quid facit? abassat paulatim uela magister:
Seq; nudãs brazzos plantat de retro timoni,
Postea sollicitis famulis cridando comandat.
Cui parent illi facientes mille facendas,
Hic mollat cordã/trahit hic/sed soluitur illa,
Et centum raucas audis cantare cirellas,
Et centum uoces hominũ faciuntq; iubentq;
Splendidus in quodam stabat cãtone lonardus:
Giocans cum Baldo trans dates ad tauolerum;
Nec mentem tantis illi posuere facendis.
Ast aliũ cingar solus dormibat in unum
Cantonem/nec se disdormenzare ualebat,
Quisq; facit gequã propter deffendere nauem
Sed solum cingar stat ronchezando supinus:
Cui nõ bõbardæ potuissent rumpere somnum.

Ergo scorozatus q̃dam de gente sgiauona,
Cingaris ingenti percussit calce quadernum:
Et dixit, sic sic donas poltrone socorsum?
Cingar apena leuans oculos, ferus ĩ pede saltat,
Sclauonemq; illum laxato concite pugno
In medio pelagi fecit tommare debottum,
Qui sbalorditus nodandi perdidit artem,
Ac repletus aqua descendit ad æquoris imum.
Quo facto reliq; tunc surrexere sgiauones:
Cingar butatur ĩ pelago a sgiauonis.
Namq; super naues gens talis stare suescunt,
Cingaris in mediũ brancãt, et ĩ æquore buttant
Sed per auenturam modo se spoliauerat arma:
Cœpit cum tanta per fluctus tendere brazzos
Gallantaria· quod quisq; uidendo stupebat
Interea baldus sensit quod cingar in undis
Postulat altorium, subito tauoleria laxat,
Atq; uidere quid est uadit comitante lonardo.
Ecce uidet medio ponti quod turba sgiauonum:
Se sforzat uibrando focum, uibrãdo trauellos,
Ne se cũ manibus ad nauem Cingar ataccat.
Proh puta, quãdo uidet baldus q̃d cingar ane,
Qualis sit captus poteris pensare dolore. (gat
Infuriatus enim nudatum protulit ensem:
Ac sclauonorum turba se ficcat in illa:
Ad primũ tractũ tres mandat in æquore testas.
Propter quã bottã scapulas uoltare comenzant
Nec nasare uolunt si baldi spada taiabat.

Illos persequitat per nauē baldus ubiq;,
Infelix ille est qui capitat in pede baldi.
In mare se potius donant, quā cernere spadam,
QVæ de ceruellis et sanguine plena colabat.
Tūc cingar repetare uidens per lata sgiauones
Aequora, non cessat miseros seguitare p̄ undas,
Imo pians illos manibus per colla negabat.
Iā plures mortos leonardus ī æquore misit.
Qui porgens hastam clamabat cingare ueni,
Teq; huic hastæ manibus brancando iuuabis.
Tunc cingar nando reditus se giappat ad hastā
Quē leonardus aquas p̄stū cauat extra marias
Nogierus nauis laxauerat ante timonem,
Vt questionem tantam spartiret ab illis.
Ante pedes baldi tremulo se corde butauit,
Atq; petit ueniā, quoniā fortuna menazzat.
Et dubitat quod gens robbæ nauisq; negabit,
Quo sermone pius cessauit currere baldus:
Incusatq; suos mortē meruisse fameios,
Tunc forbens spadā rosso de sanguine fœdam,
In fodrū posuit sociumq; iuuare cucurrit.
QVē repit pagnos ad lunā in pupe sugātem,
Et leonardus cū multum irridendo sbefabat.
Dūq; illū baldus bertezat cū leonardo,
Ecce repentinus uentorum stolus ariuat,
Bora prior, contraq; illum sofiando siroccus.
Et garbinus adest, contra quē grecus amollat.

Baldus mazzat sgiauōes

Iocatur poeta

Incipit pul/ Terribiles strigas/quibus æthera sūma rebūbat:
cherimatem Et sic urtarunt hi quattuor æquora uenti.
pestas maris Incipiunt fluctus montagnas surgere in altas.
Castronesq; maris rupti pascuntur ubiq;.
Iam cridor æthorios hominum cōcussit abissos,
Sentiturq; ingens cordarum stridor, & ipse
Pontus habet pauidos uultus/ mortisq; colores.
Non plus cana diē fundebat luna per undas,
Diē.i.lucem Nubila nāq; uolant nigro confusa colore,
Fulgure flamigero tantū lampezat olympus,
Post quē fulgorē corezones grecus alentat/
Atq; procellosas laxat sborare piozas.
Nūc siroccus hēt palmam/nunc borra superstat
Irrugit pelagus tagens cū fluctibus astra.
Horrendā mortē nautis ea cuncta menazant.
Qui sine speranza uoces ad nubila mittunt/
Atq; simul feriunt laceris sua pectora pugnis.
Baldus habet nullā sub pectore quippe pauram
Currit ad hortandū timidū pro morte paronem,
Cui dans altoriū torquet sforzando timonem.
Postea sollicitat famulos/hinc inde procurat,
Nūc tirat cordas/nunc mollat/praticus ac si
Nauta foret/trepidos confortat uoce secura.
Pro nimia pluuia mundus sfondrare uidetur,
Nil tamen in testa seu bretā/siue capellum
Baldus habet/dicens illam montare nientum,
Dūmodo scamparent alii/uult ipse morire.

Turba marinarum deponere uela studebant:
Nã caricata nimis pluuia scarpabitur arbor,
Maxima uentorum sed uis pluuieq; repugnãt,
Et nihil omnino possunt dissoluere cordas,
Imo trabuccabant gambis strauoltibus omnes.
Tunc subito currens alebardã baldus agiappat,
Atq; nouẽ cordas illã uibrando taiauit,
Velaq; strepatis caschàrunt prona cirellis.
Cingar formidans quodam cantone moratur:
Ac de galitia sanctum uisitare Iacobum
Vouerat, et faciet ternas ibi dicere missas:
Præterea sanctæ de oreto uelle Mariæ
Candellas offerre duas de cera bianca.
O, quales totis sanctis facit ille pregheras.
Seq; deo accusat multas robasse facendas,
Quod si scampabit de tanto forte periclo,
Omnia restituet, poueros aut uestiet omnes,
Atq; heremo uitã menabit deniq; sanctam.
Talia dũ cingar trepido sub pectore pensat,
Ecce ingens fluctus ueluti montagna ruinat,
Qui totã nauẽ nettũ passando cimmauit,
Et mercadantes sibi traxit in æquore multos,
Baldus uero stetit sicut plantata columna.
Cingar se manibus lignum brãcauit ad unum.
Qui se spazzatum penitus tũc esse putauit.
Iã mediã noctẽ tundus uoltauerat orbis,
Sæuit ognhora magis rapidas fortuna p undas

Vota cigaris timẽtis anegari.

Cimauit. i. transiuit.

Perdiderat ſcrimmã pauidus iã nauta timonis:
Vlterius neſcit qua prendat parte uiazum:
Ventorum quoniã grandis poſſanza reſiſtit.
Nũc sbalzzata ratis sũmũ toccabat olympum,
Nũc ſubit infernas unda sbadagiante paludes.
Ceſſat tẽpe/ſtas. Deniq; quãdo deus uoluit uenit ecce ſocorſus,
Siue fuere preces faciebat quas modo cingar,
Siue aliquis ſanctus/maris ẽ cui forte poteſtas,
Paulatim fluctus ſe ſe nihilare comenzant,
Tunc omnes uenti fugierũt agmine facto.
Inq; ſuo clauſit illos rex aeolus antro.
Fictio poetica. Inclita neptuni turbarãt attria regis,
Totaq; niphãrũ caſamẽta negata fuerunt,
Ergo neptunus miſit tritona ſtafettam/
Qui pilians cornu buſum de dente balenæ,
Incepit tanto ſonitu ſofiare ganaſſas,
Quod ſpauẽtati uẽti fugiere defattum:
Nã baſtonatas neptuni ſæpe prouabant.
Portauere uiã cuncti carneria uenti.
Sed mea me ſentis? clamat maſſara, patrone.
Iam depone cito calamũ/calamaria/cartam,
In punctũ cœna eſt/frigeſcit calda meneſtra,
Compagni totã iã mangiauere ſalattam,
Terminat iſte liber uobis/mihi cœna comenzat.

Explicit liber Nonus.

Magiſtri Aquarii argumentum in decimam macaronicen.

Gingar prolixis ſermonibus aſtronomiā
Dū pelagū ſulcant nō parua diſſerit artē:
Lunæ/Mercurii/Veneris/Titanis & acri
Mauortis/Iouis/et Saturni narrat olympos.

Merlini cocai poetæ matuani macaronices decima.

Equoreus iam fragor erat ceſsātibus auſtris
a Placatus nautæq; ratis quaſſata reformant.
Baldus apollineos cernens exire cauallos,
Extra maris fines/quia nox iā fugerat atra:
Talia miratus parlans cum cingare dixit.
Cingare me grandis nūc admiratio brancat,
Ecce uides ſolem ſolito plus corpore magnum,
Nec ſcio caſonē cur ſic tremmare frequentat.
Cingar ait/magnā coſam mihi balde domādas,
Quā narrare nimis ſudarunt aſtrologantes/
Nam ſuper humanas mētes hæc facta fuerūt.
Attamen inſignis quidā de ſemine greco
Cuius erat nomē (ſi recte recordo) piatonus:

Cigar iterro gatus a bal do de qbus dã passibus astrologiæ i hoc libro mi rũ imodũ lo- qtur de astro logia.

Astrologusq; alter Tolomellus ac Aristotel
Talia scripserunt magnos caricando libra zos.
Quando Leonardus, qui quõdam philosofiæ
Incubuit, sensit Platonem uel Tolomeum
Postea Aristotelem quod cingar tunc alegabat,
Tanto corripitur risu, quo d sæpe crepare
Credidit, & Baldus nil ridans dixit ad illũ.
Ergo uelut uideo tu Cingáre scis strologiam?
O, si nouissem te istos studiasse lauores,
Me ualde doctum fecissem quippe maestrum
Quãuis Cingar erat cunctis in rebus acortus,
Attamen hæc Baldũ pensat dixisse dauerum.
Nil ridet, Sed stat quadã grauitudine morum:
Quod iã non Cingar, sed Tulius alter habetur
Seq; bonũ rebus in talibus esse maestrum
Ostentat ac si semper studiasset in illis
Tunc ait: o quotiens te te mi balde gabaui,
O quantas uoltas oselatus Balde fuisti.
Me de nocte quidem pensabas ire robatum,
Vel scadenare ussos, uel rampegare fenestras,
Sed cancar ueniat mihi nũc si dico bosias.
Pergebã stellas ad contemplare fogatas,
Pergebãq; polos fantasticare manentes.
Omnia cernebã super unã stando pioppam
Vt melius Cœlũ possem guardare propinquum.
Dic leonardus ait, dic dic mi cingare: qdnã
Tunc cõtẽplabas? fors fors noua pluria, discam.

Cingar ait faciā: breuiter licet oia dicam
Cernebam lunam maculosa fronte biancam, Cœlū lunæ.
Distenebrare maris scoios, terræq; paesos.
Cornibus aductis nūc paret schorzza melonis,
Cornibus iniūctis nunc est pars mezza taieri,
Cornibus ipletis nūc fundamenta tinacci.
Hæc in ceruello multos non stare deuedat:
Et quāuis grossi sint de ratione uilani:
Hāc tamen obseruāt quādo ē taiabilis arbor,
Hæc tenet extremi gelidū regnamen olympi, Luna recipit
Atq; coruschatur phœbi de nocte cauallis. lucē a sole.
Hāc tamē interdū pluto strassinat ad orcum Fabula de ꝓ
Nam pro puniceis fuit osellata granellis. serpina ra
Hā cseruant medici quando medicina malato pta a plutōe
Dāda sit, hæc faceret quādoq; cagare budellas. Natura lūæ.
Hæc facit antiquas bagnefacta dolere piagas.
Hāc metuūt pazzi, stulti, lunaticus inde
Dicitur ille suos qui cascās torquet ocellos,
Quē tu iurares animam butare deforas.
Hac lucente Stryce se alegrant atq; stryones,
Seq; cauāt nudos unguentes mēbra cirottis, Stryx.
Inde super gramolas tresspos de nocte caualcāt. Cācar ꝓ cā,
Hæc multis fecit me desperare fiatis, cer posuit, ut
Nāq; est nocturnis nimiū contraria ladris. euitaret ca
Perq; hāc zampigherus cancar de nocte piatur zephaton.
Nūtiat hæc pluuias uultu nigrefacta futuras. cer. de.
Nuntiat hæc nautis pauida cū fronte ꝓcellas.

De qua parlarunt alii plus philosofantes.

Cœlũ mercu rii. Te patrone meus Mercuri doctor in ipsa
Arte robatoria pochinis cerno fiatis.
Nãq; times ne, dum per cœli rura caminas,
Te iungat rapidis furibundus Apollo cavallis,
Et sburlãs faceret forsan tibi rũpere collum.

Bebeare est pegorarum melius quã balare. Tu supra solarũ lunæ tua regna locasti.
In quibus o quantæ pegore bebeando strepescũt
O quantæ capræ, porci, tauriq;, bouesq;,
Vel o quanti Asini, Mulli, gibbiq; camelli.

Mercuius deus ladrorũ. Nã tu per mũdum uadis faciendo botinos,
Quos cœli menas ad grandia scepta secundi.
Alatũ portat semper tua testa capellum,
Alatũ portat semper tua gamba stiualum
Fatidicã gestat semper tua dextra bachettam,
Ac imbassatas patris Iouis undiq; portas
Tu mercantiam faciens uadisq; redisq;,

Laus Mercurii. Tu uentura canis, multũ tibi musica gradat,
Tu pacem, si uis, furibunda in gente reponis:
Tu litẽ, si uis, compagna in gente ministras.
Tam bene Mercuri tua dulcis fistula cantat
Quod male delectans ad somnũ ꝓuocat artus,
Vnde tibi mortus fuerat centoculus Argos.
Ergo patrone meus tibi me recomãdo ladrettũ,
Ne supra triplicẽ forcã me lazzus acoiat.

Cœlum ueneris. Cernebã uenerẽ solis seguitare pedatas.
Quando idẽ phœbus subiit neptuna tecta.

O quantas uoltas Vulcano cornua fecit,
Nam ſgarlatatus Vulcanus eſt ſibi coniunx.
Hæc ſibi zardinum terzo plantauit in orbe,
In quē Nimpharum multis ſociata brigatis,
It recoiendo roſas nitidas, pulchraſq; niolas
Mentā, garofolos, mazuranas, baſalicoium,
Texunt girlandas, freſchadas, atq; coronas,
Diuerſaſq; canunt canzones: atq; ſtramottos,
Diuerſoſq; ſonant chitarinos atq; leuttos.
Hic ſemper ballant, ſaltant, danzantq; puellæ,
Seq; lauant freſchis in fontibus, ac fluuictis.
Venticuli tenues crebris ſub frondibus afflant,
Et ſtracatarū nimpharum pectora mulcent.
Hic pinus, fagi, cedri, sūmiq; cipreſsi:
Spernazant umbras, ſub quas hoc ſepe repoſsāt
Ad cazam uadunt arcus, pharetrāq; ferentes.
Extra boſchaias de cedris atq; narancis
Diſcazant ceruos, leporinos atq; caprinos.
Non hic Villani terram uangare fadigant.
Non hic Villanæ ſtuppā filare uidentur.
Non hic plātantur cepæ, nō hic rauanelli.
Non hic porra nocent naſum, non alia, forta.
Non hic urtices, ſpinæ ſub tegmine cælant
Serpentes, roſpos, biſſos, gelidaſq; luſertas.
Hic niſi grata quies, niſi pax, niſi ſūma uoluptas
Hic niſi gentiles animi, gentilia corda,
Dū uenus in tāto lætatur pulchra triumpho.

	Expectat donec ſol uult equitare per orbem.
	Q uæ feſtina uolens ſolis præcedere curſum/
	Et ponens capiti uario de flore coronam/
	Scandit in auratam/roſeam/niueãq; carettam,
	Vadit ad Oceanum pulchris ſociata puellis,
	Expectat donec ſolem uidet eſſe propinquum.
	QVo uiſo,rutilam liquido de gurgite frontẽ
	Explicat/& ſe ſe mortalibus undiq; promit.
Cigni dican	Paruiculis modicam generat ſplẽdoribus umbrã
tur ueneri.	Ac reliquas paſſim diſcazat ab æthere ſtellas:
Iouis oſellus	Sic & apolineos rutilans uenus indicat ortus.
eſt aquilla.	Q uattuor hanc tirant ſpacioſa ꝑ æthera cigni
Cœlum ſolis	Q uos quãdoq; auiũ mater Iouis urget oſellus
Tp̃s et natu/	Sed quis phebeos ortus narrare ualebit
ra cõiuges	Q ui medios inter cœlos ſibi regna locauit?
ſunt.	Videlicet quarto ſua ſtant palatia cœlo.
Figliæ iſto	Chortem banditam portis hic ſemper apertis
rũ ſunt pria/	Detinet,eſt cunctis intrandi larga poteſtas.
uera/aeſtas	QVattuor hic habitant mulieres noĩa quarum
autumnia:	Primauera, Aeſtas, Autũnia, Meddabianca.
meddobiãca	Has genuit uarias mater Natura ſorellas.
Primauera	His pater eſt quidam Seniorus nomine tempus.
maridatur	Prima uera fuit Veneris maridata fiolo,
cupidini fi	Q ui nuncupatur (ſi recte recordo) Cupido.
glio ueneris.	Hic poſt terga gerens alas paret unus Oſellus/
Natura cupi	It ſemper nudus bragam portando niunnam,
dinis.	Fert arcum,pharetram cinctã,dulceſq; ſagittas
	Vna ſagitta ſuum de plũbo portat acumen,

Auratam sed habet formosior altera punctam.
Prima odium parit sdegnatos inter amantes
Crescit amor penetrans nimium: feriente secũda
Fert in carcasso uarias exinde sagittas,
Dicuntur uariæ, uarios quia nutrit amores.
Primauera, istũ lætatur habere maritum,
Cui placitura, sibi crines cum pectine format,
Atq; crudelos crispat, ponitq; belettum:
In ceruice gerit uiolarum nobile sertum,
Purpureos uestit mantos, niueasq; gonellas,
Semper odoriferos onguentos portat adosum,
Silicet ex calido musgio gratoq; Zibetto Musgius et
Hæc quoniã reliq̃s magis est formosa sorellis Zibettus.
Non curat fuso pirlanti ducere stuppam.
Semper sub uirides umbras per prata uagatur,
Quam passim seguitant oselini mille canentes
Non philomena deest quæ dulci gutture cãtat,
Non gardelinus, qui fixit in arbore bussi,
Nidululum, cessat tremulã dissoluere linguam,
Non hic franguelli mancant, facilesq; fanelli
Non papagallus nostras imitando loquellas.
Non hic stornelli, Merlotti, non lugarini,
Non desunt lodolæ, gazæ, tum cætera turba,
Nos primauera sibi uult semper habere sodales.
Per quadã scalã ueneris descendit in orbem,
Qua uisa currũt Nimphæ, medioq; reponunt
Illam cantantẽ, faciunt quoq; mille arezzas.

Aestatis uti litas. Altera germana est quæ noie dicitur Aestas,
Ipsa deæ cereri gratissima/gratior anno,
Nāq; laborando granaria frugibus implet/
Semper Apolineo nigrefacta calore fatigat,
Mortales gentes sine qua de pane carerent.
Hæc miseros multū facit insudare uillanos:
Attamē hæc illis est grata fatiga uilanis.
Nā quāuis poltrona dolet sibi schena metendo,
Atq; caro ueniat brazzis battendo creuata,
Omnia suportant memores quod tpe freddi:
Nil retrouatur agris nisi niues/giazza/pruina.
Gaudent frumento caricos implere solaros:
Quāuis non meritant hæc talia dona uilani,
Frumentum uendunt dinari propter amorem,

Increpat uillanos. Mox sua de meio/de faua/panzza gratatur.
Illis æstatis labor est gratissimus ergo:
Sed tūc uillanos audis maledire gaioffos,
Quādo crepāte pado bisognat ad argīa uadāt.
Trant angonaias/gianduffas/et codesellas,
Blasfemantq; deū/sanctos sanctāq; mariam:
Hi quoq; poltroni scusant sibi schena dolere,
Atq; suprastanti tacite mala plurima pregant,
Quū bastiones faciūt mandante senatu.
Ergo grata æstas uillanis/ac citadinis:
Hi semināt fruges/illi frumenta guadagnant.
Hæc æstas multo semper sudore bagnatur/
Nō portat uestes/tantū sibi sola camisa est,

Titanis

Titanis rapido nam broſtolatur ab igne.
Sæpe lauorando tendit ſugare botazzum:
Nec ſibi bache tuos laſſas mancare liquores.
Dũ coqtur phœbo/ſegetes dũ falce trucidat,
Dũ cum uerzellis ſegetũ deſpaiat ariſtas/
Nõ ceſſant unquã raucæ ſtridere cicade,
Debilis eſt auſter uentus/nil murmurat aura:
Omnia pro ſolis calido ſplendore bruſantur,
Sinduntur petræ/ſcinduntur rura/nec herbæ
Se uiridare queũt/quoniã fugit humor ab illis:
Ergo non æſtas grata eſt dũ regnat in anno/
Sed grata eſt/nã gens nõ hac eſſente moriret.
Tertia germana eſt autũnia gente uocata/ Autũnia cõ/
QVæ coniunx bacho data eſt a tempore patre. iũx bachi.
Corpore ſunt ambo nimia pinguedine graſſi,
In tantũ/quod certe illi ſclopare uidentur.
Semper habens retro barilottos/atq; fiaſchos,
Et pariter uadũt plures cantando ſonettos,
Sorbottũ uini capiunt ceſſante ſonetto.
Inde canũt aliũ/poſt quẽ quoq; pocula ſiccant:
Sic alternando laxis ebriantur habenis,
In circũ uadãt campi caſamenta uidentur: Modus im
Inq; ſuis oculis res unica bina putatur. briachi.
Sed plus uina bibũt clo clo reſonante botazzo,
Deniq; sõnus adeſt/quorũ niſi mẽbra foueret,
Illi imbriachi penſantes uelle uolare,
Forſitan in terris de cœli ſede tomarent.

Sornagiare, Dum sornagiantes porcorum more quiescunt,
Ronchezare His nudis guardã faciunt duo mille putini:
Runfare, Qui quoq; sunt nudi/saltantes circa parentes,
idem sunt. Cantant eu/oe/faciunt bacanalia patri/
Quisq; suam testam uignali fronde decorat,
Quisq; manu portat botros uueq; racemos,
Quisq; fiaschettum paruo pendente loretto.
Inde sub umbrosis uignis ebriantur & ipsi,
Ac pleni musto pariter dormire comenzãt:
Sæpe dies totus somno finitur in uno.
Gens todesca suos dicunt hos esse patrones,
Imo deos alios non cognoscuntur habere,
Effectus equidẽ experientia monstrat.
Namq; suum poscit bechirum quisq; bo conus.
Natura to Qui postq; totos ebrii uodauere bocalos
deschorum. Se cũ bechiris gioccãt in fronte rubenti:
Parlant per lettrã melius quã ante bocal um
Dũ trincher faciũt/multus tartofen habetur.
Sed quãdo surgunt/o quã iocunda uoluptas
Has guardare foco similes cũ lumine torto.
Trinchar et Dũ uadunt passus nulla ratione menantur,
tartofen sũt Quos unquam muro nõ discostare uidebis,
uocabula to Ergo istis bachus/nec nõ autũnia gradant,
desca. Qui totũ mundũ uariis de uitibus implent,
De maluasiis/uernazzis/ac tribianis.
Meddabiãca Vltia germana est quæ meddabiãca uocatur,
De qua dũ parlo me grandis freddus asaltat.

Femina magra nimis tota ē, macilētaꝗ̄ uultu,
Semper flere paret sic malenconica uadit.
Giazzatas trezzas, giazzatos fertq́; capillos.
At sua contexta est uestis de niue bianca.
Horrescunt macræ nimio pro frigore carnes,
Quæ, nisi donaret soror aestas mūera panis:
Gaiofazza qdem de marzza fama periret.
Semper apud brasas stat substizzādo laue zum,
Pigra nimis, boreamq́; timet si uadit ad aër.
Sūt iugiter sua tecta albis caricata pruinis:
Et candelotti de giazza culmine cascant.
Hāc quando mundi per campos ire bisognat,
Ex templo fugiūt filomenæ uel rauarini,
Ac uolucres alii quos primmauera ministrat.
Tantū cornagiæ, corui, tacoleq́; uidentur,
Qui cra cra semꝑ cra cra ꝑ rura frequentant.
Cætera diffugiunt medda regnante bianca.
Prouida non exit paruas formica cauernas,
Se nimaca latet gusso, cui porta seratur.
In casulas cælātur apes dum frigora passant.
Non exire uides gelidas de inuerno lusertas.
Has infesta nimis sic urget medda bianca,
Attamen est multum preciata studentibus ista,
Ocia longa ipsis nocturno tempore prestat.
Doctores fecit grecos, Arabes, et Ebreos:
Chaldeos, nec non tantos de gente latina:
Et magis inuerno doctor, quā æstate creatur.

Inuernus ꝑ/ siatur studio sis,

Hæc habitāt igitur ſolis ſub tecta ſorellæ,
Q ue menſes/annos generāt horeſq; dieſq;.
Hāc pulchrā certe ſol gaudet habere fameiam,
Q uā paſcit/nutrit/ſibi nec grauis ulla fadiga
Omnes in ſolis praticant ſublime palazzū, (eſt
In quo ſæpe dei faciunt conuiuia ſecum.
Supra caput portæ ſerpentis lurida pellis
Phitonis pendet/quē quondā ſtrauit apollo.
Fabula phitōis ſerpētis — In muro Phæton depingitur extra palazzum,
Q ui nō attendens phœbi præcepta parentis,
Fabula phaetontis. — Dū male guidat equos de sūmo caſcat olympo/
Ac ſibi ſpezzatis collum ſchauezat habenis.
Hoc igitur cœlū quartum poſſedit apollo:
Supra quod martis crudelia tecta locantur.
Cœlū martis. — Mars ferus aſpectu quinta praticatur in arce,
Q ui ſcorozatus turbata fronte menazzat,
Braſatos oculos/dū guardat/buttat adoſſum:
Sanguineas bauas ſua labra tumētia mittunt,
Criſtatā portat galeā/clauſamq; ueſiram,
Tot reliquū corpus grauibus ficcatur ī armis.
Targonus lateri/dextro/ſed ſpada ſiniſtro
Dependet/mazzāq; tenet ſua dextra ferata.
Semp it in frezzam magno gallopante cauallo
Q ui baſtiones ſua circa palatia fecit.
Nō hic bōbardæ mancant/nō paſſauolantes,
Non hic mortari/colubrinæ/non baſiliſchi:
Non deſunt etiam pauaiones atq; trabachæ:

Stēdardi sunt hic/bandire/timpana/trombæ,
Deniq; q̄dquid habent homines belādo necesse.
Talibus in cosis mars delectatur anhelus
Saguinis/et gaudet calidū fundēdo cruorem
Huic cædes soror est/Lis mater/rixa sed uxor.
Huic pater est liuor/rabies uindictaq; nati.
Est quoq; mauorti fortezza fidelis amica,
Estq; uigor socius/sapiens prudentia/nec non
Temperies illum semper mature gouernant.
At rex cunctarum stellarum Iuppiter alto — Cælū Iouis.
Præsidet in solio sextū sortitus olympum.
Diiq; deæq; omnes ueniūt huic p̄ndere iura,
Iuppiter his causas soluit/ fatumq; ministret/
Nulla datur deitas aliis ac nulla potestas
Ni iouis arbitriū certa ratione ministret.
Nemo audet planeta suos exire paesos,
Ni dederit saluum conductum iuppiter illis.
Quotidiæ diuū cætu uisitatur ab omni,
Suscipit alegrus quos in regale palazzum.
Læditur interdū (quo uis) deus unus ab altro,
Inter quos æquo discrimine iudicat ipse.
Multotiens zoppus Vulcanus cornua portans
Inuenit uxorē ucnerem cum marte iacere, — Vulcanus irridetur alii deis.
Ante iouē currit/pauido mouet ore querellas:
Iuppiter hunc ridēs uerbis solatur amicis/
Vulcanusq; manet cunctis irrisio diuis. — Fabula eiusdē Vulcani.
Hos tamen i quodā de ferro rete piauit.

Q uos reliquis diuis patefecit clarus Apollo.
Iuppiter in dextra tria flumina portat/ ab ipso
Condita Vulcano hæc ferro fabricãtur et igne.
Si quãdoq; furit/tunc magna tonitrua surgunt
Terrificant homines mundũ caschare putãtes.
Iuppiter ergo deũ rex cuncta creata gubernat,
Atq; suum solium sexto plantauit in orbe.
Non ego saturni uolo dicere conditionem.
Namq; malenconicus troppũ mi balde uenires,
Baldus habet faciem contractã more stupẽtis,
QVis diauol/ait/tibi talia cingare dixit?
Q uo ut imparasti tales ingrate rasones?
Q ui mihi nec minimã de tali arte fauillam
Monstrasti postquã socii praticauimus una.
Sic nos irrides/dicens studiasse Platonem:
QVi dicturus eras Platonem seu Tolomeum?
Si tibi uolo benum/quidnam leonarde uideris?
Tunc leonardus ait paulo mi balde quiesce:
Desine quod seguitat Saturni pingere cœlum.
Cœlũ Saturni. Cingar ait/saturnus inops extrema petiuit.
Climata cœlorum/qui uxorem medda biancam
Menauit/quoniã de frigore cascat uterq;.
Non potuere tamen unquã generare fiolos,
Non solum quoniã mancant sua corpora caldo,
Iuppiter at patri saturno membra taiauit.
Hic macer est uultu/calua cum fronte rapatus,
Sbauazzat totam naso colante bocazzam,

Nec solũ dentẽ retinet sua quæq; ganassa,
Omnes cũ flatu putrido/cũ parlat amorbat,
Hispida barba riget/nũquam pro pectine lenis,
Cum bastone suas uadit numerando pedattas,
De passu in passu tussit spudatq; macagnos:
Fert sgarbellatos oculos/nec sbercia mancat:
Pellizzonus cũ usq; ad calcanea coprit:
Attamẽ ipse facit tremolãtos frigore plenus.
Eius bassa domus plena est humore nociuo/
Flent muri/guastat rumatica muffa solarum:
Hic nũquam radios splendẽtes fundit apollo,
Praticat hic semp spissis nox plena tenebris.
Hic barbastelli strident hinc inde uolantes,
Supraq; tecta canũt gnao gnao faciẽdo ciuettæ
Tristitia hic habitat/macies/genus oẽ malorum
Videlicet febris/capitis dolor/hydropisia,
Angonaia/malum de costa/mal de mazzucum,
Flegma/tumor uẽtris/uermes/coliciq; dolores, Genera morborum.
Petra uesicarum/cãcar/giãdussa/bognones,
Frãzzosus/ferse/cagasanguis/rogna/uarolæ/
Infirmitates totas non dicere possem,
Ista fameia senem Saturnũ semper honorat,
Sed male fida quidẽ/qa bursa uodatur ab ipsa.
Hanc medici preciãt/sed in altro corpe ficcam,
Nãq; guadagnãtur ducatti ottãta quotannis.
Ergo Saturnus postremo præsidet orbi,
De quo caschatus possit sibi rũpere collum.

En uobis liquido septē descripsimus orbes/
Nō reliquas seguito rasones astronomiæ:
Nā uobis facerē longis fastidia uerbis,
Nolo duas ursas maiorem siue minorem
Dicere/nec stellas retinet quas signifer arcus,
Nec quod circa polum fixū rotat ille biolcus,
Qui septē magnos uadit pascendo boazzos,
Sed quid ego cerno prestum mirate sodales:
Et uix conticuit cingar/ cū grossa galea
Inuersus baldi nauem furiosa uolabat,
Protinus astrologus cingar cessauit/oportet
Astrologare aliter quam stellas nocte uidere.
Sed mihi prolixus peperit fastidia cingar,
Hic facio finē/quia mens sotosora butatur.

Explicit liber Decimus.

Argumentum magistri Aquarii
in undecimam macaronicen.

Hic naudle mouent certamē contra piratas.
Atq; pyratarum/lironus/nomine ductor
Nauillū baldi tulit ammitendo galeam,
In qua moschinū cingar trouat esse ligatum.
Post longas festas/falchettus in æquore nodans
Venit/et his quædā fuit īsula portus et esca.

Merlini cocai poetæ mantuani
macaronice undecima.

Estitit in medio sermonis cingar, utrunq;
Compagnum monuit celerem mostrando galeam.
Non sic præcipitat cœlo falconus ab alto, Comparatio
Non sic uertonus fertur schocante balestra:
Qualiter illa ruit uento spingente galea.
Nũquam uista fuit tantum peruersa canaia,
Vela cito bassate cridat pesate timonem,
Et se uicinans multum frezosa caminat.
Altera post istam uenit bastarda galea:
Quæ simili foza multum furibunda nodabat.
Altera quin etiam, sequitur/sed grandior istis,
In qua uastus homo/gentis capitanius extat,
Qui se per nomen facit apellare lironem. Lironus pyrata.
Vir fuit in toto nunquam crudelior orbe.
Nero benignus erat/decius quoq; mitis ad ipsũ. Ad maiorem crudelitatẽ
Horridus aspectu/sua barba cruore colabat, mites reputã
Nam ueluti beluæ miseros mãdebat homones. tur Nero &
De quo diffuse libro parlabimus altro. Decius.
Tres igitur fustæ ueniũt ꝓ rumpere nauem.
Baldus ad arma uolat/sfodratũ ꝓstiter ensem
Corripit/imbrazat clipeũ/bassatq; uesiram.

Cingar habet multã de Baldo nempe ſcagaitã,
Non quod ab aduerſa metuat ſit parte necatus,
Sed quia difficile eſt mortẽ ſcãpare per undas.
Ipſe leonardus Baldo ſe firmat apreſſum,
Stanſq; paregiatus ſpadã tenet atq; brochirũ,
Interea cernens animoſos Nauta Barones,
Nil metuit, uolgit ratẽ dincontra galeas,
Stantq; ſuper prorã Baldus, Cingar, leonardus.
Schiauones etiam preſti ſua tela paregiant,
Implent ſulfurea ſtrepitoſos puluere sgioppos,
Martinuloſq; rotãt curuas flectẽdo baleſtras.
Pars ratis aſcendit gabiã, pars retro barones,
Et ſic in punctũ nauem poſuere debottum.
Iã uenit ecce prior remis impulſa galea,
Circũ circa fremens girãt: ſed nauta timonem
Praticus aut calcat, totis aut forcibus alzat,
Et ſemper zuffus Nauis ſtat contra galeam.
Naualis bataia. Tnnc cito ſgioppeti centum ſcaricantur ab igne
Milleq; laxantur bolzones extra noſellas.
Incipiunt pauidas ad nubes ſurgere uoces.
Aſſaltu quoniam multi feriuntur in illo.
Saxa trahũt, groſſoſq; trabes de Naue ſgiauones
Trantq; paliferros propter trapozare galeam.
Tunc animoſus Aper nõ ſtetit Baldus abadam,
Se leuat, atq; illam ſaltauit ſupra galeam,
Q uẽ Cingar ſeguitat magno targone coptus,
Atq; Samitarram toto conamine uibrat.

Ipse Leonardus de schena balzat in altum,
Ac super unius saltauit terga piratæ,
Quē feriendo aliū, pelagi trabucat in undis.
Baldus in introitu primo laxando stocatam
Nogierum fustæ quendam sbudellat homazzū.
Tunc omnes illum circūstere Pyratæ,
Inumeras spadas, stoccos, mazzasq; menantes.
Sed Baldus suetā coleram sub corde ficauit,
In medio illorum, maior ubi calca feribat
Se iacit: at Cingar nō hunc seguitare rafinat.
Ingentēq; facit Leonardus quippe macellum.
Hic tres cōpagni quid sit scrimmare dauerum
Insegnant, faciuntq; bonos ad arma magistros.
Sed lironus adest bastardam supra galeam.
Portat Alebardam, testas supereminet omnes.
Post tergum Nauis fecit girrare galeam,
Et menans uastis alebardam forcibus illam,
Per medium taiat solo ramazone timonem.
Tūc Nogierus enim iā se tenet esse spazatum,
Lanzonem tirat propter passare lironem,
Sed iam se manibus Naui giapando lironus.
Saltauit super hāc, magnūq; tirando rouersū
Nogieri testam traxit tres longe mearos.
Tunc se ficcauit fugientes intra sgiauones,
Quos tommare facit sine testis uel sine gābis.
Nec curat quicquam sclopettos atq; balestras.
Fac lector cunctū, si quis intrando botegam

Millibus impletā pugnatis atq; scudellis,
Incipit atornum grossum manezare tracagnum
Comparatio Tales boccalos sibi fingens esse nemicos.
O quantas passim giappas facit ille uolare.
Sic lironus agit fugientes intra sgiauones,
Quos plusquā rauas smenuzat trās alebardā.
Sub cappa cœli nūquā tam cruda bataia
Vista fuit, pelagus buliente cruore rubescit,
Iā spauentati seua pro cœde sgiauones:
Incipiunt diro prēstum dare terga lirono,
Quos alebardando seguitabat ubiq; lironus
Non fuit illorum pilus qui euadere posset.
Non erat anchoram de casu baldus acortus:
Quod superata foret magno sua barca lirono:
Nāq; faticabat miseros mazare piratas.
A facie baldi qui scapinare comenzant,
Hos baldus seguitans infilzat ceu ranabottos:
Ac in abandonū illi se in gurgite buttant,
Vt faciunt pisces qui saltant extra padellam.
Illa galea fuit de cunctis uoda piratis,
Plusquam bacillum barbiri netta remansit
Valde leonardus sbroiatus sanguine boffat.
Lironus gaudet talem fecisse guadagnum,
Nil ponens mentem quod uicta galea fuisset:
Omnes in nauem fecit montare pyratas,
Et ponens aliū factum aposta timonem,
Aspirante noto prestū dare uela comenzat,

Quã reliquæ ſeguitant ſemper cantãdo galeæ
Vt cantare ſolent quando uictoria facta eſt.
Quã rẽ prænoſcens cingar clamare comẽzat
Heu heu nos miſeros/cur ſic incaute gabamur?
Balde uides?en noſtra ratis quo prẽſa caminat.
Baldus proſpiciens ſe ſignat terq; quaterq;,
Stat mutus/neſcitq; loqui/ſeguitare facultas
Nulla datur/quoniam galeottus qſq; necatur.
Tunc ſemet pugnis leonardus sbattere cœpit.
Ah fortuna(cridat)quãtũ es contraria nobis.
Perdidimus miſeri tã pulchros nempe cauallos.
Quos ſi non potero/per cœlũ iuro/troare
Hanc armaduram nũquam ſpoliabo dadoſſum,
Donec ego retrouam quis nauem ꝓuehit illam.
Vel mazabo illũ/uel ego mazabor ab illo.
Baldus ſub tumido rabioſus pectore rodit,
Nãq; ſeguire illos ſe tunc non poſſe uidebat/
Non eſt qui menat uacuatam nempe galeam.
Sed cito diſponit ſibi ueſtimenta cauare, Furia baldi.
Ac omnino ſuam nauem ſeguitare notando.
Tam grandem iuueni leonardo portat amorem
Quod nil curabat dubio ſe tradere ponto.
Hũc cingar tenuit dicens/mihi deſine talem
Obſecro uindictam balde/nec tu leonarde
Eſto malenconicus/nam ſpero catare cauallos.
Quod factũ eſt factũ eſt/ſolũ ſperamus hẽre
Tot tẽpus/quod nos hominẽ retrouabimus illũ,

Qui nostram menat nauē, nostrosq́; cauallos.
Sic dixit Cingar pro confortare Lonardum.
Attamen interius fantasticat, atq; stopinat,
Quē catare modū possint exire galeam.
Non illic panis, non uinum, pontus ubiq́;,
Littora nulla uident, nō barcas, atq; galeas.
Cingaris eloquio Baldus premit, atq; lonardus
Ingentem doiā, sperāt cum Gingaris arte
Posse suos tandem cercando trouare cauallos.
Cingar nō restat, uadit de more ladronis.
Quærens si forte aliquid robabile trouat.
Vota prius facta iā post sua terga iacebant.
Ecce uirū quendam sub fundamenta galeæ.
Inuenit, a capite ad plantas stricte ligatum,
Qui lachrimās orat cruda presone cauari.
Confestim currit Cingar, miseratus in illum
Respexit, quādoq; illum uidisse parebat,
Ergo rogat quis sit, uel quo nassutus in orbe.
Ille misellus ait, fuimus tres quippe sodales
Falchettus: Moschinus ego: magnusq; fracassus.
Nos septē carichis de turca gente galeis:
Italiam uersus Pelago ridente nabamus,
Sed per desgratiam surrexit tanta procella.
Quod per diuersas contradas quæq; galea
Pellitur, & miseri discūpagnamur amici. Moschinus reperitur.
Sed postquā rediit phæbo fulgente bonaza,
Ista pyratarū nobis fuit obuia clasis,

Quæ nostrā mersit fustā, gentēq; negauit.
Meq; caporalē gentis fecere presonem.
Quo tendant alii compagni nescio certe:
Suspicor æquoreis ne summergautur in undis.
Heu tædet quod non baldi uindicta fietur.
Cingar hæc ascoltans siluit, sed presto sachellā
Extra suā traxit martellos atq; tenaias,
Et subito ferris taiatis liberat illū.
Inde uocat Baldū, Baldus uenit atq; Lonardus,
Qui uult ignorant: Moschinū Cingar ad illos
Presentat clamans, o laus o gloria mundi:
O famosus homo qui in his apparuit annis.
Ecce tuū nomen quales o Balde sodales
Traxit, ut æterno merearis tempore dici
Alter Pompeus, Cæsar, uel troicus Hector.
O uis amicitiæ nimiæ cercare paesos
Aequoreos, rabidæ passare pericula Sillæ.
Atq; charibdiacas nil formidare ruinas
Dū te repperiant ualidū francūq; baronem.
Ipse leonardus per totū circuit orbem
Vt tā magnanimū te saltē cernere posset.
Ecce tui quondā compagni, maxime noster
Moschinus, sine te parent nō uiuere posse.
Per mare per terras, per tanta pericula quærūt,
Vt te Balde comes ut te presone cauarent.
O, igitur fidei signū, o grande fidelis
Pignus amicitiæ, quid charius oro sodali?

QVid melius mūdo est quid plus p̄ciatur i orbe,
Quā seruare fidē/charosq; tenere sodales?
Diuitiis/robbis incago preter amicis.
Non charū sociū mundus comprare ualeret.
Ecce tuus moschinus adest mi balde fidelis:
Ecce tui miserans tapinus quomodo uadit,
Et sic dicendo lachrimis sua pectora bagnat.
Baldus in amplexu moschini se sinit ire,
Tu ne meus moschinus (ait)? dulcissime fili/
Nec parlare ualens ulterius/atrahit illum,
Basat/et eiusdē lachrimis lachrimasq; mouebat
Post hæc cingar cū stringit/leonardus abrazzat
Nam cunctis baldi sociis uult esse fameius.
Tandē cessatis lachrimis moschinus eisdem
Omnia de ammissis sociis narrauit ad unguem.
Baldus ait retrouare meos dispono sodales.
Sed quis nos istā deduxerit extra galeam?
Non sunt qui remos ducant/qui garbasa tēdāt.
Doctus in hāc artem moschinus p̄tinus inquit,
Ne dubites dū prosper adest leuāticus eurus,
Ad totā per trenta ligas nos ibimus orzam.
Moschinus Ergo spiegamus uelum/tu cingare cordam
praticus nau Hanc tira/Leonarde iuua distendere uelum,
ta. Cingare tira tira/dai/dai/tira cingare/tira,
Iā satis est/orzā scurta/preme balde timonem:
Huc leonarde ueni/teneas hāc fortiter/horsu:
Ad nomē christi/molla cito cingare cordam:
Em socii

Em socii qualis nobis fortuna secundat.
Quã bene gaiardus uelamen sgonfiat eurus,
Sancte precor nobis esto nicolae benignus.
Cingar per cordam gabia raptauit in alta:
Sparpagnatq; oculos si terram cernere posset:
Nil nisi p circũ miratur pontus et aer,
Hæc uentura sibi est, qđ uẽtus uela secundus
Implet nã remos nemo est q menat in undis,
Tantũ moschinus tendit drizzare timonem,
Si quãdoq; opus est mollare tirareq; cordas,
Baldus hoc officiũ dextrus facit, atq; lonardus
Sed postquã mensem sic uogauere per unum,
Illis mangiandi grandissima uoia ueniuit.
Tũc biscotellos quosdã cantone sub uno
Cingar atrouauit, musolẽtos atq; pochinos,
Baldus aquã dulcẽ mezarola catat in una, Mezarola ẽ uas simile barillo.
Et nil parlantes fecerunt collecionem:
Nã qui famescit, si parlat, tempora perdit.
Nũquã tam lautos hi gustauere bocones, Notandum.
Ergo dũ scindit fluctus iactata galea: Ales aquatilis ẽ piscis unde opinio philosoforũ qđ aues cœli et pisces maris sint eiusdem generis
Ecce uirũ medium lõge uidere nodantem,
Nec menat brazzos uelut est usãza natandi,
Nãq; duos dardos dextra, scutumq; sinistra
Cõtinet, et scindit uelut ales aquatilis undam.
Imo gauinellus, nec fulica, nec anedrottus:
Quæ semp uersãtur aquis, nõ sic bene nodãt.
Hic uersus nauẽ pperabat ualde menazzans,

Nāq; piratarum pensauerat esse galeam.
Obstupuit baldus/quod uir caricatus ab armis,
Sic facilis nodat/medius quoq; stat sup undas.
Sed cū moschinus placidos girraret ocellos,
Clamat alegrus hic est noster falchettus/heus/o
Falchettus reperitur. O/falchette/ueni,baldus/cingar quoq; sūt hic.
Tunc quando cingar charū sentiuit adesse
Falchettū/quē tam sup omnes semper amauit,
Confestim positis armis/positaq; camisa/
De summa gabia nauis(mirabile dictu)
Cū caput inanzzū se ficcat in æquore totum.
Grādis amicitia iter baldum & falchettum. Sex brazzos descendit aquæ/sed postea sursum
Ecce super fluctus multū boffando uidetur.
Distendendo manus/ferendoq; calcibus undā
Scindit aquas/rūpitq; leui cū pectore pontum.
Non stupet hoc baldus/nā cognoscebat amorē
Quē cingar/mutuoq; sibi falchettus habebat.
Sepe in abandonum uitam posuere uicissim.
Sed Falchettus ei uenit obuius ecce defattum:
Nō natat ut cingar/canis est qa mezus i undis.
Se tandē iungūt,falchettū cingar abrazzat:
Nec parlare potest nam de dulcedine creppat.
Iamq; rasonantes illi uenere natando,
Falchettusq; suā cupiens monstrare prodezzā
Imposito supra cagninam Cingare groppam,
Nil firmando pedes/anguillæ more guizauit:
Ac super excelsam puppim se repperit esse.

Nec sic presto fuit saltatus supra galeam.
Corripit in brazzis baldus quā prestiter illum,
Hic noua lætitia est dilectos intra sodales:
QVales hic faciant festas/qualesq; carezzas
Tu pensare potes/et quam Leonardus alegrat,
Baldus ei parlat/dū pagnos cingar adobbat,
Mox cū falchetto quodā cantone sedebat,
Passatos memorat casus/passata pericla,
Et quali fozza baldum de carcere traxit:
Et quanta forza fugierūt extra tauernā,
Et quo succurrit baldo leonardus amore.
Falchettus tales non intrafuisse baruffas
Valde dolet/propriūq; illic mōstrasse ualorem,
Attamen ipse suos attento cingare guaios
Narrat/et æquorei transacta pericla furoris.
Et fortuna suos comites fustāq; negauit.
Mox sic parlātes nūc ridēt/nūc maraueiant:
Nūc se bretezant sociorum more duorum.
Interea tanto nauis sburlatur ab euro,
Quod quacūq; hora faciebant trēta mearos.
Ecce manu dextra ꝑcul insula parua uidetur,
Quæ uiret arboribus pinis altisq; cupressis.
Hac uisa incipiunt læti cantare barones,
Huc ue iubet statim baldus torquere timonem.
Moschinus uolgit baldo mandāte timonem:
Ad littus fecit uersam inculare galeam.
Anchoreus statim rampinus in æquore tratur:

Omnes armati saltarunt extra galeam.
In pede uix stabant nimia ꝑ fame fiachi:
Intrant per boscos si qua mangianda trouarent
Ecce duas capras binis seguitātibus hedis.
Aspexere, cito falchettus cingare licto.
Se citat ad cursum, pedibusq; reuoluit harenam
Inq; tribus saltis caprettos corripit ambos.
Velocitas fal Non stetit indarnum p collum sufocat illos:
chetti ad cu, Inde capras seguitat, sed tantū sustulit unam,
rendum, Cingar eos brancat, quos scortegando picauit
Arboris ad brancos, ac lauit in æquore trippas.
Baldus cū spada taiauit ab arbore truncum:
Quē bene sbrocauit foliis, ac fecit aguzzum.
Moschinus trunco caprettos ficcat in illo,
Sed leonardus hēt silices giocando citatas:
Ingentes flamas dum plurima ligna butabat,
Cingar it ad nauē, tulit instrumenta coquinæ,
Smenuzzat Smenuzzat trippas bene lotas inq; pignatam
.i. ualde tri Cū sale atq; oleo posuit faciendo menestram.
dat. Moschinus uolgit spetū, iam fumat arostus,
Supra quē baldus collantia larda butabat.
QVasdā frondosas leonardus ꝑparat umbras,
Sub quas debebant socii māgiare caprettos.
Deniq; iā oēs cocto refrescantur arosto,
Cingaris incepit subito masenare molinus,
Iā mediā capram nimia ꝑ fame comedit.
Baldus nil parlat rapido cū dente fracassat,

Datq; bonos charo leonardo sæpe bocones.
Moschinus franzit nettum lassando taierum:
Nā nisi biscottos tres menses ederat ante.
Quisq; suas implet caprina carne budellas,
Nec ponunt mentē, quod sūt nisi quattuor illis,
Non falchettus adest q caprā psequit altram.
Ab demēs cingar, tu attendis pascere uentrem, Increpat poe
Et tibi nulla tui falchetti cura tenetur, ta cigarē nō
Tu magis ad uentrē guardas ingrate pienum, curare dile
Quā non falchettum sociū deprēdis adesse. ctū falchettū
Deniq; baldus ait, qui dulces curat amicos,
Em compagnones non hic falchettus habetur, Benignitas
QVo nā discessit? nostra est uergogna dauerum Baldi.
Ille caprā manibus rapuit, caprosq; tenellos:
Ad quē pars maior debet, meliorq; boconus,
Et nos māgiamus nō illo adstante codardi.
Surge cito cingar, moschini suscipe piccam,
Vade per hāc syluā, falchettum quære, camina,
Surexit cingar terræ gietando taierum,
Corripuit piccam, siluasq; subintrat opacas.
O, o, cridabat o, o, falchette, sed Echo
Tantum respondet, o, o, falchette: Lonardus
Se leuat, et capiens spadā largūq; brochirum
Horrendū boschū post gressum cigaris intrat,
Ne uadat multū baldus straprega uerat ante,
Sed non audiuit pulcher donzellus amicum.
Tunc magno terrā brusabat apollo calore,

De mirtho fecit sertũ/quo tempora cinxit,
Ac solus boschos ibat cantando per illos.
Cingar erat longo spacio lontanus ab illo,
Nescit enim iuuenem post se seguitare lonardũ.
Clamat Falchettũ/cifilos ad sydera mandat,
Tandem tres isti rectum ammisere caminum,
Nec spissas nimiũ syluas exire ualebant.
Expectat baldus tres horas forsitan illos,
Sed qa nõ ueniunt grosso targone recepto
Ingreditur siluã/moschinus restitit illic,
Ad guardã nauis/quãuis in littore ponti
Se strauacauit sensim dormire comenzans.
Iã mea lassa uenit nimio ꝓ scribere penna,
Terminat undecimus mihi sat bastare uidetur.

Explicit Vndecimus.

Magistri Aquarii argumentum.
in duodecimam macaronicen.

Quisq; ꝑ obscuras siluas dispergitur, arte
Falchettum magicamuselina in carcere ponit.
Cingar eã pugnis tundit/Gilbeccus amore
Captus eã plorat/Marloccus cingare preso
Portat ut anegat/centaurus liberat illum,
Inde leonardũ mortũ trouat/atq; sepulchrum
Dũ dare paregiat/Baldus furiosus ariuat,
Centaurũ credit dulcẽ mazzasse lonardum.
Post atrã guerrã/cingar solatur amicum,
Deniq; post fletum somnus dat somnia Baldo.

Merlini cocai poetæ mantuani ma
caronices liber duodecimus.

Ireuerant dudum compagni quattuor atros.
Per boschos/donec Phœbo celante lusorem
Promere cœperunt radiuncula lumina stellæ,
Lunaq; monstrabat pallenti luce uiazum.
Falchettus sentit uacuas in uentre budellas,
Nempe soluezaret totum cum pelle uedellum,
Se modo compagni caprina carne cibarant,
Solus habet nullam uoiam pro fame canendi:
Pœnituit cantare lupus stans corpore uodus.
Ergo trahens gābas mastini more cagnazzi:
A/longe uidit quadā procul ecce lucernam.
Huc statim torsit compulsus fame caminum,
Subq; capanella splendorem repperit illum.
Intrepidus subiit dardos portando gemellos,
Inuenitq; hominem/cuius sic forma patebat.
Corpore longus erat/facie macilentus et asper:
Nasus aquilinus magro dependet ab ore:
Dens nullus putridis massellis extat apiccus:
Stabat apud eum quædam speciosa puella:
Quæ cum mellitis capiebat pectora uerbis.
Quando suos contra falchettum torsit ocellos,

Lusorem p lucem.

Comedimus mature deuoramus festinăter soluezamus ad plenam panzam.

Capanella ē domus pastoralis.

Forma gilbechi.

Protinus amplexu patefacto suscipit illum,
Vt solet optatũ coniunx carezare maritum.
Pro cortesia tanta stupet ille nec artem
Pauper homo nouit quã exercet lorda putana.
Da/falchettus ait/si qua pietate moueris
O/damigella cibũ/quo possim implere magonẽ,
Sunt duo nẽpe dies quod trippas porto uodatas
Ille senex risit/dicens/age/quæ mura? lautas
Muselina maga. Expedi muselina dapes/dulcesq; liquores.
Illa cito mensam cum drappo preparat albo,
Quam caricat cereris dono/dulciq; lyeo.
Vix illa aposuit/panem falchettus agrafat,
Quẽ ueluti pinulam nil dente terente uorauit.
Post alios binos in aperto gutture misit,
Nec bibit donec disuoluit quinq; panettos.
Sed miser accipiens opiati pocula uini,
Trinchauit/cœlo fundum mõstrando bechiri.
Protinus ille ruens somno demergitur alto,
Qui modo parlabat stat terræ corde sopito.
Pessimus ille senex gilbechus nomine ridet:
Atq; facit festam falchettum fraude piasse.
Ipse quidam plus mattus erat quã trẽta caualli.
Filius inuidiæ/gallo zelosior omni.
Incarognatus tanto est in amore puellæ,
Zelosiæ natura. QVod solo uisu totã mangiare uidetur.
Si quãdoq; uolat super albas musca masellas,
Currit adulteriũ metuens cito pellere muscam.

Ergo falchettum surgens ligat instar agnelli,
Imponitq; bogas manibus ridente puella.
Gilbechus ridet, sua ridet nam muselina.
Admouet hinc saxũ sub qua latet atra cauerna,
In cuius fundo falchettum callat ab alto,
Quã rursus claudens solitã remeauit ad artem
Nãq; uiandantes muselinæ fraudibus atq;
Blandiciis illo miseros sogabat in antro.
Iã dudũ cingar syluas lustrauerat atras,
Charũ falchettũ uocem geminando uocabat.
Deniq; speluncam cuiusdam forte romitti
Offendit sanctũq; senem retrouauit adesse.
Stabat cũ flexis orantis more zenogis.
Cingar ait ueneran de pater, deh dicite quæso:
Vlla prophetandi si in uobis gratia regnat,
Vidisti ne uirum mediũ, mediumq; catellum?
Quæro p hanc syluam, uidisti forsitan illum?
Subridens senier dixit, mi cingare frustra
Indarnum ue tuũ falchettum quæris habere.
Gilbechus tenet hũc cæco sub carcere trusum,
Quẽ meretrix opiata sibi dans pocula cæpit,
Inq; cauernosa sub saxo rupe serarunt:
Quẽ non educes, facies si iussa puellæ.
Hæc tantã spargit blando sermone carognam,
Quod miseros hoĩes instar meretricis amorbat
Cuius si quæris nomen muselina uocatur.
Cingar respondet, quæso, monstrate caminum,

Hic senex ẽ pater baldi, noĩe Guido. quẽ supra cõ memorauit.

Qui me schanfardã prestum deducat ad istam
Iuro deum, si me fugiet, fugisse diablum
Certũ hẽat, facietq́; puta si schãpat asaium.
Deprecor in prima uestrũ mihi dicite nomen.
Respondet senior, nostrum si discere nomen
Optas, dilectũ baldum mihi ducere cura.
Inde tibi, baldoq́; meum uolo dicere nomen.
Obstupuit cingar seniorem scire sodales
Apellare suo pro nomine, maxime Baldum.
Hunc fore heremitã pensat, uerũq́; prophetam.
Ergo discedens promisit ducere Baldum,
Atq́; capanellam tandem peruenit ad illam.
Candentes lunæ paulatim aurora colores
Fuscabat, clarũq́; diem portabat Apollo.
Cingaris aduentum quando muselina ribalda
Nouerat, extemplo saltauerat extra capanam,
Incontraq́; illum brazzis currebat apertis.
Cingar amorosos, blandosq́; stupebat ocellos,
Defuit et pochum quin truffaretur ab illa.
Sed quũ falchetti grandem memorauit amorem
Protinus in dretum se scura fronte tirauit,
Et mostazzonem talem menauit ad illam,
Quod duo dẽticuli cascharũt extra ganassas.
In terram cecidit flauos lacerando capillos,
Iniquitosa cridat, mandatq́; ad sydera uoces.
Ecce senex festinus adest gilbechus amantem
Quando uidet stratam, fœdũq́; cruore musinũ

Cingare prospecto tanta saliuit in ira,
Quod clausis pugnis illi saltauit adossum.
Cingar at in medio plantauit pectore pugnum
Quod sfortunatus rupit caschando morenas.
Interea muselina leuans in Cingare currit,
Illius faciem sgriffis sgraffare uolebat.
Cingar per trezzam cõfestim corripit illam,
Quã currendo uiam per spinas saxaq; tirat.
Prosequitur gilbechus eũ/manegolde cridabat,
A/manegolde/meã muselinã sic male tractas.
Mille tuo nascãt cagasangui uentre ribalde:
Ah dulcis muselina/tuum quid dura cruentat
Saxa caput? nec te possum muselina iuuare?
Talia dum creppat gressu rancando bouino,
Extra nemus siluagius homo cõparet et/omni
Corpore nudus erat/uillosus more ferarum: Forma Marlochi.
Nec/similis beluæ/quid sit uergogna sciebat.
Nomine Marlochum dicebant/ualde timendum
Pestifero quoniã uomitabat ab ore uenenum
Instar serpentis/flammasq; culamine trabat.
Illico gilbechus/day/day/succurre cridabat,
Fer marloche meæ muselinæ presto socorsum,
Ecce ribaldus eam pouerinã quomodo reptat.
Ille uenenosum subito spiramen anhelat:
Retroq; flãmigeram lassat sbocare corezzam,
Cingar amorbatus subito lassando puellam
Extra samitarram traxit/subiitq; gigantem.

Sed male prouistus dū uult puntare stocatam,
Tanta uenenosi spudatur copia flatus,
Qđ uenit attonitus cingar, ceciditq; strauoltus
Tunc cito cū braccis currit Marlochus aptis,
Impositoq; humeris stramorto cingare portat
Per boschos, donec ueniens ad littora ponti.
Fluctibus hūc mersum nullo ꝓhibēte negaret.
Gilbechus senior Muselinā stultus abrazzat,
Hāc ue quasi mortā deflet, dextraq; carezzat.
Interea Cingar Marlocho fertur ad undas,
Nil sentit, quoniā tenet hūc possanza ueneni.
Verū buttauit desdottum cingar alboram,
Butare des/ Nā maris in medio calzas tūc nempe tirasset,
dottum ē ha Ni tūc terribilis centauri forma fuisset,
bere uēturā Ipse ferens geminos dardos, ebori quoq; targā,
i periculo. Ferratāq; suo mazzam galone tenebat,
Tirare cal/ Vnde uocabatur Vinmazzus nomine ficto.
zas, est mori. Quando Marlochū uidit, quem nouerat ante,
Vinmazzus Atq; scaramuzzas contra illū sæpe prouarat,
cētaurus. Pone cridat Marloche agnū iam pone polastrū,
Scaramuzza Non renegate tui cibus est uentronis iniqui.
Baruffa Sic dicens dardum brazzo uibrante retorsit,
idem Cuius in asperimo passauit puncta fianco.
Marlochus magnū transmisit ad æthera cridū,
Cingare proiecto Vinmazzum assaltat eqnū,
Ignitāq; facem culamine laxat aperto.
Nō spuzzolentē curat sfocare uenenum,

Namq; reparabat Vinmazzus, habendo cirottū
Quo summas nares ungebat contra uenenum.
Ergo contra focum targam ponendo, secundū
Iactauit dardū, medio qui callat in aluo.
Puncta duas spanas transsiuit retro schenazzā,
Ipse cadens mortus tam grādē cōpulit ignem,
Quod radices usq; ibi quercus mansit adusta,
Vinmazziq; pilos barbæ scintilla strinauit.
Nondum cingar erat mentis remeatus ad arcē.
Illū Vinmazzus super armum ponit equum,
Atq; resūmendo dardos maris ibat ad undas,
Nā sperat qđ cingar aqua madefactus abibit.
Sed fortuna fuit misero contraria baldo,
Qui, nisi summa dei prouidentia rexerit illū,
Vt desperatus mazzabit nempe seipsum.
Ergo dum properat Vinmazzus cingare tolto
Supra planiciē uenit, pratūq; uirentem,
In cuius medio uiui fontanula saxi
Perstrepit, undiculas tenerā fundendo p herbā.
Huc celerās, heu dextra tremit describere casū)
Inuenit extinctum iuuenē, sub fonte iacentem,
Taleq; carmen erat perscriptum in cortice fagi.
Virgo fuit, timuitq; deum fedare pudorem,
Nāq; magā tēpsit Muselinā, morte necatur.
Præterea iuuenis nomen uidet esse notatum,
Qđ moriēs puer ipse suo pede scripserat illic
Haud scribēdi animos, nō mors sed uita lonardo.

Centaurus lachrimas ter lecto carmine fudit/
Depositoq; suo de tergore cingare guardat/
Extictũ iuuenẽ/formã miratur et ãnos. (maras
Quando diu stupuit/lachrimas quoq; fudit a/
Hũc leuat ãplexu cupiẽs donare sepulchro.
Marmoreum quondã tumulum uidisse recordat
Hunc it per siluã quærens,portansq; lonardũ.
Interea cingar cœpit sentire seipsum,
Vt solet a somno quum quis non illico surgit.
In pede saltatus Marlochum credit adesse,
Atq; samitarram dextra dum pensat habere,
Tam ualido pugno fontanam percutit illam,
Quod ueneris cecidit bronzina figura deorsũ
Hæc in fontanæ nudata cacumine stabat,
Cui dare sacrificans uotum Muselina solebat.
Ergo sibi stesso reditus pro uerbere cingar,
Marlochum,nec nõ Muselinam cernit abesse.
Prospicit ulterius,Leonardi præuidet ensem,
Atq; duos mortos apud ensem respicit ursos,
Hæc nõ cẽtaurus post fontẽ uiderat ante.
Expauit cingar,putat illã,nõ putat illam
Esse leonardi spadam,dum circuit ultra,
Ecce uidet carmen scriptũ,nomenq; lonardi.
Iã iam nõ dubitat,iã iam cognoscit aperte,
Proh deus exclamat:moritur leonardus. iniqua
Quid fortuna furis?morietur Baldus amore
Huius dilecti.quid agã?quo pergere possum?

Querella Cingaris de morte Leonardi.

O sfortunati socii, tot casibus acti,
Extinctus pulcher Leonardus forte ferarum
Morsibus esca fuit, ne saltē cernere mortum
Possemus, scuroq́; iacet falchettus in antro.
Sic tantas donant muselinæ sydera uires?
Sic incerta fauent tā lordæ fata putanæ?
Nō tibi parco unquā, sic fatus presliter ensem
Corripit, et syluas multum sofiando subintrat.
De passu in passu uadit clamando lonardum,
Donec terribilem rumorem per nemus atrum
Sensit, et ingentem bellantum more fracassum.
Intrepidus, cupidusq; mori, quo fragor habetur
Tendit iter, forsan muselinam sperat ibi esse.
Progreditur, uidet ecce duos certare barones:
Vnus erat baldus, qui mortū forte Lonardum
Viderat in manibus centauri, quē putat illum
Esse necatorem dulcis chariq; Lonardi.
Vt mattus spadam menabat ad ramazonem,
Dispositus quando centaurum occiderit illum,
Se stessum spada trāsfodere supra lonardum,
Vinmazzus magno baldū metuebat affanno.
QVē sibi terribilem pagnos calcare prouabat.
Torserat indarnum dardos, mazzāq; tenebat,
Ac elephantinum sibi fracassauerat ense
Baldus targonē, tamē ensem mazza repugnat
Non procul exanimis gelida tellure lonardus
Stabat, quē quotiens admoto lumine Baldus

Caldus certat contra Vinmazzū.

Respicit, in furia maiori saltat adossum
Vinmazzo, fortesq; tirat sine lege feritas.
Cingar adest lachrimās, quo uiso baldus ab imo
Pectore suspirans cecidit stramortuus illic.
Cingar in æthereas plorantia lumina partes
Fixit, & o superi clamat, pietate carentes,
Sufficiat iā iā pulchrū rapuisse lonardum,
Nū & uestris fatis Baldus morietur iniquis?
Sic ait, & uersus Vinmazzum turbidus inqt.
Quæ cētaure tibi fama ē? quæ gloria? q̄ laus?
Occidisse agnū quo nō māsuetior alter?
Vinmazzus dixit, testessum fallis amice,
Non mea, sed talis muselinæ culpa ribaldæ,
Sicut apud fontē testantur carmina bina,
Quæ in libro fagi nuper descripta fuerunt.
Ad quā fontanā dum te Barrone ferebam,
Vt bagnatus aqua posses schazzare uenenum,
Hūc reperi iuuenē mortū, nomenq; notatum:
Quem dū sub uiuo saxo tumulare uolebam,
Affuit hic alter Cæsar, uel troicus Hector,
Humanas imo tales non extimo uires.
Cingar suspensus tali sermone, quid, inquit,
Quid cētaure tuis māibus me tradidit unquā,
Tūc Vinmazzus ei narrauit cuncta stupenti.
Cingar in amplexu fraterno more cucurrit,
Per te uita mihi datur, inquit, sit licet ista
Nūc odiosa nimis, postquā puer iste necatur.

Ille

Ille ualentus homo qui te calcabat adessum,
Non similem totum posses retrouare per orbem.
Hunc tibi placatũ reddã, faciamq; benignum,
Seruicium interea fac nũc mihi depcor unum,
Vinmazzus dixit, faciã quotcunq; comandas.
Cingar ait, prestum museline quere capanam,
Ne maledicta manus nostras euadere possit.
Hãc teneas, donec ueniam, cito spero uenire.
Sic faciam uinmazzus ait, tunc illico syluas
Per densas rũpit, frangit, spezzatq; fracassat.
Cingar it ad baldũ, stẽ bassa uoce gementem,
O, Leonarde puer, sine te quid uiuimus ultra?
O, leonarde puer, sine me quid morte potiris?
O, leonarde, tuæ sum mortis causa misellus.
O, leonarde, mei tua mors est causa doloris.
O, leonarde, tibi crudelia fata fuerunt,
O, leonarde, mihi cupido non uita leuatur.
Sed quæ te miserum crudelis dextra peremit,
Me quoq; nũc perimat: sic dicens i pede saltat.
Et stringens spadam, centaurũ pensat adesse,
Mandrittũ uibrat, tres pinus spada uetustas
Per mediũ taiat, quæ alto cecidere fracasso.
Cingar eum ueluti lapsum de cardine mentis
Alloquitur. mortalis erat mi balde lonardus.
Si lachrimæ possent hũc primæ reddere uitæ,
Fundamus longo lachrimarum flumina plãctu,
Donec restituant cælestia numina uiuum.

Lamẽtũ lachrimosum baldi de morte Leonardi.

Cingaris exhortatio ad baldũ de morte Leonardi.

Sed nõ ignarus quod homo ſemel ictus ab arcu
Decrete mortis/nec regibus improba parcit,
Quid fles incaſſum/q nec te flente reſurget?
Præterea noſti quantum fuit ille pudici
Corporis/et recti cuſtos/metuenſq; tonãtem.
Hic nobis exempla dedit bene uiuere mundo,
Vt quoq; nos illũ cœli ſequeremur ad oras.
Non hac perpetuis in terra ducimur annis/
Verũ quæ nobis patria eſt/ſuper aſtra locatur.
Illic accepit leonardus multa ſuarum
Præmia uirtutũ/quæ nõ mens inuida carpit.
Hic laudũ cumulos/dũ uixit/prouidus auxit,
Qualiter æternum cœli impetraret honorem.
Si ploras illum mortali fece ſolutum,
Quid niſi demonſtras illius ſumma dolere
Gaudia ſtelliferi mentem acceptaſſe triumphi?
Nõ hæc quas fundũt lachrimæ tua luia poſſũt
Eſſe leonardo gratæ/non iſta profundo
Pectore lapſa placent animo ſuſpiria læto.
Femineũ eſt plorare/uirũ decet eſſe modeſtum
Rebus in aduerſis/mentẽq; reponere fatis.
O/fœlix nec mors dicenda/ſed inclita uita,
Namq; leonardũ felicem traxit olympo.
Qui ne uirgineũ florẽ corrumperet actu
Luxuriæ/ſumpſit uitam/mortemq; reliquit.
Nõ centaurus cũ/ut credis/mi balde peremit,
Imo ſuam deflens ſortem/decreuerat iſto

Marmore formosum corpus nec inulte locari,
Nam uindicandi causa discessit ab isto
Littore, nec poterit muselina euadere mortem,
Quæ lassiua furens, leonardi concita uultu,
Eius in amplexu satiare libidinis actum
Dum petit, ille animo fugit auersatus honesto,
Indignata duas post illum depulit ursas,
Hæc magicis actæ, quibus utitur illa, susurris.
Cõtra leonardũ grandẽ mouere baruffam,
Extinctus tandem mansit leonardus et ursæ.
Baldus humo fixos oculos sine luce tenebat,
Cingaris eloquiũ attenta præceperat aure.
Mitior efficitur, tamen altũ corde dolorem
Vix premit, extinctũ nec uult guardare lonardũ
Cingar cum ducit uariis animando parolis,
Nam facit assaium uerbis linire dolorem.
Ni baldus loquitur, sermonem cingaris audit,
Tandem perueniunt ubi fons p̃dictus habetur.
Hic ueniens baldus fletum renouauit acerbum:
Namq; leonardum ꝓprium pede nomẽ harena
Designasse uidet, fagiq; in cortice carmen.
Plange inquit, plange o infelix balde lonardum
Plange nec a lachrimis unquã tua luia cessent.
Quid nobis lustrare maris terræq; paesos
Postquã tam charo miseri priuamur amico?
Spes mea iã dẽpta est, abiit mea gloria, plange,
Plãge, nec a lachrimis unq̃; tua lumina cessent.

Pacatur aliquãtillũ baldus ꝑ sermone Cingaris.

Renouatur planctus Baldi.

O/sfortunati socii/ deflete lonardũ,
O/leonarde comes/mi frater/dulcis amice,
Dulcis amice quidem/quo nõ mihi dulcior alter
Ah quantũ fallis mendax fortuna misellos,
Cuncta tuo arbitrio sternis fortuna superba.
Proh superi/qualẽ iussisti morte necari.
Ayme dolor quãtus scidit mihi pectus,ah aime
Talia dũ iactat magnis ululatibus implet
Nubila/nec cingar lachrimas effundere cessat.
Saxa uidebantur tali molescere planctu,
Atq; feras cogit motas pietate dolere.
Tandem des fodro nudatũ duxerat ensem,
Baldus ni mio dolore se schanare uoluit. Seq; schanare parat/sed cingar protinus illum
Corripit/et spadam rapiens/es mattus? aiebat,
QVo dicto fouet hũc madido cũ pectore strigit
Nunc blandis uerbis placat/nũc icrepat illum
Tandẽ post longos sermones Cingaris ecce
Baldus corripitus somno/qui supra zenogios
Cingaris inclinat testam/dormireq; cœpit:
Nos quoq; dormendo faciamus musa sonettum

Argumentum magistri Aquarii in
tertiadecima macaronice.

Vinmazzus cauat falchettũ e carcere,nec non
Tres iuuenes gallos Philotheũ atq; Rubinum:
Boccalumq; alium,Muselinam cingar ad unũ

Truncũ districtã nulla pietate flagellat.
Moschinus iuuenẽ Hircanũ sibi fecit amicum.
Baldus agit somnũ, dicit uidisse Lonardum
In somnis, iuuenemq; sibi liquisse rubinum,
Mox retrouat patrem guidonẽ, q sibi longum
Fecit sermonẽ, post quem migrauit ad astra.

Merlini cocai poete mantuani
macaronice quartadecima.

a Lta soporifero Baldi mens dedi
ta somno
Stabat, & a tristi cessarat deni
q; fletu.
Cingar supra genu caput eius
habendo fouebat.
Subq; per umbrosa tacuerunt ambo cupressu.
Iamq; subintrarat muse linæ tecta prophanæ
Centaurus, reperitq; illam captare quietem
Somniferam gremio gilbechi plexa zelosi.
Illa sinu librum magicũ trãs ubera portat,
Quẽ sic uinmazzus cognouerat antea ferre.
Improuisus eam per trezzas illico griffat:
Deq; senis gremio gilbechi scarpat, & exit.
Vt portat quaiam griffis smariolus in uncis,
Vel sicut uulpes galinam elapsa polarum,
Sic fert uinmazzus muselinam per nemus atrũ.

Dispositus uiuam portare ubi cingar alozat.
Gilbechus seguitat, sbraiat, desperat, arancat,
Sgrafegnat faciem, streppatq; pilamina barbæ.
Vinmazzus magicū traxit de pectore librum,
Quo facto muselina tenet se iā esse spazatam.
Iam nigromātiæ cessant sua carmina et artes,
Iam pro tot culpis bisognat soluere pœnas.
Cingar fracassum nemoris p tegmina sentit,
Quē tunc uinmazzus muselina carcus agebat
Paulatim baldi testam dormentis in herbæ
Cossino posuit, sensim leuat, arripit ensem.
Ignorat magni quæ nam sit causa baratti.
En uinmazzus adest, muselinā portat adossum,
Cingar eū nouit, cui cignat adire pianum,
Nam talis strepitus turbaret somnia baldi.
Sed muselina cridans mittebat ad æthera uoces
Vnde suam buccā faciens ui cingar apertam
Sbadagiū ponit, nec non bouis instar ad ora
Musarola datur, qua nil sbragiare ualebat.
Post hæc, ut nata est, denudant uestibus albis,
Viminibusq; ligant ad truncū roboris amplæ.
Cingar ait, uinmazze meus (nisi forte molestus
Sū nimis) ad corpus remeas exangue lonardi,
Quod portare uelis muselinæ sotta capanam.
Inde leuans saxū, sub quo scis carcere multos
Esse cathenatos, omnes huc ducito tecum,
Atq; leonardum prædicto in carcere pone:

Ne retrouāt illum beluæ/lacerent quoq̄; morsu
Exequitur iussū uinmazzus tergore uerso,
Quo leonardus erat/currit/brazzisq̄; repostū,
Hunc ad p̄fatā fert absq̄; labore capanam.
Sed cingar/discessit ubi centaurus ab illo,
De spinis facit ac duro cornale flagellum.
Mox expeditos faciens sine ueste lacertos,
Incepit nudum muscline battere corpus.
QValis uillanus/cui nuper forza botazzo Comparatio
Creuerat/humectat dextrā leuamq̄; spudazzo
Verzellam strigit/fragiles quoq̄; pistat aristas.
Talis dilectum cingar memorando lonardum.
Cādida cū stroppis muselinæ terga sigillat.
Illa dolorosas stuffat sub pectore uoces,
Nō habet hæc aditū sbadagio pressa cridandi.
Cingar clamabat leonardum uulnere ab omni
Interea uenit Gilbechus/Cingar ut illum
Vidit/demissam muselinam deserit illic,
Postq̄; senem cœpit fugientem currere drctum.
Cernebas proprie Daynum seguitare nimacam
Hunc tribus in saltis zaffat brancādo cauezzū.
Ille rogat ueniam/mutas dat cingar oregias,
Quē quoq̄; spoiauit muselina cuncta uidente:
Contra quam ligat/ut maiori capta dolore
Crepparet/fieretq̄; suæ penitentia culpæ
Tunc illam cœpit rursum frustare flagello.
Quā cosam cernēs gilbechus pectore creppat.

Mirabat teneras carnes sborrare cruorem.
Comparatio Non secus a cœlo quādo compulsa sirocho
Tempestas crebro terrenum turbine uersat.
Mouerat imensum centaurus ab ore cauernæ
Tegmentum saxi/sub quo falchettus/& altri
Diuersi latitant in ferrea uincla ligati.
Alma dies illis patefacto callat ab ore,
Extollunt frōtem/gaudentq; uidere nitorem.
Expectāt aliū strictum descendere cordis.
Centaurus clamat quanta cum uoce ualebat,
O/compagnones/estote estote securi.
Vos ego cauabo presone/nolite timere,
Cū reliquis patribus uelut oli christus adamum
Sic dit/& certo restem taccauit anello,
Accipiensq; foci lumen quo cernere posset,
Se retro sogam callat/licet ipsa caualli
Pars grauat/ad fundū tandē se repperit antri.
Hic nexos cernendo uiros pietate mouetur,
Domandat quis nam esset falchettus in illos.
Respondit falchettus/ego sum nomine talis,
Me barone precor tali de carcere solue.
Tūc centaurus dit cordis depone pauram
Pro te soletto ueni huc a cingare missus,
Nuper amicitiā sensu conueximus uno,
Quē iam decreui mundum seguitare p omnem
Ast imbassatā tristem tibi dicere cogor
Parte sua/rogat hāc animo te ferre gaiardo,

Nã quoq; Baldus habet cor mæstũ i pace locatũ
Hæc ibassata est: Leonardus ad astra uolauit.
Falchettus dudum matura fronte putauit,
Mox suspirando sic sic tantũmodo dixit.
Sũme deus, Baldi mentẽ corpusq; reserua.
Inde caput curuãs tacito sub pectore pensat.
Vinmazzus solatur cũ, dum uincla scatenat,
Post quẽ tres alios quos fraudibus illa ꝓphana
Prenderat eripuit, & qui sint uoce petiuit
Ex quibus angelicus iuuenis, formáq; decorus,
Respondet, sum gallus ego, natusq; Pariso,
Quæro meũ patrẽ sinibaldum nomine, pulsum
Sunt ter septẽ anni, patria, francæq; paesis.
Extiterat regis secretarius atq; minister.
Sed quia Rex illũ suspectum prorsus habebat,
Quod baldouinã (fuit unica filia regis)
Pro se magnanimus rapuisset guido uolentem,
Expulit a cunctis francesi finibus agri.
Tunc me lactabat mater uix unius anni
Sed postq̃ posito puerili tempore creui,
Disposui cunctas mundi scitare per oras,
Donec ego inueniã quis me generauit ad ipsã
Mundanã speciẽ: cui sum parere tenutus.
Sed pro sorte mea pelagi iactatus ab unda
Huc ueni, præsensq; mihi fuit insula portus.
Et capitans istis sociis quos cernis adesse:
In manibus fœdæ meretricis ducor in isto

Carcere, quo ſtetimus per menſes octo recluſi.
Illa meum ſtuduit petulans turpare pudorem,
At magis in planum potuiſſet uertere montes.
Sic dicens illis multum guardatur, honeſtam
Effigiē mōſtrans, cœliq; decoribus æquans.
Deniq; falchettus cordā ſe brancat ad illam,
Continuoq; leui reptauit corpore ſurſum.
Vnū poſt alium mox ſucceſſiue tirauit.
Hic exangue trouat leonardi corpus, & altos
Emittens gemitus uocat impia ſydera cœli.
Vinmazzus tulit hoc reuerenti more cadauer,
Cingaris et monitu ſub ſaxi pondere tutat
A beluis: poſt hæc retro illum quiſq; uiatur.
Paulatim phœbus caſcabat ab ætheris arce,
Ac tres reſtabant horæ uix noctis ab ortu.
Falchettus iuuenem poſcit, quod nomē habebat.
Ille, Rubinus ego uocor a baptiſmate, dixit.
Et ſic andantes pariter diuerſa loquuntur:
Donec uenerunt, quo magno Cingar affanno
Correboare facit ſyluas battendo puellam.
Quando compagnos a longe uenire notauit,
Obuius accelerat, Falchettū ſtrictus abrazzat,
Mox conſolatur nā flebat fata lonardi.
Centaurus ſūpſit ſibi cingare dante flagellum,
Atq; ſuum reſtum gilbecho tradere cœpit.
Nata Sathanaſo mortē muſelina domandat:
Sed non dignatur mors illam ducere ſecum,

Falchettus mulsis guanzatis percutit illam,
A/refrimendo/inquit/peruerso nata diablo.
Cingar blanditur placido sermone Rubinum,
Cuius progeniem falchettus dixerat illi.
Baldus adhuc mentẽ ꝑ somnia longa trahebat:
Quem sic possantem circumstetere sodales.
Ecce quidam comparet homo saluaticus extra
Boscaiam foltam/ barbutus/membra pilosus:
Qui currendo uiam moschinũ portat adossum
Sed quidam pulcher lanza dongellus acuta
Insequitur clamas prædam Malrizze relinque. Marlizzus.
Sic dicens torquet nõ paucis forzibus hastam,
QVam ꝑ pulmonem passato pectore ficcat.
Hanc hominis ualidi bottam stupuere barones.
Moschinus releuans sursum/cognouit amicos,
Hircanum clamat(Damigellus nãq; uocatur Hircanus.
Nomine sub tali)quẽ secum menat abrazzum.
Cingar cum reliquis ꝓstum uenit obuius illis,
Angelicus tantum defixa fronte Rubinus
Restando guardat baldum/multũq; remirat:
Non saciare potest animũ iam captus amore:
O quantum effigies baldi/corpusq; placebat.
Cingar ait moschinæ meus tibi nuntio casum
Horrendum/quem tu/sicut nos fecimus/æqua
Mente feras/nã summa dei fuit ista uoluntas,
Sydera laudato Leonardus fine petiuit.
Moschinus mutuit/tenues madefecit ocellos,

Et solus boschũ uadit meditando per illum.
Non tantũ cruciat se stessum morte lonardi,
Sed magnũ pensat Baldi perstare dolorem,
Hircano iuueni magnas fecere carezzas,
Præcipue cingar multum sibi mõstrat amorẽ.
Interea baldus magno terrore coactus
Excutitur somno, pauidus fugit inde Rubinus.
Accurrit cingar, reliqui sectantur amici,
Sed baldus reuocãs animum, qua fronte solebat
Cernere dilectũ leonardum, dixit: Amici,
Cœlestẽ patrem ringratio cuncti potentem,
Qui super humanum cognoscens esse dolorem
Quẽ pro germani patiebar morte Lonardi,
Hunc mihi p somnum demisit ab æthere sũmo,
Quãtũ aliũ forma, gestu, statuq; lonardum.
Ille uidebatur mihi clara fronte Dyanam,
Imo tã claros phœbi superare nitores.
Quid fles balde? inqt, nunqd me summa tenere
Te piget? ah lachrimas cohibe dulcisime tãtas
Non te flere licet, per quem gaudere teneris
Auffugisse Orci tenebras, cœliq; serenos
Ascẽdisse polos, ubi patria nostra locatur.
Quid fles? ah lachrimas cohibe dulcissime tãtas
Si tamẽ hunc nimium nequeas tolerare dolorẽ,
Ecce tibi iuuenẽ formosum, animoq; pudicum
Trado, mihi similem discretis moribus æuo.
Ipse rubinus habet nomen, sic fatus olympum

Dismesiatur baldus cui Leonardus apparuerat i somnis.

Narrat Baldus qd sibi dixerit Leonardus in sõnis.

En rursus petiit, tum discutor illico somno,
Nunquid in hac turba stat forsitan ille rubinus?
Obstupuere omnes, pezz̃uq; stetere silentes,
Tandem Cingar ait, non te mi balde fefellit
Somnus, sed credas, uidisti somnia uera
Ecce rubinus adest, sic dicens porrigit illum,
Baldus eum guardando diu, dulcissime fili
Dixit eris mea spes, cor, mens omnisq; doloris
Temperies, animiq; decor, Solamen, honorq;.
Nos eadem semper mens dirigat, una uoluntas
In cunctis adsit rebus, decet ista sodales.
Sic dicens illum tenero perstringit amore,
Pignus amicitiæ digito tũc traxit anellũ
Ex auro fino, quem dextra præbuit illi.
Accipit, & refert grates pro tale Rubinus
Donũ, nec magis incurrat perquirere patrem,
Decreuit quoniã cũ baldo uiuere semper.
Post hæc Hircanũ formosum baldus abrazz̃at,
Quẽ sibi compagnũ Moschinus fecerat ante.
Centauro ueniã facto pro errore domandat:
Nãq; putarat eũ uita spoliasse lonardũ.
Inde rotans uisũ Muselinam sanguine plenam
Conspicit, atq; alia gilbechũ in parte ligatũ,
Deposcit quæ sit nouitas, quæ culpa puellæ.
Cingar ait, meretrix hæc est Muselina lonardi
Causa necis, quã iste senex gilbechus amabat.
Baldus in aspectu uerbo mutatur in illo,

Auertens faciē, nō illam cernere curat,
Imo ferens oculos rorantes inde recessit.
Cigar eū seguitat, seguitat quoq; cætera turba
Ac ibi post posita muselina presto recedunt.
Ecce ad speluncam sancti uenere romitti
Cui nuper Cingar promisit ducere Baldum.
Omnibus ingressis, subito surrexerat ille,
Inq; suis ulnis Baldū complectitur udo
Pectore ꝑ lachrimis, ac nil parlare ualebat.
Tandem prosiluit, cunctosq; sedere cignauit.
Illico pro iussu senioris quisq; resedit,
Auscultātq; omnes illū sic ore loquentem.
O, curuæ in terris animæ, & cœlestiū inanes,
Sermo mirabilis beati Guidonis patris Baldi.
Quantū nūc homini fœdatur imago tonantis.
O, cæci, qui sūma ignorāt sublimia spernunt
Implicitas uoluūt terræ per inania mentes.
Fœlices, mundi spretis qui luxibus, altam
Ad patriā qua regnat amor diuinus, anelhant.
Credite quid cœlū quid mūdus præbeat, olim
O, fratres didici, rector testatur olympi.
Inclita francigeri primus super attria regis
Guido fui quōdā, sine quo rex ipse nec horam
Vixisset, tantū erga me monstrabat amorem.
Gallorū dicant Vrbes mihi quanta ꝑ omnes.
Laus fuerit populos, quātoq; fruebar honore.
Dicāt francigeri Proceres quod robur in armis,
Quod ducis igeniū ostendi Mauorte sub atro.

Sed qd cũcta enumero? tãtũ mea gratia creuit
(Gratia si tamen est) ut Baldouina propago
Postera gallorũ regis, quæ sola superstes
Extiterat regni, nostro decepta decore,
Ferbuit infœlix, ignẽq; cupidinis hausit.
Hinc infrenis Amor solitas expediit artes,
Consiliũ cessit, pietas, solertia rerum,
Inuerecunda fluit proprios oblita triũphos
Mens mea, nec facies ipsã cœlabat amicis.
Magnanimus tantũ Sinibaldus ferre medelam
Non renuit morbo, Paridis referebat iniquos
Arma uocasse focos, nec patri Silla pepercit.
Tum mihi quãta breui spacio iactura pateret,
Quod ne sodalicii dãnũ regalis adesset.
Si tamen excidii tanti non afforet ulla
Cura, nec insignis famæ, propriiq; decoris,
Sensus honorificos saltẽ spectaret amicos.
Heu frustra admonitas sinibaldi uerba p aures
Nõ audita uolãt, ratio succũbit amori.
Feminei uelut est generis magis illa furebat,
Inq; meo amplexu patrios corrupit honores.
Heu quæ post crimen subierũt pectora curæ,
QVæ anxietas animi, quæ mens incerta salutis.
Iamq; tenere fugã meditor, meditatur & illa.
Sollicitudo modũ prestat, Sinibaldus utrũq;
Piissimus extra arcẽ ualuis eduxit apertis.
Nõ modo sunt uobis memorãda pericula sũmas

Quæ super alpinas moles tulimus, nec honores
Illa suos oblita, probrũ iam tarda gemebat.
Deniq; post fluctũ Pelagi, post montis acumen,
Ignari cursus Mantoã aduenimus urbem.
Pauperis in tuguri congestum cespite culmen
Rusticus admonitu superum nos forte recepit.
Hic grauis, heu fateor, coniunx enixa decorem
Protulit in mũdo, quo nato mortua uixit.
Hac tempus humani generis cõtagia noram,
Post flectũ uxoris, placuit deflere peractum
Tempus, & obliquis cõsũptũ gressibus æuum.
Ergo per asperimos colles, per concaua saxa
Per loca deserti, speluncas, antra, cauernas,
Ad presens hominũ fugiens consortia uixi.
Quas fudi lachrimas presens spelũca loquatur
Quantas peruigiles macerato corpore noctes
Deduxi, quantas orando peregimus oras.
Nec tamen haud merito, quoniã quot tp̄a luxu
Expendi, tot ferre mali sibi pœna petiuit.
Angelico tandẽ monitu indulsisse tonantem.
Sæpe mihi noui, facinusq; luisse peractum.
Iãq; prophetandi mihi parta est gratia: totum
Ante meos oculos Deus orbẽ semper apertum
Concessit, mentesq; hominũ, uenturaq; rerum
Spũs prophetiæ. Hoc insignitus dono dulcissime fili
Balde tuã semper felici numine uitam
Inspeculor, quoniã tu solus nostra propago es.
Ipse

Ipſe peremiſti matrem naſcendo:nec ipſum
Me patrem uidiſti unquam,te ruſticus ille
Suſcepit natum,cuius lac præbuit uxor.
Crederis a populo uili de ſanguine natus:
Non unquã tamen hoc potuerũt pãdere mores.
Mantua per multos tenuit te in carcere menſes,
Poſt quem magnanimus certaſti robore uaſto
Imbribus armorum circundatus,æquoris inde
Paſſus es ingentem cœlo quaſſante procellam
Poſt tempeſtatem tribus horrida bella triremis
Expertus,tandem ueniſti ad littora patris;
Hic ue leonardus demiſſo pondere carnis,
Iuit ad optatos patriæ cœleſtis honores,
Nec uos exturbet magicas dum cernitis artes
Immutare dei formas,ac monſtra per orbem
Oſtentare,ſator mundi ſuper omnia tendit
Imperium,ſimiliqꝫ ſuos probat obiice ſeruos.
Hactenus arbitrio præſens ſtetit inſula noſtro,
Inſula q̃ ſummo plantatur tergore cethæ.
Haud naturali,magico ſed carmine ficto.
Sic etenim peruerſa deo muſelina ferente
Compoſuit,ſed nũc pœnas pro crimine ſoluet,
Nã paradiſiacos ad honores ſcando,ualete.
Sic dicens iunctis palmis,ac poplite flexo,
Tradidit extremas corã plorantibus auras.

Finito ſermone Guido requeſcit ĩ pace.

Explicit Tertius decimus.

Magistri Aquarii argumentum
in quarta decima macaronice.

Baldus cognoscens patrem/cecidit super illum
Extinctũ/tumulũq; sibi donare paregiant.
Centaurus librum Muselinæ cogitur atro.
Tradere demonio/qui cætera demoniorum
Agmina conuenit/rapiũt post hæc Muselinam.
Insula ualde natat/sociosq; p æquora portant.
Obuia Fracassus ueniẽs saltauit ab alta
Naue super terram quã portat uasta balena.
Quã tenuit fecitq; retro tornare fracassus.

Merlini cocai poetæ mantuani
macaronice quarta decima.

Ox erat/et tanta est lux circum fulsa cadauer
n Sanctificum/quod clara dies fulgebat in antro.
Obmutuere omnes/madefactis uultibus ægrum
Inspiciunt Baldũ tacitum/qui deniq; surgit:
Atq; genu flectens sic sic orando cadauer
Oratio Bal/ Alloquitur/saltẽ pater o dilecte fuissem
di ad patrẽ Respondere tuis dignus sermonibus actis.
extinctum. Quod sim regali natus de semine lætor.

Sed doleo serus te cognouisse parentem.
Attamen ista fuit mens forsan celsitonantis,
Ne me tā clara ꝑ stirpe superbia ferret
In præceps/fierentq; meo dispendia fastu.
Ast ubi terdecimos subeo maturior annos,
Ille iuuentutis furor excidit/illa periclis
Dedita mens cunctis nulla ratione repressa,
Mitior effectus/quanta est mihi gratia cœlo
Lapsa recognosco/nā te pater alme priusquam
Empyream sedem peteres/cognouimus/atq;
Cœpimus exemplum tua ꝑ uestigia summum
Indagare bonum/nec mundi iussa tenere/
Ergo beate pater/nati non immemor esto,
Insidiisq; trucis me conseruare Sathani
Mendacisq; hominis dignare:nec ista fidelis
Turba mihi sine te faciant quodcūq; regente.
Sic ait/et curuās humili se pectore fixit
Oscula per totū corpus/quod fletibus omne
Lauit/et amplexu patrium ter strinxit amorem.
Succedunt alii/Cingar prior:inde Rubinus,
Post quē Falchettus laccā plectendo caninam,
Hircanus plorās tenero dedit oscula morsu,
Moschinus sequitur facili qui plorat ocello.
Centaurus se se curuauit more caualli.
Vnus de sociis (ut diximus ante) Rubini,
QVi buffonus erat tantum quod saxa moueret **Boccalus buffonus.**
Ad risum/faceretq; Asinos ridendo crepare:

Accessit/tamen ille sales ad tempus agebat:
Ipse uocabatur (si recte recordo) Bocalus.
Philotheus. Alter quinctiam Philotheus nomine/pulcher
Corpore/terribilis/multūq; gaiardus in armis,
Hic postquā corpus lachrimarū flumie strinxit,
Exclamauit heu heu/Guidonē nouimus olim.
O/quotiens strictis me infantē ferre lacertis
Sueuit/et innumeris mihi basia figere uoltis.
Est mihi nāq; pater qui fertur nomine francus:
Ipse fuit quondam primus Guidonis amicus.
Nescio quo maneat/quoniā rex frāciger illum
Expulit a patria eiusdem Guidonis amore.
QVa propter te balde sequi dispono p omnes
Mūdi cōtradas/strigias quoq; si uis ad undas.
Baldus ait/ nos alta simul prouidentia iunxit:
Qualiter in cūctis concordes simus amici.
Nulla scit in nobis discessio/nulla cupido
Ambitioq; animi/constet mens omnibus una.
Eya age depositis penitus meroribus omnes,
Hæc sacra marmoreo tradāus mēbra sepulchro
Tu Cingar corpus fra tantū perge Lonardi
Sūmere/tu secū socius Falchette camina.
Tuq; sciens ubi stet pulchrū Vinazze sepulchrū
Hoc mihi (tāta tuo tamen est si corpore forzā)
Ferre stude/dabit ipse tibi Philotheus aiuttum
Tu Moschine meus tecū ueniente Bocalo
Perge p hāc syluā Musclinæ ponere guardam.

Cingar abit/Cētaurus abit/Moschinus abitq;,
Quisq; comādantis uult Baldi iplere facendā.
Hircanū retinens tantum/charūq; Rubinum,
Componit corpus reuerenti more paternum.
Vinmazzus reperit/quāuis nox atra nigrescit,
Candentē tumulū/quē groppis ponere equinis
Dū uoluit Philotheus ait/sine quæso/legamus
Hoc epigrama:legūt:quod binis uersibus inqt.
Merlinus iacet hic/cuius stat nomen apertum, Epigrama super sepulchrū merlini
In magica nemo sibi par fuit arte magistro
Protinus appositis humeris Philotheus ab ore
Copertū burlat/fecitq; tomare strauoltum,
Vix illo lapso niger ecce diabolus exit: Diabolus impugnat Centaurum.
Atq; super schenā Centauri saltat equinam,
Asperimis pugnis quē pcutit/ ac male tractat.
Heu(Vinmazzus ait)fer fer Philothte socorsū
Tūc Philotheus cū saltās per cornua giappat,
Sed scappat testā corlās/et in arbore saltat.
Inde uolans etiā Vinmazzi supra culattas:
Hunc pistat/cridās magicū depone libellum.
Presto sinu dextrā Vinmazzus ficcat/& illum
QVē tulerat librū Musclinæ proiicit agro.
Demoniū laxat Centaurum/corripit illum
Librettū/festāq; facit/uelut esset alegrus
Hūc habuisse librū/quē basat mille fiatas.
Mirantur comites/et magno corde sedentes
In terra/statuunt omnino cernere finem.

Interea Hircanus Baldo mandatus ariuat,
Vt daret auxiliũ Centauro ferre sepulchrum.
Hoc uiso Philotheus ait cum uoce remissa,
O, Hircane ueni, cernis? niger ecce Diablus.
Vade cito quæso, reliquos domanda sodales.
Non bis Hircanus fecit sibi dicere: statim,
Currit, et ad baldũ properat, cosamq; recontat.
Baldus ait uadam inferni cernere monstrum,
Sed tu, quæso mane parũ dũ cingar ariuat,
Et pariter cuncti Moschinũ primo uocantes,
Accelerate precor, uenias tu chare Rubine.
Sic ait, ac auidus diabolica membra uidere
Nocte sub obscurra currit seguitante Rubino.
Nec mora Cigar adest, Hircanus narrat: & ille
Corpore deposito Leonardi conserat antrum:
Et prius andantes moschinum tollere, Baldo
Venerunt pariter, quos Baldi dextera cignat
Stare citos, monstratq; illis cicigando diablum:
Ille super rupem saxosam fertur ab alis,
Forma diaboli. Quæ sunt de foza ueluti gregnapola portat.
QVattuor in testã cornazzas fert reuolutas
Vt moltonus habet, nasus dependet aguzzus,
Cuius sũt plenæ de foco et sulphure nares.
Flamigeras faculas aseninis butat oregis,
Inq; cauernosos oculos duo lumina torquet
Horrida, nec minor cũ mostazzo bocca lupino,
Extra quã longos dentes ac mõstrat acutos.

Hircinā barbā/medioq; in pectore uasti
Testa canis/quæ quādo furit labra spūmea rodit
Pars uerecūda anguis caput ē/q̄ sibila mādat.
Ac se met lacerat fert caudā retro bouinam,
Subtiles gambæ pedibus genstantur ochinis.
Vndiq; sulphureū per mēbra renidet odorem.
Ergo facit guardādo librū mala bestia danzam
Et scābietos multos facit/atq; morescam.
QVa propter socii non se ridere tenebant.
Vnde fadigatur mandare silentia Baldus. Noīa diauolorum.
Post longas danzas alter uenit ecce Diauol/
QVid stridendo clamat/qd facis o Rubicane, Rubicanus.
Cui cito respondet/uenias Libichoche sodalis, Libicoccus.
Nos hodie unam certe guadagnabimus almani.
Ecce liber magicus/q nos cruciabat ognoram.
An cosam nescis? qdā uenere Barones,
QVi potuere omnes Muselinæ rūpere fraudes,
Nā christiani sunt ipsi ualde gaiardi
Illa misella cridans truncū religatur ad unum,
Cui scoriatas Cingar (scis ille ladrettus)
Donauit tantas/quod sanguine tota fiocat.
Centaurus librū de pectore traxerat istum,
QVi dū Merlini uoluit portare sepulchrum,
Hūc assaltaui/donec mihi reddidit/ecce.
O/fortunati: squarzza Rubicane libellum,
Nā timeo ne forte illū magus alter acattet.
Nō (Rubicanus ait) liber ē squarzzādus adessū

Sed plasiuolezzam faciamus deprecor unam,
Diabolus ru Omnes inferni uolo sconzurare diablos.
bicanus scon Quo dicto circū signauit more magorum,
giurat reli In cuius medio libicochum intrare comandat.
quos Diabo/ Mox aperit librū legit hunc relegitq; p horam,
los. In terra faciens cum uirga mille figuras.
Ecce fracassatas per syluas impetus ingens,
Barbarizza. Barbarizza uenit secū latrante cagnazzo.
Cagnazzus. Quid muselia/cridāt/qdnā muselia comādas?
Castronatus Sed castronatos Rubicano se esse uidentes,
.i.oselatus. O qualē risum magnis mouere cachinis.
Barbarizza inqt/quo nam uenit ista nouella?
Nō cagnazze loqs? libicocus cuncta renarrat.
Procedit Rubicanus eum relegendo librettum,
Tres quoq; terrisono ueniunt fragore diabli,
Calcabrina. Calcabrina prior/sed Gābator ta secundus,
Cambatorta Tertius est Malatasca/focū spargētibus ore
Malatascha. Clamabāt pariter quid nā Muselina comādas?
Tūc se cernētes oselatos/sic Rubicane,
Sic Rubicane facis dicunt/risuq; crepantur.
Ecce duos alios Rubicanus dū legit urget,
Farfarellus adest/hūc/et Draganizza secutus.
Farfarellus. Hi quoq; ridentes se noscūt esse gabatos.
Braganizza Vix istis iunctis Malacoda ruebat/et ipsum
Malacoda, Inseqtur Marmotta furēs/magnusq; Sathanus
Marmotta. QVid Muselina iubes/dicebāt/sed Rubicanum
Sathanus. Quādo cernebāt magicū euasisse magistrum,

Admirabantur/quibus omnia dicere curam
Hāc Libicochus habet/qua pp ualde cachinant
Astaroth in furiam ueniebat/Belzebub unam — Astaroth.
Portat furcinā/sequitur Malabolgia/nec ipsū — Belzebub.
Mongibellus habens rascum seguitare rafinat. — Malabolgia.
QVid Muselia iubes/qd qd Muselina comādas? — Mongibellus
A/Rubicane/cridāt/sic nos Rubicane gabasti?
Deniq; consilio facto simul ista canaia
Luciferum ad Regem presto deliberat ire,
Atq; illi persum Muselinæ dicere librum,
Quæ sub tartareis est strassinanda tenebris.
Baldus habet uoiā se contra zufare diablos, — Animositas
Sed uix e fodro nudū sfodrauerat ensem, — Baldi.
Illi de fummo siluas liquere pienas,
Et pariter magno strepitu petiere baratrū,
Baldus cū sociis repetiuit tecta parentis,
Et non suportans Leonardi cernere bustum:
Vadit per syluā secum ducendo Rubinum.
Cingar Guidonem sanctū prius accipit unum
Supra cadelectum/quē portauere sepulchro,
Inde Leonardū ponūt Guidonis apressum,
Marmore sic ambos uno clausere sepultos.
Clara dies totū iā circūfulserat orbem,
Postquā mangiarunt/ac impleuere budellas,
Paruū de cannis siccis fecere casottum,
In quo debebat Muselina ribalda cremari.
Hāc igitur multo strassinat turba furore,

Præcipuæ Falchettus eam cũ calcibus urtat,
Cingar Gilbechũ Muselinæ misit apressum,
Brusantur i Inq; casotello flãmis crepitantibus ambos
codẽ casotto Brusarũt,sed magna uenit uisibilis ecce
Muselina et Turba diauolorũ, Muselinam corripit, atq;
gilbeccus, et Gilbechũ portatq; suis cũ corpore tecti.
corporaliter Ecce repentino se se mouet insula cursu,
portãtur ad Contremuere omnes, noscunt hanc esse balenã,
infernum. Nanq; pater Baldi guido sic dixerat esse,
Et postquã ifernas Muselina recessit ad umbras,
Insula preci, Incantatrici nõ amplius ista tenetur.
pitat cur nã Tantũ portatur festina per Equoris undas,
balena est. QVod nõ præcipitat citius turchescha sagitta
Nec balotta magis, buso dum schoccat ab arcu.
Iamq; in motu oculi fecit quasi trenta mearos.
Cingar desperat, dicendo quis iste diauol
Aut trenta para est, qui nos tam currere cogit?
Vinmazzus stupuit, nũquam sic insula fecit
Postquã centauris aliis praticauit in illa.
Srrinxit se in spallis Philotheus, plurima pẽsat
Hircanus cosam magicis putat artibus esse.
Falchettus reliquos animat laxare spauentum.
Cernere nãq; nouas cosas laudabile multũ est.
Et consolati per q̃d Falchettus aiebat,
Exiere atros ad ponti littora boschos.
Baldus rem tacitus uadẽs considerat omnẽ.
Boccalus buffonus ait, gaudete sodales,

Non poterit nobis unquam mācare terenus.
Vt uideo tellus contradas currit in istas.
Et sic andantes uenere ad littora ponti,
Expectant qua parte sibi fortuna secūdet.
Postea miraclū factum uidere barones,
Guidonis quoniam mansit de retro sepulchrū,
Atq; super saxum mediis restauit in undis.
Anchoreo morsu mansit quoq; tenta galea.
Talibus in rebus mentem posuere barones.
Altera plus grandis marauecia sed ecce uidetur,
Nāq; super nauē grossam procul arbore fracto
QVidam terribilis, largus, celsusq; zigantus
Velū in utraq; manu brazzis tendebat aptis.
QVi brazzi excusant antennā, sed uelut arbor
Stat reliquū corpus pillastro firmior omni.
Do diauol ait Cingar, quæ cosa nouella,
Aspicitis socii grandazzum nonne Gigātum?
En uelut antennæ brazzos distendit apertos.
Tunc omnes caput extollunt, mirantq; gigantē
QVi dū uela tenet stat tāquā firma columna.
Boccalus dixit, quā infelix illa tauerna.
In qua se alozzat talis destructio panis,
Esse piatellum nollem compagnus ad unum.
Ille gigas etiam mirando quod insula currit,
Vult omnino quid est talis marauecia uidere,
Hi mirātur eni quod stat uelut arbor homazzus
Ille stupet quod sic uolat isula p maris undas.

Deniq; iungentes medio se in gurgite ponti,
Falchettus subito leta cũ uoce cridauit,
Fracassus reperitur. O/comites, gaudete precor/uenit ecce Fracassus
Ille est qui ueluti ratis arbor garbasa tendit.
Moschinus dictum confirmat/certe dauerum
Falchettus loquitur/grossũ mirate pilastrum,
O/deus in quali fozza retrouamur amici.
Cingar cũ clamat ꝓprium ꝑ nomen, at ille
Q uãdo fracassum se se clamarier audit,:
Protinus abiectis in ponte gurgite uelis:
Supra illã terrã naui saltauit ab alta,
Et calcando quasi totã strapozzat in undas,
Illaq; retroiuit nauis bene quinq; mearos
Contremuere omnes tanti pro pondere salti,
Currere tunc cœpit uelocior illa Balena,
Nã sibi smacantur costæ saltante giganto.
Illũ quãcitius Baldus/tum Cingar abrazzat,
Falchettus/nec nõ Moschinus fortiter illum
Stringebant pariter faciente mille carezzas.
Gaudebant alii talem meruisse gigantem
Esse sibi sociũ/quẽ tanta possanza decorat.
Buffonaria Boccali q cũ schola uoluit dicere uerbũ i aure Fracassi. Boccalus saltu tremefactus fugerat inde.
Sed rediẽs portat scalã/quã hærere fracassi
Vult spallis donec uerbũ sibi dicat in aure.
Valde fracassus enim crispata frõte stupebat,
Q đ ue oculis ꝓpriis guardat/sibi credere du/
Disponit tamẽ hoc miraclũ uelle uidere, (rũ est

Tunc se dispolians uestes fit corpore nudus
Hoc facit ut possit scampare pericula nando.
Stāt alii attenti quid uelit inire fracassus,
Se quoq; nudarunt metuentes posse negari.
Tūc Fracassus habēs magno pro corpore magnā Oēs spolian-
Fortezzam, manibus ueterē de littore querzzā tur nudi.
Streppat, et e fodro longū duo brachia tirans
Cortellū, querzzam sbrocauit more stropelli,
Et faciēs partē, quæ grossior extat, aguzzam
Illam supra maris littus calcando ficauit.
Ac si cauegiam porrum stirpando ficasset.
Baldus cum sociis ridet, sed ualde Rubinus
Miratur tantis de forcibus esse Gigantem.
Illa magis festina ruit, properatq; Balena:
Nāq; suis spallis sensit quod querzza ficatur.
Arboribus uariis plena est, & maxime pinis,
Ex qbus ingentē Fracassus fortiter unam
Maiorēq; aliis rauanelli more cauauit,
Quā ueluti remū sfrondatis undiq; ramis
Cū gladio format lōgum fors brachia centum,
Remus scusatur Pinu, sed forcula quercu.
Tunc bene firmatis pedibus distendere brazzos
Incipit, et contra cursum uogare Balenæ.
Sed uogat tanto studio, tantoq; labore,
Quod p neruosum corpus tota ossa strepescūt.
Nūquā tam grādē fatus est habuisse fadigam.
Baldus id aspiciens sociis comitātibus illum

Adiuuare parat, sed clamat presto Fracassus,
Desine balde precor, totū sic ducere mundum
Dat mihi nūc animus: rogo te mi balde recedas
Illico cessauit Baldus sermone Fracassi,
Dantq; oēs mentē pro rei cernere finem.
Ille reforzando schenā gābasq;, manusq;,
Sudorem fundit, sofiat, suspirat, anhellat.
Stat p tres horas qđ nil reuocare balenam
Ille potest, tanto currebat pulsa furore.
Tandē se sforzans illam consistere cursum
Compulit īmo retro facit hāc remeare nolentē.
Obstupuere oēs socii, tantūq; ualorem
Mirantur, tamen ille nihil uogare sinebat.
Vult per despectū naturæ uincere guerram.
Nauigat, ingentesq; facit dū nauigat undas.
Quando Balena suū sensit prohibere caminū,
Ecce super fluctus longā grossamq; coazzam
Protulit: ac tales cœpit uibrare coadas
Quod nisi sucurret grandis possanzza Fracassi
Certe nō poterunt nostri scampare Barones.
Hæc erat (ut dicūt) cubitos prolixa trecentos,
Quā menat in tornū tanto fragore Balena,
Quod sonus a circū sentitur trenta medros,
Percutiebat aquas parens nō posse patire
Quod redeat, magnāq; facit sbatendo paurā.
Tunc quoq; testazzam grandē patefecit aptis
Faucibus, ac lōgos dentes, squāmosaq; colla.

Nil Fracassus enim cessat distendere schenam.
Sed magis impellit multo conamine remum.
Hunc animat Cingar dicens, sta salde Fracasse,
Nunc morgantino monstras te semine natum.
Talia dũ Cingar parlat, furiosa balena
Tanta nequitia caudã de retro menauit,
Quod ueluti paiã sfracassat trenta cupressos,
Quarũ trũcones uolitant ad nubila uirdi.
Inde super spallas pcussit nẽpe Fracassi,
Quod cantare animã sibi uasto ĩ corpore fecit
Sed cito laxato remo Fracassus aferrat
Illã codazzam manibus stringendo duabus.
Cui tales donat streppos, talesq; tiradas,
QVod mugire facit, multasq; molare corezas.
Stricte tene, cridat Baldus, Fracasse ualente,
Quo dicto spadam per taiũ fortiter urget,
Vt mozzare uiã posset de netto coazzam:
Sed nihil offendens in dretũ spada rebalzat,
Extat enim duris de squammis illa coperta.
Presto caput uoltans nimio percussa dolore,
Obscuras aperit multũ sofiando ganassas
Et sbattendo, simul dentes, mordere Fracassum
Se parat: ille grauẽ laxauit cum pede calcem,
QVod tres butauit dentones extra masellas.
Illa uelut Taurus cœlũ mugitibus implet,
Atq; iterũ niueas spummas ex ore biassans
Testonem uertit propter boccare Fraccassum,

Nāq; sua codam torturas sentit habere
Sed Vinmazzus erat cū dardo iā paregiatus/
Quē sfronzando tirans oculū trāsfixit i unū/
Vsq; ad ceruellas hunc sentit habere ficatum/
Cigar/Moschinus/reliq quoq;/ualde frequētāt
Stantes a longe lapides ac saxa iacere/
Inq; locis multis testam fregere quadrellis.
Baldus habet uoiā omnino taiare coazzam.
Non cessat taios, mandrittos, atq; rouersos,
Sed quo plus menat, plus mancū uulnerat ensis
Tunc gietando uiam spadā montauit in ira,
Se parat expectans qđ maxima testa resurgat:
Ecce iterum rabiosa tirat cum dentibus atris
Ingentē morsum sperās mangiare fracassum,
Sed baldus (quāuis sit nudus corpore, saltans
Prestus oregionē manibus se taccat ad unum,
Fortiter hāc retinet, Vinmazzus presto subitrat
Atq; aliā sudando prius brancauit oregiam,
Illa magis rugit, se sforzat mergere ponto/
At sua per forzzam retinetur cauda fracasso
Interea Cingar, falchettus, Philotheusq;,
Hircanus, Moschinus, Boccalusq;, rubinus,
Terribiles colpos cū spadis undiq; menant.
Ast aliam crudam guerram contare bisognat,
Nāq; lironus adest, quē supra comemoraui.
Credimus esse bonū, si terminat iste libellus.

Explicit Quartusdecimus.

Argumentum

Argumentum magiſtri Aquarii
in Quintodecimo.

Contra Lironem rurſum ſe Baldus azuffat,
Mergitur in pelago Fracaſſo extincta balena.
Se faciunt ſaluos barones ſupra galeas.
Baldus, lironus, Rubinus fertur ab uno
Deſtrero, ſocii reputant hos eſſe negaios.
Tandem repperti pariter uenere foſinis
QVondã Vulcani, mazzãt, et cũcta ruinant.

Merlini cocai poetæ mantuani
macaronice quintadecima.

Vm Baldus comituſq́ʒ ſtudent mazzare balenam,
d Lironus iunxit ex improuiſo pirata.
QVi poſtq́ʒ unam nouerat amiſiſſe galeam,
Deliberarat cercare per æquora tantum,
Donec adinueniat Baldũ, Baldiq́ʒ ſodales,
De qbus ad roſtum iurat mangiare coradam.
Et iã per multas leucas luſtraret ubiq́ʒ,
Blaſtẽmando deũ quoniã nõ retrouat illos.
Armatas ſecum numero menat octo galeas,
Nãq́ʒ uolendo maris cunctas uogare per oras,

Assaltaretur forsan Corsaribus altris:
Maxime quod multi reges/multiq; signores,
Insidias passim ponebant per mare/perq;
Flumina cum carichis multa de gente galeis,
Vt captare illũ possent omnino ladronem,
Nāq; diauol erat non lassans uiuere quēquā.
Huc igitur ueniens properantibus octo galeis,
Præcipit ad riuam nautas uoltare timones.
Sed uidet ecce illā caudā/testamq; balenæ,
Quam campiones ualidi truncare studebant:
Miratur Baldi forzam/qui fortiter unam
Oregiam retinet/retinet Vinmazzus et altram
Grandezzamq; stupet tantam/uiresq; Fracassi.
Clarius hoc factum disponit cernere uelle,
Egreditur primus/reliquosq; exire pyratas
Mandat/et in sellam montauit spezzacadenæ,
Scis lector? quondam Leonardi quippe caualli,
Quē sine speronis/tantũ manezzando bachettā
Octo facit brazzos saltũ sbalzzare per omnem.
Cingar ait Baldo/non cernis Spezzacadenam?
Certe est ille ladro qui nos agressus in undis
Nostram robauit nauem/nostrosq; cauallos.
Impatiens Baldus nullũ stimando periclum
Protinus accurrit/spadā quoq; rursus agriffat,
Per' frenum brancat dicens/sta salde, cauallus
Iste tuus non est/meus est/desmonta barone.
QVando Lironus equi brenā uidet esse piatam

Obstupuit prima facie, mirando uigorem
Atque animū Baldi tā grandē tamque securum.
Attamen in colera saltans cum mente superba
Arrecando ensem speronat spezza cadenam,
Quattuor ut pedibus Baldo saltaret adossum.
Sed Baldus uolitans se se desotta retraxit,
Atque unā subter costas laxando stocatam
Fecit Lirono multum macare fiatum,
Defuit et poccum quin ex arzone tomaret.
Iā mille armati ueniunt insemma Pyratæ:
Fracassus nō uult caudam laxare Balenæ,
Nā bene cognoscit quod se tuffaret in undis.
QVādo Vinmazzus guerrā uidet eē comēzzā
It celer ad fustas Philotheo dante socorsum,
Nā iurāt quantos ibi trouant esse Piratas,
Ad schauezza collum omnes trabucare deorsū
Iāque Rubinus erat Baldo coniunctus apressum:
Amboque certabant animosum contra Lironem,
QVē retrouant, fortē, ualidū, belloque probatū,
Attamen huic faciūt multū sudare camisam:
Nāque ante et retro nūquā retocare rafināt.
Præcipue baldus tāquā leopardus ad auras
Se leuat, & magnum superasset forte Lironem
Ast habet o quantum respectū spezzacadenæ.
Sæpe Lironus ait tacito sub pectore secum,
O quis homo fortis mecū tā fortiter obstat
Non est in mundo caualero durior isto.

Certamen Baldi & Lironi.

Huic multi armati currunt prestare socorsum,
Vt smenuzzarent Baldũ, bellũq; Rubinum,
Attamen in dretum facit hos tornare lironus,
Nã uergogna sibi parebat dum stat equester,
Non posset solus binos superare podestros,
Cingar ualde timet q̃a quisq; sodalis inermis
Stabat, et ignudo certabat corpore baldus.
Consulit expertum Falchettum q̃d faciendum,
Iã uidet innumeros se contra uenire piratas,
Illico quisq; suis telis munire cucurrit,
Hircanus dudum sfodratum traxerat ensem,
Et cũ moschino se mescolat intra piratas,
Incipit æquoreos de sanguine tingere fluctus,
Nũquam Moschinus dum certat deserit illum.
Iã multus cridor morientum sydera toccant:
Nã Vinmazzus erat, nec nõ Philotheus ĩ illas
Ingressus fustas, squarzzãt, lacerant quoq; car
Falchetus gemĩos dardos cito corripit: ecce (nes
Ecce piratarum grandis squadronus in ipsum
Impet uose ruit cridans mora, taia, retaia.
Inter eos igitur Falchettus sicut aquosus
Turbo p̃ assiduas segetes se percite sgombrat.
Gens maledetta cridat, nõ gens sed lorda canaia
Non ego solettus uos unum stimmo louinum.
Et iaciens dardum tres uno in uulnere passat,
Mox aliũ torquet, qua botta tres morientur.
Inde pians mazzam cũ qua certare solebat,

Comēzzat spezzare elmos spezzare corazzas,
Comēzzat smacare ossos/smacareq́ꝫ neruos.
QVo plus folta uidet gentē sibi flectere tela
Se iacit hastarū faciens in puluere truncos.
Nemo suā expectat mazzā/uult nemo prouare
Tales garofolos/gnoccos/talesq́ꝫ nizolas/
Cingar opem donat Falchetto, sanguinis amnē
Fecerat/et rubeo madefit sua storta cruore.
Ast alia in banda Hircanus gaiarditer ensem
Sanguificat/Moschinus eū seguitatur ubiq́ꝫ.
Centaurus tēdit pelago trabucare piratas,
Iāq́ꝫ galeazzas omnes uacuarat ab illis.
Portat inhastatam Philotheus nēpe zanettam
Sbudellat miseros nulla pietate pyratas.
Boccalus quondā se tūc abscōderat antro:
Nā ꝗ non mortē fugit extimat esse bagioccum.
Baldus certabat nudatus contra Lironem,
QVē nimis intrepidum non cōquistare ualebat.
Imo formosum mazzasset sæpe Rubinum/
Ni multos colpos Baldus reparasset ad illum.
Per nubes ingens hastarum fragor ecchat, Ecchat.i.resonat Echo.
Vox diuersarum uolat alta ꝑ æquora uocū:
Phœbus pro tanto caruit fulgore macello,
Fiunt squarzzones carnis/fluuiusq́ꝫ cruoris,
More becariæ pulmones/& coradelle
Arboribus sponte taccantur sanguine fœdis.
Attoniti pisces pelagi petiere prophundum,

His quoq; dilectas sanguis perturbidat undas,
Sed iã cogũtur uicti dare terga piratæ.
Non tamen interea laxatur cauda Fracasso
Sed clamãs socios tãta cũ uoce strepebat,
QVod multi talẽ terremotũ esse putabant.
Ergo cridando iubet socios laxare baruffam,
Et iã uinmazzo presas intrare galeas.
Deseruere omnes guerram mandante Fracasso,
Et pariter currunt uictas intrare galeas,
Non exaudiuit Baldus mandata fracassi:
Sed uult omnino magnũ mazzare Lironem.
Fracassus torquet tanto conamine caudã,
QVod dũ testazzã uoluit uoltare Balena:
Illam per collũ caudam laxando piauit,
Et ponendo pedes tãquam si strangulat ochram
In quatris crollis testam de tergore spiccat.
Paulatim medio merguntur littora ponto,
Insula præcipitat secũ hanc portãte Balena.
Quisq; sotta pedes sentit mancare terenum:
Seq; trouant omnes in moiam stare Pyratæ.
Morta balena maris iã iam petit ima ꝓfundi:
Mille super fluctus testæ sofiare uidentur.
Arma/uiri/targhe/uadũt sbalazzãdo ꝑ undas,
Illico compagni saltarant supra Galeas,
Ad quarũ spondas dum se aiuttare Pyratæ
Sforzzabãt/socii spingebant calcibus illos.
Fracassus menat dũ brachia longa per undas,

Boccalũ reperit id iam moriendo bibentem.
Hũc ſcapulat/portatq; ſua ceruice natando,
Adiutuſq; ſuis ſociis it ſupra Galeas.
Sed Baldus capiens per brazzum p̃ſto Rubinũ,
Dũ per frena rotat Lironus ſpezzacadenam,
In groppam ſaltat ſecũ portando Rubinũ:
Et per trauersũ Lironem ſtricte tenebat,
Et ſic tres unũ portantur ſupra cauallũ,
Spezza cadena natat/cuius tantũmodo teſta
Apparet/teſtæq; hominũ tres ſæpe uidentur.
Baldus diſtẽdit brazzũ/ portatq; Rubinum
Fluctibus intactũ/multas licet ipse bibebat
Gorgadas/tamen alto animo ſperabat aiuttum.
Aequora ſorbuerant multo rubefacta cruore
Forſitan ex numero corſaros mille treſentos.
Cingar cũ ſociis dũ ſtabat ſupra galeas,
Non cernit ſecũ Baldũ/iuuenemq; Rubinũ.
Mirantur cuncti/credũt hos eſſe negatos.
Me miſerũ/cridat Cingar/nũ Baldus in undis
Piſcibus eſca fuit? proh dii qui ſũma teneris.
Iuſtitia hæc ueſtra eſt? tali ratione regũtur
Fata hominũ? non non/ueſtris incago ſecundis
Mentibus: incago Phœbo/Martiq;/Iouiq;,
Mercurio incago/Veneri/cunctiſq; deabus
Nõ dii/ſed potius uos eſtis nempe diabli.
Fracaſſus guardãs cœlũ cridãdo menazzat.
Iura per hoc ſacrũ quod porto in frõte bateſmũ

Perq; illũ uentrem q me sborrauit in orbem:
Tantum cercabo per montes/saxa/cauernas,
Per boschos/siluas/per ualles/flumina/riuos/
Mox diauolorum per tecta/p antra/p amnes,
Et si conueniet per celsa palatie cœli/
Donec uel uiuũ uel mortũ quouis in Orbe
Inueniam Baldũ cũ quo uel uiuere semper
In cœlũ statuo/uel sub stigialibus undis.
Sed prius arripiam Plutonis regna Diabli:
Cuius de testa pauidam streppabo coronam,
Subq; meo stabit sceptro diabolica proles.
Mox ait/o socii/mentẽ deponite mestam:
Vt uindicemus Baldũ tantũmodo restat,
Rex diauolorũ pœnas portare per illum
Conueniet/cui iuro deos regnamina tollam.
Me seguitate precor/miranda uidebitis orci,
Non tãtũ Alcides fecit dũ Tesea charum
De medio inferni uicto Plutone cauauit.
Sic dicens/omnes fecit montare galeam
Supra unã/reliquasq; maris sortisq; relinquũt
Arbitrio/tandem procul aspexere terenum.
Et postq; siccam uenerũt supra spiagiam,
Plorantes oculos spaciosa per æquora fundunt.
Nemo comparet/quia Baldus longius extat.
Fracassus solito rapto bastone uiazum
Incipit/et spũmas effundit ab ore caninas.
Hircanus seqtur/tamen alto corde dolorem

Semper habet lachrimās crudelia funera Baldi
Moſchinus comiteſq; alii ſeguiuere Fracaſſum
Cingar reſtauit paulum/ſi corpora ſaltem
Mortua iactarent fluctus ad littora ponti.
Vinmazzuſq; ſtetit comitatu Cingaris/atq;
Falchettus/reliqui ſtatuūt ſeguitare Fracaſſum.
QViſq; ſuam uitā non binas ſlimmat ofellas.
In qua parte uia eſt magis aſpera/tēditur illuc,
Non curant ſpinas/nō curant ſaxa zapellos,
Non tempeſtates,pluuias/non frigora/caldū/
Nō apros/tigres/urſos/animalia quæq;.
Si retrouāt mangiant/ſi nō patientia dicunt.
Nec credas homines illis habitare paeſis/
Non locus in mūdo magis eſt ſyluaticus iſto.
Tandē ariuantes cuiusdam ſub pede montis/
QVē uix camozze poſſent aſcendere rattū,
Succedūt ingens ſaxis pendentibus antrum,
QVod non bocca lupi tantū tenebroſa uidetur.
Cū pede tentat iter uadens Philotheus auantū,
Inſtruit atq; alios quo debent ponere paſſum.
Corpore pro magno fracaſſus uadere gobbus
Eſt opus/et multas donat per ſaxa zucadas.
Interea Baldū uenientem ſupra cauallū
QVi tenet aſtrictū Lionē/& ferre Rubinū
Conantē Cingar nouit clamatq; ſodales.
Vinmazzus ſubito ſe giettat in æquoris undas:
Falchettus ſequitur/Baldūq; iuuare natabant.

Pignus amicitiæ iam cum Lirone ferirat.
Ergo supra dorsum Vinmazzi saltat equinum,
Falchettusq; suis groppis portare Rubinũ
Non pigritat donec ueniũt ad littora cũcti.
Hic noua lætitia est, Lironem qsq; carezzat,
Qui statuit Baldũ partes seguitare p omnes.
Spezza cadena nimis straccatus littore possat,
Interea reliquos destreros extra Galeam
Deducũt Roccam fortam Pardumq; lezirum.
In Rocca fortæ Baldus se arzone piantat.
Lironusq; suũ caualcat spezzacadenam.
Nobilis exultat pardum speronare Rubinus.
Cingar Vinmazzo portatur supra culattas,
Falchettus sequitur uestigia facta Fracassi,
Namq; ea Fracassus sicca formarat harena.
Deniq; perueniunt ubi stat montagna cauata,
Sub qua Fracassus cũ aliis intrarat amicis.
Baldus equũ smõtat, nã uult seguitare fracassũ,
Sic quoq; Lironus descendit spezza cadenam,
Mansit equester enim Baldo mandãte Rubinus.
Et iam totũ giornũ illam mangiando nientum:
Spelũcam lustrat ad bassum semper eũtes.
Interea magnũ strepitum sentire uidentur.
Auditis falchettus ait tũc quisq; tacendo
Restitit, et positis sonitũ piat auribus illũ,
Subq; pedes magno teremotu terra tremiscit.
Iã seque Cigar ait qua te falchette caminus

Dirigit, iuueniesquo puenit hic teremottus.
Falchettus paret semper testando pericla,
Et quandoq; uias retrouat uelut ypsilon esse,
At semper sequitur callē quem cingar diebat.
Q uo magis appiāt, sonitus magis ille rebūbat
Et iā uix unus parlans auditur ab altro.
Nāq; rebūbatus surdas impedit oregias.
Horreschunt comites quāuis sint mēte gaiarda
Se uenisse putant iā iā Plutonis ad umbras,
Non procul extabant alii duo tracta balestræ.
Fracassus sensit retro calpistrare cauallos.
Q uid sint ignorat, clamat restate sodales,
Audio cū ferris defringere saxa Cauallos.
Vociferabatur toto conamine Cingar.
O, o, Fracasse o, o, Hircane, o o, Philothee.
Moschinus lætus dixit uox Cingaris illa est,
Expectemus cū, tūc omnes firma steterunt.
Ecce arriuarunt, non se discernere possunt,
Fracassus uoluit cū brazzis stringere baldum.
Sed magnū in saxo cœpit cum fronte garofol.
Tum quoq; boccalus baldum carezare uolebat,
Sed palpando quasi digito cauauit ocellum.
Cingar ait, properate ultra, uideamus abissos
Forsitan inferni, Falchettus præuiat illos.
Tandē per quādā fissurā splendulus ignis
Aparet, modicoq; uiā dat lumine cæcam.
Huc baldus properans alios restare cignauit.

Vias gemi/natas in mo dum furcaci

Extollens oculos/quantũ lux paruula monstrat,
Ecce uidet portam/quæ tota est facta metallo.
Inq́; caput portæ tale est epigrama notatũ.
Hic est Vulcani quondam fabricata fosina:
Quã Mafelinus ego teneo donante diablo.
QVo lecto/socios cum dextra cignat adesse,
Ad quos tale breuũ digito mõstrante palesat.
Quisq; legit/placet ire intus, Fracassus in illã
Ter pede pulsauit portam, sed tanta ruina
Est de martellis quod nil sentitur ab illis.
Impatiens Fracassus eam cũ tergore burat,
Quã cadenazzo scharpato fecit apertam.
Tũc omnes pariter martelli conticuerunt,
Nec tich tach resonant ultra bene mille gaioffi.
In pede saltauit qdam grassazzus/inersq;,
Ac inflatus homo borella tundior una,
Ingreditur baldus turba seguitante fosinam,
Cui Mafelinus ait/nimis o compagne superbis:
Presũmisq; meam sic sic intrare botegam,
Baldus ait/prestũ nobis concede probandam
Armaturã aliquã/quam nos comprare bisognat
Ecce mei socii sunt nudi uestibus omnes:
Sic dicens uadit speculũ guardando per illum,
Ast iterũ famuli nudo cum corpore menãt
Ingentes malcos subiecto incudine duro.
Pars cũ manticibus binis/flammaq́; rubenti,
Candificat durum ferrum sofiamine uenti.

Fosina Vulcani quã Mafelinus possidet.

Pars limat ardentes Elmos rutilasq; Celatas,
Intexitq; simul pars ingiodando piastras.
Hi fabricāt ferros propter ferrare cauallos,
Hi bruniunt fibias, morsus, moralia, staffas.
Dūq; lauoratur Masfelinus stat super illos,
Dat quibus interdū multas bastone zucadas.
Sunt omnes nigri, ruginosi, nec petenati,
Atq; domāt ferrū semper cum corpore nudo.
Non Malefinus eis lassat mancare bocalum, Notandum
Nam male ferrari martellant asq; bocalo.
Dūmodo sic agitur, uadūtq; stupendo sodales,
Ecce suum sentit Baldus nitrire cauallum,
Lironusq; suū, quos nūc defora ligarant.
Quid sit hoc ignorant, currūt ꝑ cernere causā
Spezzacadena magis rugnit, raspatq; terenū.
Roccaforta illā facit et tōbare cauernam
Calcibus, & multo Pardus sofiamine boffat.
Vult omnino foras Baldus saltare botegam,
Sed pede uix posito supra brōzea limina portæ,
Hūc ualidus uentus spinxit, dentrūq; butauit.
Obstupuere omnes, iterū uult Baldus aptas
Trapassare fores, hūc uentus fortior urtat,
Quē, simul et reliquos socios, sotosora buttauit
Ter sic tentauit, sed ter sic retro tomauit.
Tūc Masfelinus ait, qd guadagnastis homazzi?
O sfortunati, uos quippe morire bisognat.
Præsumpsistis enim secreta subire deorum?

Nec formidastis tombas intrare sub istas?
In qbus humanas nõ fas calcare pedatas?
Tunc Fracassus ait, qui dii? uos nẽpe diabli
Estis, & æterno domino usurpatis honorem.
Iuro deos quod nõ discedam partibus istis,
QVod retrouabo uiã per quã calatur ad orcum
Ac ibi luciferũ, totosq; ma zabo diablos.
Da poltrone meis cõpagnis arma, qd hirquis
Me guardas oculis? da nobis prestiter arma.
Et sic dicendo calcem menauit ad illum,
Quẽ smagazzauit tortelli more cadentis,
Merdaq; corporeis de cunctis partibus exit.
Ast alius terrere putans cũ zancibus illos
Presto, inquit, famuli qd statis? summite tela,
Audaces homines schaciabimus extra botegã.
Egredere o tristis nostram poltrone fosinam.
Et sic, parlando martellũ corripit unum.
Mos oẽs fabri martellos atq; tenaias
Fxpediũt, grossasq; limas, ferrũq; fogatũ.
Cum qbus assaltant multo clamore Barones.
Baldus ridebat, nec sfrodo ducere spadam
Dignatur, boccalus eos festinus asaltat:
Nãq; illos dudũ miranit corpore nudos.
Iam philotheus erat banda salitus ab omni,
Sed cum martello sfiacabat, terga galones,
Hircanus uadit multas n aspando budellas.
Sed lironus agit spadazzam sanguine plenam,

Nemo cõtra illũ præsummit prendere gattam.
In paruo spacio cuncti periere miselli
Omnes sunt nudi, q̃ sicut calda pouina
Taiantur, nec per miraclũ restitit unus.
Sed quia terribilẽ uideo brauare bocalum,
Materies huius libri prolixior esset.

Explicit QVintusdecimus.

Argumentum magistri Aquarii in sextodecimo.

Magnũ certamen Palefreni contra Draconem
Efficiunt, uerũ ipse draco mutatur in una
Dongella, dum contra feras ac contra uolucres
Bellãt Barrones, Merlinus presto cocaius
Illuc deuenit: tunc nocentia puella
QVæ draco nunc fuerat rapti portatur ad orcũ
Posthæc Merlinus confessat plene Barones.

Merlini cocai poetæ Mantuani Macaronices sextadecima.

Ostq̃ cessarunt Maschini occidere zagos.
Spezzacadena ruit fractam lassando cauezzam.
Et se cum pardo cantone retraxit in uno.

Roccaforta tamen, sentitus calcibus extrà
Dirrochare petras et cursitare per antrum.
Tunc Fracassus Equos propter succurre portā
Vult exire, nihil prodest, quia uentus in illo
Tam ualidus pellit quod nō exire ualebat:
Sed guardans oculis ficatis extra fosinam
Nil uidet, obscurus quoniā locus undiq; certat
Attamen omnino disponit abire deforam,
Ast maior uentus, simul & terremotus in illā
Intrauit portā, retroq; Fracassus abiuit.
Baldus ait, certe guastabitur ille cauallus,
Sed nequeo pensare modū sibi ferre socorsum.
Respondet Cingar, si sic fortuna repugnat.
QVid nobis ultra cercamus rūpere testam?
Quæramus primū si quæ māgianda trouamus
Sic dicens, totā uertit sotosora botegam,
Hircanus ponens carbones excitat ignem
Manticibus, rubeasq; facit dare lumina prunas
Lironus reperit saxum de marmore uiuo,
Hūc remouet, sperando locū atrouasse secretum.
Ecce repente sonus fit talis qualis ad aures
Humanas nūquā uenit, quot quisq; balordus
Corruit, atq; crucis fronti signacula fecit.
Attamen hoc saxū fortis lironus abrazzat,
Mox leuat, atq; iacit per portas extra fosinam,
Ecce Draco magnus, squammoso pectore dira
Sibila lambendo, flammasq; uomendo fogatas
Ingreditur

Ingreditur portã, curritq́; ferire Lironem:
Nã sibi displicuit quod saxũ mouerat illud.
Sed tres irati colubrẽ sequiuere caualli,
Præcipue magnis hũc Rocca forta domabat
Calcibus, et morsu lacerabat Spezza cadena.
Non draco deffendit se fortes contra cauallos:
Nãq; uenenoso cum dente bocare Lironem
Præparat, ille suo ualidus deffenditur ense.
Baldus et Hircanus currũt reparare Lironem,
Sed focus et lumen tolluntur, nescio cui,
Et prohibent oculos tantæ guardare tenebræ,
QVod nihil omnino mutuo se cernere possunt.
Baldus clamauit, nihil cya timete sodales.
Nostra fides christi magicas nõ extimat artes.
Guido pater quondã monuit nos esse robustos
Incantatorum contra miracula falsa.
Sed precor interea dũ sic sine luce manemus,
Nõ feriat quisq;, mutuo ne uulnera dentur.
Ista cauallorum sint prelia contra dracones.
Mox animat Baldus rapidos cũ uoce cauallos.
QVi nũc mordẽdo nũc calcitrando draconem
Sedabant, quamuis ad nasum sic faciebant,
Nã tenebris nimiis possunt guardare nientũ.
Spezza cadena illũ strictũ p̱ colla tenebat
Dentibus, at pardus trat calces circa rotando.
Rocca forta super portã stans calcibus urget
Ne fugiat, pistatq́; illũ si exire uolebat.

O

Ipse draco uomitat nigrũ, de fauce uenenum,
Cifilat, et timido cum pectore girat ubiq;.
Attenti stabant comites nil quippe uidentes,
Interdũq; suas per gambas accubat anguis.
Sed dat qui fumăt calces fracassus ad illum.
Efficiũt magnum strepitum p concaua saxa,
Pardus eum tendit semper cum calce ferire,
Dũ per colla tenet bene strictum spezzacadena
Pestiferum sed ualde draco uomit ore uenenum:
Coguntur socii nasum obturare, nec oybo
Dicere tempus habent, tătũ date fetor odorem.
Nõ potuit morsu plus spezzacadena tenere:
Ille uiă fugit, ac seguitant nitrendo caualli,
Alter cũ pedibus gioccat, cũ dentibus alter,
Ipse fatigatus sentit mancare fiatum,
Cum bassis alis per cæcum circuit antrum,
Fracassus magnũ bastonem sæpe menasset,
Sed metuebat equis talem tentare gorosol.
Pardus habens animum furiosum retro dracone
Dum laxat calcẽ, percusso Cingare, fallat.
Labitur ad terră Cingar: pardusq; retornat,
Boccaliq; super spallas saltauit adossum:
Heu, Boccalus ait succurrite, năq; butauit
Me sotosora draco, credo sit quippe diauol.
Respondet Cingar, patientia chara brigata,
Me quoq; percussit, facitq; tomare strauoltum.
Falchettus ridet: tu rides? Cingar aiebat,

Nō mihi ſgregādi uoia eſt/mea ſchena ꝓbauit
Talia ſed mutuo dum Barronia moteʒat:
Exiit ecce draco multo ſudore foſinam,
Nāq; ſigillabat cū calcibus hunc Rocaforta.
Ille cauernoſas uadit mugiando per alpes,
Ecce cito portæ de bronʒo ſponte ſerantur,
Cū pede fracaſſus uaſconū more cucurrit,
Deiecitq; ſolo difracto cardine poſtes.
Me ſeguitate cridat/quo nobis/quæſo/codardis,
Ceſſerunt uires?ubi noſtra prodezʒa diauol?
Tum crucis impoſito ſigno ruit extra foſinam:
Nunc recolare licet fecit duo brachia uentus.
Imbrazʒant ſcutos omnes:brandiſq; filatis
Accedūt/ponūtq; pedes pro exire foſinam.
QVos uentus buttat terræ duo brachia longe,
Ter ſic sforʒantur/ſed ter caſchare biſognat.
Credūt de certo quod certant contra diablos.
Tandem quiſq; furens ſcorſam repiādo ruinat,
Ac ad deſpectū uenti ſaliere de foras.
Hos ſectantur equi/q arrectis auribus adſtant,
Mortifer ille draco uolitat tenebroſa per antra,
Tumbarumq; cauas ciſolis ſtridentibus implet.
Ad cuius uoces comites ueſtigia tendunt,
Hūc mazʒare uolūt/ſi debent perdere uitam.
Incipit ecce alter rumor/tantuſq; tumultus,
QVod ſocii credūt fore centum mille diablos.
Vox confuſa procul ſentitur per loca nigra,

QVe uenit apochũ apochũ mage ꝓxima sensu.
Est genus oẽ qdem pecudũ, genus oẽ uolucrum
QVisq; suã uocẽ facit ut natura ministrat.
Hic leo rugitus mandat/lupus hic ululatus,
Bos mugit/sed nitrit/gallusq; cucullat,
Sgnauolat et gattus/baiat canis/ursus adirat,
Raucagat ocha/rudit mullus/sed ragiat asellus.
Deniq; quodq; animal ꝓpria cũ uoce cridabat/
QVi pariter miseros ueniunt incontra sodales,
Ac sua cũ rabidis afferrãt morsibus arma.
Si manezare uolũt spadas/est grande periclũ
Ne sibi medemis mortalia uulnera figant.
QVisq; suũ corpus sentit mordere ferinos
Dentes/at nullã possunt discernere cosam.
Longa cauernarũ nigris uia plena tenebris
Consonat istarũ uaria pro uoce ferarum.
Fantasticarat iã longo tempore Cingar,
QVẽ retrouare modũ possit dare lumen amicis.
En fozã reperit prouidus finaliter unam,
Incipit assidue cũ brando tundere petras,
Nãq; erat ex fino bene temperatus azalo,
Vnde repercussis filicinis undiq; saxis,
Per cæcã tũbam rutilas facit ire fauillas.
Tunc exhortati tali pro luce barones:
QVorũ conspectu patuit genus omne ferarum,
Iã placet in tepido se strapozzare cruore.
In medio illarum Baldus generosus inermis,

Cum solo brando carnē smembrare comenzat.
Hūc passat taurū, ferit aprum, traiicit ursum,
Hūc sbudellat equum, facit hunc spirare leonem
Illico fracassus terræ bastone reiecto,
In medio armenti ruit ut lupus intra capellas.
Sufocat ut manibus magnos per colla dracones
Atq; uenenosos longis secat unguibus angues,
Cū pedibus manibusq; furēs cum dētibus atq;
Squarzat, et in calido sbroiatur sanguīe totus.
Vinmazzus iuueni Philotheo iunctus apressū,
Contra duos tauros crudā sumpsere bataiam.
Cingar crebrificat nitidas generare fauillas,
Sed draco predictus, ne sic splendescere Cingar
Cum spada faceret, uexabat morsibus illum.
Hircanus subito Leonissam deserit unam,
Serpentēq; illum, dum Cingar clamat, asaltat,
Ad primum colpum magno fendēte coazzam
Truncauit, de qua putridū fluit extra uenenum
Cingar id aspiciens, Hircani fata timebat,
Centaurum clamat, Centaurus uenit ad illum.
Hircanus iaciens spadā saltauit adossum
Serpēti, strictumq; tenens per colla caualcat.
Ille uiā currens Hircanum tergore portat,
Falchettus cernēs seqtur, quo Hircane cridabat,
QVo te Hircano draco portat? desmōta misselle.
Hircanus longas p tūbas fertur ab angue:
QVi cum pugnadis illum ferit inter oregias.

Ast illos subito uelox falchettus ariuat:
Hircanus post se falchettum sentit habere,
Vnde securus eum strinxit tam ualde draconem
QVod strauacatus humo uix aspirare ualebat.
Per dextrã falchettus eum zaffauit oregiam,
Strassinatq; illum tornans in retro frementem.
Hircanus sẽper speronat more cauałli,
Deq; suis pugnis ceruellum supra frequentat.
Ille per obscuras tũbas repetando cridabat/
Ne/quo tirat eũ falchettus/pergeret illuc,
Hunc magis incalzans Hircanus percutiebat,
Non aliter paret/dum sic tiratur/ad unam
Comparatio QVã ad beccariã ducunt per cornua uaccam
Se trahit illa retro/nec uadere curat inanzum,
Sic draco se ostinat procedere nãq; sciebat
QVod falchettus eũ propter mazzare tirabat.
Cingar ibi ueniens totum dentauerat ensem,
Non tamen atrigat silices excudere flammis.
Iã draco se nouit spazzatum/prestiter altram
Ecce piat formam,quoniã (mirabile dictu)
QVi nũc anguis erat/facta ẽ formosa puella.
Hircanus cecidit terræ mutante figura,
Falchettus stupuit/cuncti mirantur in illam
A/capite ad plantas indutã uestibus albis,
QVæ manibus librum cicigando tenebat aptũ,
Seq; latet metuens ne sit compresa baronis.
Corripit in uestem falchettus prestiter illam,

Sed uestis schappat manibus: falchettus osello
Plus leuis hāc iterum per trezzas illico graffat
Cui tulit e manibus multo sodore libellum.
Marauiosa nimis tūc res apparuit illis,
Vix falchettus eam cœpit, librumq; serauit,
En pecus omne fugit multo rumore desattum.
Illa misella cridans lachrimas fundebat acerbas
Falchettūq; orat tales faciendo lusengas,
Ah barone, patis sic me tractare puellam,
Sic me tapinam polcellam ledere sufers?
Quæ spernendo hominum consortia pp amorē
Palladis, hos grottas habito seruando pudorem
Deh miserere mei quæso barrone, nec istud
Dignū laude qdem fuerit per secla futura.
Nā te irridebunt dicentes o decus, o laus,
Barronē ualidū uilem mazzasse puellam.
QVid de me facies? en sū muliercula: cernis?
Ergo meū librū toltū mihi reddere uoias,
Meq; sinas andare precor gentile sodalis.
Et sic uulpina falchettum fraude carezzat,
Et sub barbozzum squaquarinū fecit ad illū.
Venerat hic Baldus, Cingar, reliq ue sodales,
Multū admirabāt quæ sit tā pulchra puella.
Iā Moschinus eā motus pietate relinquit,
Ecce pcul ueniens lumen cōparet, et unam
Accipiūt uocem dicentē, prendite rursum,
Prendite barrones lordam fedamq; putanam.

Nā totus mundus fit desertatus ab ipsa.
Lironus statim repiat per colla puellam:
Hācue tenet/donec senior barbatus ariuat,
Splendidus/et sensu parens superare catonem.
Vt fuit adiunctus læta cum uoce salutat
Barrones/illi resalutant fronte benigna.
Falchettum exorat magicū sibi tradere librum,
Illa negat/ne des/ne des/falchette libellum,
Iste malus senior uos inganare fatigat.
Tunc Antiquus ait/taceas miserabilis Alma,
Iā iā tempus adest quo debes reddere contum
De tantis animis per te sub tartara missis.
Mox ait/a domino sic sic datur omnipotenti,
O/dulces socii/ut uos de semine christi,
Huc uenissetis magicam destruzere legem.
Dic ribalda/quis es? dicis te palladis esse
Brutta putana deæ seruam? tu mecha pudorem
Seruas? o quātū passa ē te sūma uoluntas.
Sed dare nūc pœnas te condecet, eiice librum,
Eiice mi falchette librū: tunc protinus illum
Falchettus terræ Baldo mādante butauit.
Extemplo magnus fit terræmotus ubiq;,
Turbā diauolorum uenit rapuitq; puellam,
Nocentiama lefica. QVæ meschina cridās/dum portabatur/aiebat,
Nocentina uocor magicis tam dedita chartis,
Decepiq; mea iuuenē cum fraude folengum.
QVē/quia non potui fœdare libidinis actu,

Disfamare tuli/posuiq; in grande periclum.
Iã ualeat mundus/mea sint habitatio uermes,
Tartara/serpentes/ignes lachrimosaq; uallis,
Et sic stridendo fertur cũ corpore ad orcum.
Stabat quisq; tacens/sibi talia somnia parent,
At senior ridens illos seguitare comandat.
Omnes post illum uadunt parlando nientum,
Rocca forta suos sequitur pardusq; signores,
Spezza cadena quoq; squarzatis undiq; sellis
Postq̃ prædictam pariter uenere fosinam,
Alloquitur senior bene iam ueniatis amici,
Sũt anni cẽtũ quod uos expecto per istas
Spelũcas: hoc summa mihi prouidentia tempus
Concessit/donec te possem Balde uidere.
QVi perges (si uera docent mihi sidera) totas
Per baratri partes/terræq; secreta uidebis.
Vnde tuã uitã/nec non cantare prodezzas
Disposui/si tanta mihi conceditur ætas:
Donec cum sociis presentibus inde reuertas.
Nomine Cocaius dicor/de sanguine mantos,
Est mihi cognomen Merlinus macaronensis:
Vos deus in unum iunxit/tutosq; reduxit,
Restat adimplatis summi præcepta tonantis.
QVi uos elegit propter lustrare paesos
Tartareos/nobisq; illas contare facendas.
Vobis conueniet magnas passare fatigas,
QVod desperati uitæ quandoq; saritis.

Anni cẽtũ/ totũ ꝑparte posuit.

Iste senior ẽ noster p̃cla rus poeta Co caius merli nus/q nõ au/ ditu/sed pal/ patu baldũ decacauit.

Gratia cœlestis uobiscum semper inessens
Vndiq; deffendet:non uos mortalia possunt
Lædere/si cœli dominus præbebit aiuttum.
Attamen o socii uos confessare bisognat
QVæ cõmisistis in uestræ tempore uite.
Nec confessandi quæso uergogna sit ulla,
Nã uobis meritum talis uergogna parabit.
Cingar id ascoltãs stringit se in tergore totum,
QVã res difficilis sibi confessare uidetur
Baldus ait/placuit nobis sermonculus iste,
Nos Cocaie pater tibi cõfessabimus omnes.
Nunc ego cœlestis pietatem nosco tonantis,
QVi non aspiciens quãtũ peccauimus illi,
Nos elegit enim baratri pro cernere cosas.
Et sic promitto per sanctos illius omnes,
Fortes in bello semper nos esse uidebit.
Eya age cõpagni/uiriles sũmite mentes.
QVisq; sibi reuocãs plene sua crimina cuncta
Confesset/purgetq; animã uincatq; diablum.
Tũc omnes flexis genibus loca singula cercant,
Vt melius possunt/fantasticare comenzant.
Suspirat Cingar/nescit qua parte rapinas/
Furta/sacrilegium/ludos/narrare comenzzet.
Dũ pensare studet/scelerũ confusio surgit,
QVæ tot sunt eqdem numero/quot sidera cœli.
Deuentat mattus dum crimina tanta repensat.
Dũq; malum putat hic/statim domenticat illic.

Baldus erat primus qui cõfessare uolebat/
Ergo genuflexo deuote crimina dixit.
Postea Falchettus lachrimas spargendo fatetur.
Hircanus seqtur/purus/sincerus/et æquus.
Crimina Fracasso sed multũ pocha trouauit,
Nãq; bonus certe semper fuit ille maruffus.
Sat cẽtaurus erat caricus, Moschinus ad unguẽ
Oia cõfessat/ philotheus pura colũba est.
Nõ fecisse bonũ/scelus est plus grande Rubini.
Confessor ridet se confessante Bocalo.
Vna dies uoluit pro confessare lironem.
Corsarus pelagi quoniã fuit atq; pirata.
Sed postq̃ cocaius eos audire calauit/
Restat et ut Cingar mũdus/purissimus agnus/
Confesset: flexis ergo deuote ξenogis.
In primis nescit frontem crucis ungere signo.
Postea principiũ nimia formidine nullum
Scit dare/nec mediũ/nec finẽ/nãq; bisognat
A teneris recitare suos temporibus actus.
Baldus cũ sentit quod trat suspiria magna,
Et cicigando, suis sociis parlabat in unum
Cantonẽ ridens/em em stat freschus: & illi
Ridebant/quoniam sat norant cingaris acta
Dũ confessatur sua frons sudore bagnatur.
Nunquam tam grandem dixit fecisse fadigam.
Iamq; dies unus passat, confessio meξa est,
Itur dormitũ: nox transit, cingar in ipsa

Cingar tenuit duos dies in cõfessando.

Prouerbiũ, promitto stat pro attẽdere.

Nunquã dormiuit noctu, sed solis in ortu
Surrexit, tornat, confessus uespere mansit.
Cui datur (ut potuit credi) penitentia grãdis.
Omnia promittit Cingar, si attendet ad ista
Sat faciet, quãuis normã seruare solebat,
Attendo nunquam sibi pro promittere stabat,
Imo promitto stabat pro attendere nũquam.
Absoluit cocaius cum, mox illico surgit,
Eya age clamauit Barrones, quæ mora uobis?
Non est tardandum, preciosum tempus habetis
Vos estis metti, mũdi, plenecq; lauati,
Quid ue opus ulterius? tantũ peccare cauete
Nam quũ peccatis, tunc mens diuina recedit.
Solus ego maneo, uos expectabo sub ista
Spelunca, donec stygiis remeatis ab oris.
Nec uolo ducatis uobiscum nempe cauallos,
Hos mecũ lassate precor, quibus optima cura
Nostra scit, at uestros opus est depascere uẽtres.
Quosdam biscottos habeo, carnẽq; salatam.
Hæ sint cõmunes Epulæ, iam accũbite mensis.

Explicit Sextusdecimus.

Argumentum.

Subter spelunca retroant finissima tela,
Quæ ualenthomines olim portare solebant.
Armantur cuncti, stygias descendere ad oras

Incipiũt/Nardum qui Nili repperit ortum
Occidũt/Smirnæ uenerunt deniq; ad agros/
Hic cernunt fundũ Pelagi/qui stabat in altum/
Vt stat solarus/uenerũt agmina Smirnæ/
Sacrificare uolunt socios/sed culfora smirna
Fertur ad infernũ/mazzantur multa uirorum
Agmina/Boccalus tendit frustrare puellas.

Merlini cocai poetæ Mantuani
Macaronices Decimaseptima.

Ost epulas/Cocaius eos menauit ad illam
Speluncam sub qua Maselini facta fosina est.
Mox Cocaius dit/saxo cercare sub isto.
Quod modo lironus deiecerat extra botegã/
Vnde Draco uoluit talẽ prohibere facendam.
Centaurus lapidem uoltat:tunc Baldus i attrã
Descendit scalam longã bene mille scalinos.
Omnes succedunt, Cocaius supra remansit.
Ad fundũ scalæ portã catauere seratam
Quã pede Fracassus patefecit cardine rupto.
Introeũt magnã nulla formidine Salam,
In qua lux tanta est effundens lumina passim,
Quod tu iurasses ibi stare palatia solis.

Est lapis immensi precii qui tale refundit
Lumen, & in claro cristallo fulgidus extat,
Huc properat baldus, nō quēquā cernit adesse/
Miratur, lapidisq; nitor sibi tollit ocellos.
Stant circa salam muro pendentia tela.
Splendida, nec toto mundo pulcherrima tātum,
Tunc ea Barrones pariter mirare comenzzant,
Formidant quasi tam splendentia tangere tela.
In capite ipsius salæ grandissimus elmus
Dependet, summo pennazzum uertice promēs,
Ac super excelsum quædā donzella Cimerum
Stabat, et hoc manibus distensis carmē habebat
Elmus Nembrothi. Hūc portare Gigas Nembroth certando solebat
Quē malei inuentor fecit Tubalcain olim.
Baldus ait, Fracasse tuum caput hūc ferat elmū
Corpore non minor es Nembrotto, forcibus atq;
Illum Fracassus spiccans in uertice plantat
Nec sibi rem fecit binas mandare fiatas.
Tunc processerunt armorum apparuit ordo
Magnificus, faldæ, spalazzi, pectus, et Elmus.
Tale super scriptum tabula pendebat in alta.
Hanc armaduram quondam se uestit Hæctor,
Quā uulcanus ego cū broth et sterope feci.
Induit hæc Baldus/quoniā minor Hectore nō ē
arma hector dantur Baldo. Vlterius uadūt, troiano sanguine tincta
Arma uidēt/sup istud adest epigrama notatū.
Ornarūt quondā uictoris corpus Achillis/

Optima quã fuerãt Aiacis morte probantur.
Hircanus tulit hæc/qbus est plus dignus ulisse,
Quæ dũ cingebat/Philotheus repperit arma/
Quæ Venus Aeneæ quondã componere fecit,
Non philotheus ait mea sunt/at prestiter illa
Nil dicens uestit, Turni quoq; fœda cruore.
Nõ procul his etiã sunt arma nitentia Thesei/
Hæc sibi delegit Baldo mandante Lironus.
Sũt quæ portabat fera Virgo penthesilea
Suscipit hæc nemo/muliebris nã sibi forma est.
Hanibal ille furens ductor Chartaginis/arma
Hic sua qnetiam liquit/tam noxia Romæ.
Cingar ait/Romã si terruit Hanibal istis
Ast ego Diabolũ superabo Cingar eisdem.
Sic dicens statim totũ se ficcat in illis.
Tela hic Pompei stant contra Cæsaris arma
Cæsare uestitur Falchettus/parte canina
Faldono tegitur Paridis quem staccat ab armis.
Ast alio muro Iudaica signa patebant/
Primũ quæ hebreæ quondã dux iosue gentis
Induit, ista faber fecit cui nomen Oliab.
Postea subseguitant sansonnis tela gigantis.
Ista fuere quidem magno satis apta Fracasso.
Terribilis iacet hic Ganassa cruoribus uda
Philistinorum/quã sanson ipse ferebat.
Post hæc cernũtur sauli Dauid quoq; signa/
Pendebatq; ingens ac smisurata corazza/

Arma Achillis tulit Hircanus.

Arma æneæ uestit philotheus.

Arma Thesei sumpsit Lironus.

Arma pẽthesileæ uirgis.

Arma Hanibalis induit Cingar.

Arma põpei

Arma Cæsaris decorant Falchettum.

Arma Paridis.

Arma iosuæ hebrei.

Arma sansonnis habuit Fracassus,

Quam contra Dauid gessit certando Golias.
Istam Vinmazzus sibi circũcinxit adossum.
Hic spolium Iudith, Holoferni scilicet arma
Hic Iudæ, patrisq; sui, fratrũq; cordazzæ.
Hic quoq; Christicolæ nostri sua tela tenebant.
Maxime de antona Boui, magniq; Guerini
Meschini, Octauii, Sinibaldi, uel Pulicani
Sunt ibi Carlonis francorum regis honores.
Magnanimi Orlandi contis de Anglante, rinaldi
De monte albano, ottoni, Guidonis, V gieri.
Anchroiæ, Anteæ, Marfisæ, Damarouisæ,
Burratti, Furni, Rodomõtis & Sacripantis.
Est quoq; campanæ quẽ Morgans ferre solebat
Bataius, Fracassus eum bastone relicto
Suscipit, adiurans illo exossare Diablos.
Moschinus sumpsit Feraguti tela spagnoli,
Sed nisi squarcinam margutti senza guaina
Boccalus lateri taccat, cui Baldus, en, inquit,
Quantæ armaturæ, nõ te boccale securas?
Cui boccalus ait, nõ me Natura creauit
De ferro/caro sum/sic sic de carne manebo.
Cui dixit baldus/squarcinam quid geris ergo?
Cui boccalus/ego sensi quod subter Auernum.
Anguillæ grasse/largæ tres brachia ranæ/
Si nobis epulæ mancabunt quomodo credo/
Quid restat/nisi cũ squarcina tollere pellem?
Sunt ibi de oleo chaldaria plena boienti/

Cordazza goliæ ponitur Centauro.
Arma Holoferni.
Arma macabeorum.
Arma Boui de antona.
Arma Meschini guerini.
Arma Octauii sinibaldi & pulicani.
Arma regis Carlonis frãcigeri.
Arma Orlandi, Rinaldi/otoni guidonis/V gieri.
Arma Feraguti ..ur Moschino.
Squarcinam Marguti sine fodro

Non

Non ignis mancat, ranas mãgiabimus illas.
Ex quo parlatu ridebant ualde sodales.
Baldus cũ propriis manibus uestire Rubinum
Non dedignatur, pallantis scilicet armis.
Postq̃ ergo rutilo tutarunt corpora ferro,
QVisq; piat scutũ, seu targã, siue rodellam.
Constat abondanter teli genus omne fuisse.
In medio salæ Baldus saltauit in armis,
Seq; prouare parat scrimmando contra sodales.
Cingar in instanti trat ne galone spagnolam,
Et se sub targa totus curuatus abassat.
QVid capelacce brauas, dicebat, nũc tibi Cĩgar
Monstrabit q̃ sit: sta saldus, para rouersum,
Et sic dicendo tres colpos fecit in uno.
Baldus ridebat, semper scrimmando repossat,
Attentus mirat quod Cingar porrigat unum
Ante pedẽ: qui sic faciens sotosora butatur.
Nã piatonadam Baldus laxauit abire,
Et pede supra pedem posito, dum se retirare
Vult Cingar, caschat, gioccat q; culamine terrã
QVare compagni rident, tunc Cingar in illum
Prouocat et reliquos socios educere spadas:
Eya cito comites Baldo ueniatis adossum.
Tunc omnes Baldũ piatonizando serarunt,
QVi ferit in fianchis, q̃ retro, q̃ ferit ante,
Omnes a circum Baldo sua tela menabant.
Nõ sic pirlat enim cum femina fila reuolgit

Arma pallã-
tis accipit
Rubinus.

Guindalus, aut quando segetē rota saxea frāgit
Vt Baldus girat pede solo terq; quaterq;.
Tandem toccatis cunctis hic solus ab illis
Restitit intactus, cessatq; procedere scrimma.
Cingar abit lapidēq; illum tā clare nitentem
Despiccat muro, quē Baldi ponit in elmo.
Hūc tibi uictori, dixit, largimur honorem,
Atq; per infernū præbebis lumen amicis.
Post hæc Baldus eos scalā montare comandat,
Cocaiūq; patrē retrouant, qbus, inquit, amici,
Ite sub infernū plutonica regna uidere,
Mente quoq; attenta subtiliter omnia uestro
Ponite in ingenio, nam cū remeabitis inde,
Talia distincte mihi tūc narrare sciatis,
Interea Baldi conabor scribere uitam,
QVā nobis Cingar teneris contauit ab annis,
Tunc Baldus flectēs, aliis imitantibus illum,
Crura, inquit, Cocaie pater benedicite nobis.
Et Cocaius.n.benedixit quinquies illos,
Mox se reclusit iam discedentibus illis.
Baldus in excelso splendorem uertice portat,
QVi tetras scindit clara cū luce tenebras.
It Cingar semp saltans, titaloraq; cantat,
Nā cōfessatus se nouerat esse lezirum.
Boccalus mediū robauerat arte mezenum
Patri Cocaio, uiniq; cucurbita bina.
Increpat hūc Baldus pouerū robasse Romittum.

Cui boccalus dit, de mā gia in pace biauam,
Et tu, non comedis persuttum Balde salatum?
Forsan in inferno poteris retrouare tauernam?
Baldus ait, V inmazzus habet de pane canistrū.
Boccalus dixit, nobis scriptura comandat,
Non in solo pane uiuit homo: caro carnem
Accusatiuo facit isto doctrinale probante.
QVisq; piat festā boccalo sic busonante,
Nec sibi paret iter durū, longusq; uiazzus.
Iāq; dies octo caminarāt cæca per antra,
Ad finem grotte firmarūt deniq; passum.
Nō possunt ultra pcedere, terminat Antrum,
Vnicuiq; paret durum debere redire,
Ac replicare uiam tanto sudore peractam.
Ergo impazzati stāt omnes: ut solet esse
QVando formicæ peragrantes ordine longo, Comparatio
Supra aliquē murū basant se sæpe uicissim,
In medio quarū si cum carbone notatur,
Linea, non audēt signū transire per illum.
Attamen horrendū saxum Fracassus abrazzat
Forcibus hunc releuās speluncā detegit attram,
Cisternæ similem, uel fosso, ualde profundam.
Apponunt aures si quid sentire ualebant,
Audiere modū fluuii per saxa strepentis.
Cernere nō possunt oculis, tā ualde profundat.
Cingar se statim descendere præparat illuc,
Illico se manibus repians ad saxa cauernæ

Callat, et ad fundũ tandẽ stracceatus ariuat.
Hic retrouat fluuiũ multo rumore fluentem,
QVẽ sentit raptim per longas currere tombas.
Cingar cũ ualida clamabat uoce sodales,
O, o, compagni, tuti descendite ȝosum.
QVo uix audito descendunt unus, & unus,
Et sic quisq; fuit putei retrouatus ad imum.
Baldus monstrabat claro fulgore paludẽ,
De qua ꝑcedit flumen, ueloxq; caminat.
Per longam ripam Baldo praeeunte meabant,
Ecce senẽ medio cernunt in flumine supra
Delphinis tergũ, quem barba canuta decorat.
QVẽ quoq; delphines seguitabãt mille natãtes
Portantesq; suo pulchras in tergore nimphas.
Ipse procul cernens lumen sociosq; stupebat.
QVae noua gens ista est? dicebãt saepe uicissim.
Ipse senex portat piscinis consita squammis
Vestimẽta: caput stat cinctũ frõdibus algae.
Et uersus Baldum dixit cum uoce superba:
QVo Merlotte petis? q̃s uos in partibus istis
Trenta para uehit? presto, reflectite gressum.
Baldus respondet, coelo cascamus ab alto,
Imus ad infernum, nobis ostende uiaȝum.
Cui senior dixit, facilis descensus auerni.
Attamẽ audacter facis istas ire per umbras,
QVod nisi cum sociis aliis tornare fretabis,
Ne nobis aliquis ueniat desgratia dat mens.

Nō licet humanis campos errare per istos
Presto retornatis, uestrasq; reducite gambas.
Impatiens Fracassus ait, nūquid deus es tu?
Aut dii fortassis terra uersantur in ista?
Cui senior: dea nostra mihi dedit istius Amnis
Imperiū, septē qui mādat in æquore ramos,
Nilus nomen habet, quē nemo nouerat ante
QVonā oriretur, prætor uos brutta candia,
QVi pede calcastis sacrati littora fontis.
Ista puellarum, iuuenūq; caterua ministrat
Ad mea de uariis dapibus conuiuia fœta.
Me grandem fecit regina Culfora diuum,
QVæ maris Imperium sub terra possidet omnē
QVæ quoq; magna suis dignatur ferre baronis
Flumina, stagna, lacus, fontes, fossata, paludes.
Distribuitq; suis dongellis cuncta libenter:
De quorum numero dictus sum noīe Nardus,
QVi potior magno sup istud flumen honore.
Sū deus, ergo cito discedite partibus istis.
Baldus ait, deus es merdosæ forte latrinæ,
Si tamen (ut zarlas) deus es, tibi psta socorsum
QVo dicto, grossum iecit sfronzando giaronē,
Delphinū media giappans in fronte necauit.
Nardus it ad nodū nulla deitate securus,
Extra tenet musum sicut ranottus in unda.
Cætera turba cridans incepit sbattere palmas,
Plorantesq; uagæ currunt hinc inde puellæ.

Supra Delphines uadūt squarzando capillos
Diffugiuntq; uiā multa formidine nimphæ
Non aliter, quādo possantes nocte colūbæ
Comparatio Intra colūbarā, mox Martorellus in illas
Sæuit, & ingētē strazzū facit atq; macellum.
Intrarat sed iam medio Lironus in Amne,
Ad Nardum sicut Pollastro colla tirauit.
Et iaculās mortū ueluti si petra fuisset,
In fluuio mersit forsan quadraginta Scuderos.
Cingar miratur mūdum reperisse nouellum,
Esse per incantum tamē oia facta sciebat.
Non ꝓcul hoc flumē ternos se frāgit in amnes,
Hic fluit ad dextrā, hic mediā, hic ue sinistrā.
Sed sunt oino sine ripis flumina facta,
Per quæ nō itur nisi uadant unus & unus.
Hic fixas plantas terræ tenuere Barones,
Pergere nō possunt ultra, nisi forte nodādo,
Sed nimio armorū retrouāt se pondere pressos.
Ecce Petrā cernūt albo de marmore leuem,
In qua scarpello talis scriptura notatur.
Si ad dextrā uadis cernes Iouis Atria magna.
Si ad mediā tendis Neptuni regna subibis,
Si ad leuam pergis Plutonis tecta uidebis.
Hic tres Germani sortes pro regna butarunt.
Valde stupescebant ueras retrouare fabellas.
Fracassus ridens dixit, butemus amici
Et nos hic sortē, quo dicto percutit illam

Marmoreā petram cum margātensce bagiocco,
QVæ longe reboans in peccis milibus iuit,
Postea cōpagnis cum Cingare maxime parlat,
Per quē sit melius uel gratius ire canalem,
Cingar confortat mediū q̃ ducit ad agros
Neptuni/Baldo placuit reliquisq; baronis.
Sed modus est nullus/q̃a flumina sūt sine ripis.
Ergo Fracassus mediis saltauit in undis,
Qui licet immensus sit corpore more gigantis,
Vsq; ad centurā tamen est in flumine fictus,
In moiāq; suū uadit menando culamen,
Inde uocat socios dicens/rogo chara brigata,
Supra meā schenam cuncti mōtare gaiardam.
Sum dispostus ego uos omnes ferre per undas.
Baldus ait ridens/poteris portare fracasse?
Respondet sic si essetis duo tanta sodales.
Tunc oēs montāt schenā spallasq; fracassi.
Lironē in dextra spalla consedere fecit:
Seq; tenēs manibus Philotheus sedit apressum
Baldus at in leua ad magnā se taccat oregiam,
In qua se latuit Baldo mandante Rubinus
Inq; alia Moschinus erat nascostus oregia.
Falchettus sedit canis instar supra cimerum.
Boccalū stringam calzzarum taccat ad unam.
Centaurus noluit tantum caricare Fracassum,
Sed natat Hircanū portando supra culattas.
Tot passarinos fracassus habere uidetur

In spalla, paretq; nihil portare molestum.
Subter lasenam ficcato Cingare striccat,
Quē facit ut sgregnāt, quādoq; molare core,
Inq; manu dextra fere p bastone bagioccū (zas
Ergo prolixis cū passibus ire comenzzant,
Et quo menat iter neptuni ad regna subintrat.
Se per galonē quandoq; reuoluit eundo,
Et cū terribili diroccat saxa bataio,
Nā strictus nimis est fluuio currente canalis.
Tandem post longos miliaros ecce diei
Splendorē pcul aspiciunt, finemq; cauernæ.
Tunc læti cuncti pariter cantare comēzzant,
Præcipue Cingar dicebat tale sonettum,
Postq; de cæca sumus hac presone cauati,
Cantemus tararan, cantemus tantara taira,
Et sic paulatim iungūtur ad hostia grottæ.
Hic se discaricat Fracassus pondere tanto,
Ac simul armati uenerunt extra cauernam,
De qua progressi mundū catauere nouellum,
Atq; nouū solē, noua tempora frigus et æstum.
Artibus hæc magicis sed qsquā indicat esse.
Fracassus iurat, uult sternere cuncta bagiocco.
Hic absq; arboribus grandis cāpagna uidetur,
In medio cuius summū uidet astra palazzum.
Hic incantatrix tā pessima culfora regnat:
Culfora dicta qdē cognomine noīe Smirna.
Semp banditā tenet mala femina chortem.

Altera sed maior mirandaq; cosa uidetur,
Nā fundus pelagi stat in altum more solari,
Nec fluit in giusum quāuis agitatur ab euris.
Per quod sol radiis penetrat lucēq; ministret,
Ac si p uitrum penetraret clara lucerna,
Vnde nouus mūdus paret uel alter apollo.
Se maris in fundo cognoscens esse Fracassus,
Do diauol, ait, nū est tibi tanta potestas?
Sic igitur pelagus fundū suspendere cogis?
Sic uelut aer aquæ p te grauitudine mancant?
Non nō qd facimus? caminemus p̄sto sodales?
QVo dicto pariter uadunt incōtra palazzum.
Ecce sed a longe maga culsora supra carettam
Ex auro totam uenit, quā mille carettæ
Dongellis plenæ multo sectantur honore.
Non imperatrix fuit hac pomposior unquam.
Fulgidior Phœbo fertur ceruice superba,
QVattuor albentes palefreni sotta copertis
Arte recamatis uadūt portādo carettam.
Fert elata manu sceptrū, rutilamq; coronam
Supra coruscantes crines diademate portat.
Præcedunt cētum famuli centumq; staferi,
Quisq; suam spadam portat galone picatam.
Longa sequit series et cortesana caterua.
Inumeras cernis nimpharū currere squadras:
Non alios diuos istorum quisquis adorat,
Præter quā smirnā, sola hæc dea dicitur illis.

Baldus hoc admirans cōpagnos stare comādat,
Mox ait/o quales ars nigromantica uires
Monstrat habere qdē/tamē oīa uana ꝓbantur.
Sed plasinolezʒā faciamus deprecor unam,
De muliere ista fingamus habere pauram,
Stemus et attenti quæ nobis damna parantur.
Talia dū Baldus tacito sermone proferret,
Hos ꝓcul aspexit quasi territa Culfora Smirna
Turbatur nimiū/quo tāta audacia? clamat/
QVi presumpserunt homines mea tecta subire?
Sic dicens mandat/trombettam protinus illis.
Ipse galopando cū trōba clāgere cœpit,
Venit et ad socios/qbus est hac uoce loquutus,
Tanta ne uos generis tenuit fidutia uestri?
Sic uos uenistis templum corrumpere diuæ?
Ad uos me misit uenerabilis illa uirago
Culfora/quod retro spaciatis presto caminum,
Seu cordzʒatam subito ueniatis ad illam,
Postea adoretis sacratas illius aras.
Vosqꝫ sacrificium sanctum meritabitis esse,
Humano quoniam placantur/sanguine diui.
Præsto uenite illi qui statis?presto uenite,
Baldus ait sociis oculū claudēdo cignantem:
O/infortunati/quo nos fortuna menauit.
Et sic dicendo fingebant habere pauram.
Mox.ait/andemus sanctā componere diuam.
Omnes de risu tacito sub pectore creppant,

Attamen exterius simulāt cū fronte dolorem.
Orant trōbettā smirnæ lenire furorem.
Sed magis in colera cridat trombetta superbus.
Tandem cum bassis testis andare comenzant.
Tunc trombetta illos curuū plectendo zenogiū
Ante superbosam smirnā presentat, & inquit,
Hi maiestatis fœdarūt atria uestræ.
Culfora contremuit corpus tā grāde fracassi,
Interpellat eū qui sit, quo sanguine natus.
Fracassus rodens secū in corde cathenam,
Nāq; bisognabat faceret quod baldus diebat,
Respōdit curuās laccā cū uoce trementi.
Nomine castronus dicor, sum natus ab uno
Nomine Gaioffo, quem dicūt esse creatum
Prole gigantorū, q quondam mente superba
Deschazzare Iouem uoluerūt de paradiso.
Culfora plus tremuit talem sentendo parolam.
Attamen ingentes subito succendere flāmas
Imperat, atq; Aras holocausti condere sacras.
Prestiter obedit famulorū maxima turba.
Portantur lignæ, uastusq; accenditur ignis.
QVattuor in circū altaria maxima ponunt.
Ecce sacerdotes uelata fronte canentes.
Accedunt, unus puuialem portat adossum.
Vndiq; turribuli mittunt ad nubila fummum,
Incensiq; faces strepitant Altaria circum.
Culfora cridabant, uiuat dea culfora nostra.

QVæ super excelsam montarat presto colūnam.
Seq; deā cunctis mandat peruersa uocare.
Trombarum clangor raucanti uoce frequētat.
Mens sociis brillat spadas sfodrare coruscas.
Iamq; sacerdotes gladio portando cruentos
In primis uoluere gulam schanare Fracassi.
Ergo præcipiunt curuos pigare zenogios.
Nāq; uolunt illum ut Vaccam scopare securi
Impatiens unū dextra Fracassus agraffat
Presbiterū, smaccatq; illū si Musca fuisset.
Restauitq; manus de merda et sanguine tincta.
Baldus ut aspexit baruffam iam esse comēzam,
Me seguitate cridat, sfodrāsq; repētiter Ensem,
Currit ad urtandā, quā diximus ante, colūnam.
Cū caput inanzum caschauit culfora zosum.
Cōcurrunt subito gentes succurrere Diuam,
Quā ridens Baldus iam strasinabat ubiq;.
Hircanus, Cigar, Philotheus ad arma cridabāt,
Inq; squadras illas multo rumore ficantur.
Fracassus strinxit, palmas bagnādo, bagioccum
Atq; sacrificiū, clamat, faciamus Amici.
Septē mille hominū iam spadas extra cauarāt,
Præcipitant, circūq; serāt facto agmine baldū,
Sed Lironus ei uadit prestare socorsum,
Saltat & in medio ueluti leonissa tumultu.
Centaurus paret ueluti lupus inter ouile,
Qui defunctorum iam montā fecerat altū.

Moschinus nūc huc nūc illuc fortiter urtat,
Falchettus sguizat, mandatq; ad sydera testas.
Turba puellarū palmas battendo fugantur
Attonitæ, laceris tundentes pectora pugnis.
Has sequitur clamans boccalus, state ribaldæ
Nunc scitis quantā deitatem culsora portat.
Sic dicens brancat scoriadā forte trouatam.
Ac illas flentes multum frustare comenzat.
Attamen usatur multa pietate tenellas
Batendo nimphas, ut quasdā nēpe striazas
Ac uegionazas toto conamine gioccat.
Vndiq; sanguineas guttas sua corpora mittunt.
Nō pietas ualet hic, nō perdonanza cridantes,
Nam mercadanti boccalus monstrat oregias.
Baldus in amplexu smirnā trahit extra tumultū
Quā portat, seguitātq; illū duo mille staferi.
Sed lironus eos distemperat ore cruento.
Caschabant pisces nimia pro uoce cridantum.
Culmine de celso, quoniā Maris est ibi fundus.
Tunc homines mundi (pereā si dico bosiam)
Auribus hauserunt talē desotta bataiam.
Attoniti pisces ueniebant supra timentes.
Sguizabātq; super fluctus scāpare uolentes.
Tunc monstruosos multi uidere colubres.
Iam baldus smirnā multo sudore ligarat.
Fertq; super spallas in quādā proxime grottam.
Nō seguitant ultra gentes formidine pleni,

Nāq; Fracassus eos smagazzat more nosarum.
QVisq; fugā tendit, philotheus psequit illos,
Incalzans alia Moschinus parte trucidat.
Culfora iā nouit tot subuertisse paesos,
Seq; deam tantis populis fecisse uocare,
Et quod causa fuit cotantam perdere gentem,
Iam suspiratur, se desperare comenzat,
Increpat hāc Baldus dicens, ah nata Diablo,
Nunc uero domino ratione reddere debes.
Cur tua nūc deitas tibi non prestauit aiuttum?
Et sic dicendo ferit uno calce misellam.
Infœlix clamat mortē, patremq; Diablū,
Vt ueniens animam miseram de corpore cauet,
Et sic stridendo rapitur miserabilis inde.
Vitaq; cū gemitu fugit indignata sub umbras.

Explicit septimusdecimus

FINIS

Venetiis in ædibus Alexandri Paganini.
Inclito Lauredano Principe. Kalē.
Ianua. M. D. XVII.